

ad Villam Novam

JAKUB SITO

ad Villam Novam

WARSZAWSKIE INICJATYWY BUDOWLANO-
-ARTYSTYCZNE AUGUSTA ALEKSANDRA
CZARTORYSKIEGO W ŚWIELE MATERIAŁÓW
ARCHIWALNYCH Z BIBLIOTEKI CZARTORYSKICH
W KRAKOWIE

(RKPS 111308 I 111320)

TOM IV

WSTĘP

Kolejny, czwarty tom *Ad Villam Novam* prezentuje materiały źródłowe dotyczące warszawskich inicjatyw budowlano-artystycznych księcia Augusta Aleksandra Czartoryskiego, głównie – choć nie wyłącznie – związanych z pierwszoplanową rezydencją stołeczną, jaką był pałac przy Krakowskim Przedmieściu (w źródłach określany jako „Pałac przy Karmelitach” lub „Przed Karmelity”), znajdujący się od 1799 w rękach Potockich. Prezentowany materiał stanowi część zachowanego fragmentarycznie w Bibliotece Czartoryskich w Krakowie wilanowskiego archiwum gospodarczego rodzin Sieniawskich i Czartoryskich. Publikowane w niniejszym tomie jednostki archiwalne o sygnaturach 11308 i 11320 w kształcie obecnym powstały już po ostatniej wojnie w związku z uporządkowaniem archiwum gospodarczego Sieniawskich-Czartoryskich, w wyniku niemal dwudziestoletniej pracy dr. Adama Homeckiego, kierownika archiwum Biblioteki Czartoryskich, a w ostatnich latach dr. Janusza Nowaka, kierownika Działu Rękopisów tejże Biblioteki. Do roku 2005 rękopisy z archiwum gospodarczego dostępne były pod tymczasowymi numerami ewidencji (Ew.) lub oznaczone jako gospodarcze (Gosp.), a od tej daty jako zinwentaryzowane i podzielone pod względem chronologiczno-tematycznym fascykuły (jednostki archiwalne obejmujące luźne akta) nazwane opisowo przez autorów inwentarza¹. I tak interesujące nas zespoły otrzymały nazwy: 11308 (dawna sygn. gosp. 1477): *Warszawa Pałac Czartoryskich. August Aleksander Czartoryski. Rachunki i kwity różne oraz varia* i 11320 (dawna sygn. gosp. 1477): *Dobra Warszawskie. August Aleksander Czartoryski. Pałac koło karmelitów w Warszawie. Fabryka*. Trzeba tu wyraźnie nadmienić, że powyższe posyty akt stanowią jedynie część archiwaliów dotyczących rezydencji książęcej przy Krakowskim Przedmieściu znajdujących się w Bibliotece Czartoryskich. W kolejnych latach, w ramach serii *Ad Villam Novam*, będziemy się starali opublikować wszystkie te materiały obejmujące wiek XVIII, jak również warszawskie *Czartorysciana* z tegoż czasu znajdujące się w zespołach *Anteriorów* i *Allegatów Kasowych* z Archiwum Gospodarczego Wilanowskiego przechowywanego obecnie w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie.

Pałac Augusta Aleksandra i Marii Zofii Czartoryskich (późniejszy Potockich) przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie nie był dotąd przedmiotem żywszej uwagi historyków architektury i historyków sztuki. Wyjątek stanowi Irena Malinowska, której badania nad późnobarokową architekturą Warszawy,

¹ *Inwentarz Rękopisów Biblioteki Książąt Czartoryskich: Kontrakty, Dobra Końskowola i Puławy inne dobra, inne rody, varia* (Sygn. 11083-11922), oprac. A. Homecki, J. Nowak, Kraków 1988-2005.

Ad Villam Novam Materiały do dziejów rezydencji, t. IV

Pomysłodawca programu Ad Villam Novam: Paweł Jaskanis
Kurator programu i redaktor serii: Magdalena Gutowska

Redakcja i korekta tomu: Krzysztof Trawkowski
Projekt i opracowanie graficzne: Piotr Janowczyk

na okładce: Fasada pałacu Czartoryskich na Krakowskim Przedmieściu
w Warszawie, fragment otoku z planu Warszawy Pierre Ricaude
de Tiregaille'a, 1762. Odbitka ze zbiorów Biblioteki Jagiellońskiej.

Copyright by Muzeum Pałac w Wilanowie, Warszawa 2010
02--958 Warszawa, ul. Stanisława Kostki Potockiego 10/16

www.wilanow-palac.pl

ISSN 2080-2900

Druk i oprawa:

w tym nad architekturą w kręgu Czartoryskich, przerwała niestety choroba i przedczesna śmierć². Brak wcześniejszych poważniejszych opracowań dotyczących warszawskiego pałacu, rekompensuje tedy pierwsza i jedyna, skądinąd niewielka i popularyzatorska w charakterze (pozbawiona z definicji aparatu naukowego) książka Ireny Malinowskiej napisana wspólnie z Marią I. Kwiatkowską w 1976 r.³ Po śmierci pierwszej z jej autorek niemal nikt już nie podejmował tego tematu⁴. Nie były prowadzone kwerendy archiwalne i bibliograficzne, nie podjęto próby dotarcia do planów (projektów i pomiarów, w tym zwłaszcza rzutów) szczególnie tych pochodzących z XVIII lub choćby z początków XIX w., czyli z okresu sprzed wielkich przebudów w duchu klasycystycznym i historyzującym⁵. Kwestią dopiero przyszłej kwerendy jest odpowiedź na pytanie o istnienie owych planów. Tymczasem, celem rekompensaty wskazanych wyżej braków, postanowiliśmy w ramach projektu *Ad Villam Novam* rozpocząć publikację źródeł archiwalnych dotyczących osiemnastowiecznych dzieł pałacu wraz z odnośnym komentarzem naukowym. Najważniejszym zespołem jaki uznaliśmy za wart pełnej publikacji jest właśnie fascykuł 11320. Zawiera on 14 większych i mniejszych rękopisów z lat 1748-65 odnoszących się w większości do wielkiej przebudowy pałacu na Krakowskim Przedmieściu w czasie gdy pozostawał on w rękach księcia Augusta Aleksandra, głównie w zakresie urządzania wnętrz. Nieliczne dotyczą dworu na Solcu i pałacu Błękitnego. Są to kolejno: wykazy drobnych prac murarskich w pałacu na Krakowskim Przedmieściu i w dworze na Solcu wykonywanych pod kierownictwem budowniczego Johanna Ehrenfrieda Staude⁶ w listopadzie 1748; pokwitowanie stolarza Eberhardta Keüpera (Keupera, Keüperta) za prace stolarskie w pałacu przy Krakowskim Przedmieściu z lipca 1754 r.; *Specyfikacja* prac stolarskich wykonanych w tzw. Małym Apartamencie przez Eberhardta Keüpera w 1759 r.; kontrakt zawarty między Piotrem Hihe (Hiżem), a Eberhardtem Keüperem na prace stolarskie w garderobie księżnej z kwietnia 1759 r.; pokwitowanie zakupu złota płatkowego z lutego i marca 1759 r.; dwie

Specyfikacje prac szklarskich wykonanych przez Jacoba Noske (Noski) z lat 1756-59 i 1764-65 r. w tym samym pałacu; dwa rejestry prac malarskich wykonanych tamże przez Jana Bojanowicza⁷ w 1763 r.; rozliczenie Erdtmanna Weste z prac ogrodniczych w rezydencji przy Krakowskim Przedmieściu i przy Pałacu Błękitnym z maja 1760 r.; rozliczenie Augusta Locha, stolarza za prace z 1761 r. w pałacu przy Krakowskim Przedmieściu oraz stolarza Friedricha Lütke, ze stycznia 1762 r. (oba pałace warszawskie) w końcu pokwitowanie zakupu cegły na 3240 zł od biskupa kujawskiego z lutego 1765 r.

Warszawski pałac Czartoryskich rozbudowany został z dawnego dworu Ernesta Denhoffa, wojewody malborskiego, powstałego w końcu XVII w., odnotowanego już w 1700 r., a ukazanego na rycinie Petera Schencka z 1703 r.⁸ Był to murowany, piętrowy gmach, o elewacjach rozdzielonych gzymsem międzykondygnacyjnym – dłuższych dziewięcioosiowych, obustronnie (od ogrodu i dziedzińca) opatrzonych płytkim trójosiowym ryzalitem zamkniętym trójkątnym szczytem, i krótszych pięcioosiowych. Nakryty był wysokim czterospadowym dachem. Podziały architektoniczne, nie ukazane na rycinie Schencka, widoczne są jednak na rysunku z widokiem pobliskiego Założenia Saskiego z 1745 r. – elewacje pałacu opięte były lizenowymi ramami w wielkim porządku⁹. Architektura była zatem dość prosta, zwarta i surowa, oszczędna i uspokojona w wyrazie, nieco klasycyzująca, dość typowa w sumie dla warszawskich rezydencji czasów Sobieskiego. Adam Miłobędzki za twórcę pałacu uważał Giuseppe Piolę¹⁰. Pałac, cofnięty od Krakowskiego Przedmieścia, poprzedzony był wąskim i długim dziedzińcem ujętym obejmującymi go z trzech stron i niemal całkowicie przesłaniającymi widok masywnymi oficynami z prześwietem bramnym. Za pałacem aż do ulicy Wierzbowej ciągnął się ogród, flankowany od południa, od ulicy Ossolińskiej jeszcze jedną długą oficyną. Do rezydencji należała ponadto wąska działka przylegająca od północy mieszcząca zaplecze gospodarcze pałacu.

Pałac Ernesta Denhoffa w początku XVIII wieku stanowił własność wdowy po nim, Konstancji ze Słuszków Denhoffowej, zmarłej w 1723 r. Córka Ernesta i Konstancji Joanna wyszła za swego bliskiego kuzyna Stanisława Denhoffa, wojewodę połockiego (1673-1728), ale zmarła już w 1716 r., a jej posag przeszedł zapewne

2 Piszząc ten wstęp korzystałem z materiałów pozostałych po Ś.P. Irenie Malinowskiej w zbiorach Muzeum Pałacu w Wilanowie – za ich udostępnienie dziękuję Dyrekcji Muzeum.

3 M. I. Kwiatkowska, I. Malinowska, *Pałac Potockich*, Warszawa 1976, passim.

4 Krótkiej analizy układu i szaty architektonicznej, nie wychodząc w warstwie faktograficznej poza ustalenia Malinowskiej, dokonał: M. Kwiatkowski, *Architektura mieszkaniowa Warszawy od potopu do powstania listopadowego*, Warszawa 1989, s. 106-108. Odnoszący się do naszego pałacu fragment w: J. Zieliński, *Atlas dawnej architektury ulic i placów Warszawy. Śródmieście historyczne*, t. 7: *Krakowskie Przedmieście*, Warszawa 2001, s. 90-99, także nie wnosi niczego nowego poza ustalenia Malinowskiej i Kwiatkowskiej.

5 Jedyne publikowane rzuty pałacu Czartoryskich – po wielu już przebudowach – przechowywane w Instytucie Sztuki PAN, pochodzi z lat 1930-31 (Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 92).

6 Por. tom 3 *Ad Villam Novam*.

7 Por. tamże.

8 P. Bohdziewicz, *Korespondencja artystyczna Elżbiety Siemawskiej z lat 1700-1729 w zbiorach Czartoryskich w Krakowie*, Lublin 1964, s. 263-265; Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 10-11.

9 Tamże, s. 27; W. Hentschel, *Die sächsische Baukunst des 18. Jahrhunderts in Polen*, Berlin 1967, t. 2, il. 346.

10 Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 10.

w ręce owdowiałego małżonka. Stanisław w 1724 r. ożenił się powtórnie, z Marią Zofią Sieniawską. Zapewne tą drogą wraz z całym majątkiem wojewody połockiego pałac w 1728 r. przeszedł w ręce Marii Zofii, a po jej ożenku z Augustem Aleksandrem Czartoryskim w 1731 r. stał się siedzibą obojga księstwa¹¹. Z tak postawioną tezą klóci się niestety treść zaginionej notatki o nabyciu przez Augusta Czartoryskiego w 1731 r. pałacu „ex opposito OO. Karmelitów Bosych warszawskich Denhoffowskiego”¹².

Ówczesny układ wnętrza daje się odtworzyć na podstawie rysunku ukazującego plan Założenia Saskiego z okolicznymi budowlami z 1726 r.¹³ oraz inwentarza z 1735 r.¹⁴ Wyglądał następująco: pałac przedzielała wielka, prostokątna sień i klatka schodowa z korytarzem prowadzącym do ogrodu, po bokach rozciągały się zasadniczo dwutraktowe apartamenty księżnej (po lewej stronie, od południa) i księcia (po prawej, od północy). Ten pierwszy składał się z sześciu pomieszczeń. Od strony Krakowskiego Przedmieścia były to: przedpokój i pokój narożny, od strony ogrodu: narożny, niemal kwadratowy pokój sypialny i znacznie mniejszy gabinet od północy. Oba te rzędy pokoiów przedzielał półtrakt z dwiema małymi garderobami. Apartament księcia składał się z wielkiej Izby Stołowej (lub przedpokojem) od Krakowskiego Przedmieścia, do której przylegał znacznych rozmiarów pokój rozciągający się wzdłuż krótszego, północnego boku pałacu. Ostatnią parą pomieszczeń tego apartamentu były: niewielki gabinet i komora odpowiadające łącznie gabinetowi księżnej po drugiej stronie pałacu. Nie opisane szczegółowo i nie rozrysowane piętro mieściło na pewno sypialnię i garderobę księcia, przeznaczenie pozostałych pokoiów jest nieznane.

Drobiazgowy inwentarz ruchomości pałacu z 1735 roku dowodzi, że choć jego bryła i układ wnętrza nie został naruszony prawdopodobnie od czasów budowy przez Ernesta Denhoffa, to wnętrza zostały starannie i drobiazgowo urządzone przez księstwo¹⁵. Musiało się to stać w ciągu dwóch lat w okresie 1731-33, jako że na jesieni 1733 roku Czartoryscy zmuszeni byli uchodzić do Gdańska w związku z wojną sukcesyjną po śmierci Augusta Mocnego i zaangażowaniem księcia po stronie Stanisława Leszczyńskiego¹⁶.

Jak wiadomo, swój obecny kształt pałac przybrał zasadniczo podczas wielkiej rozbudowy dokonanej za czasów Augusta Aleksandra i Marii Zofii Czartoryskich.

Poszerzony został wówczas korpus główny (*Corps-de-logis*) dawnego pałacu denhoffowskiego, rozbudowany obustronnie o trzy osie, z czego dwie ostatnie przypadły na dwuosiowe alkierze wyodrębnione oddzielnymi daszkami. Dodatkowo od strony południowej korpus główny przedłużono o tzw. „Nowe Apartamenty” („Kleine Appartement”, „Kleine Seite”) – przybudówkę o silnie zryzalitowanych narożach w typie alkierzy, zblokowaną z *Corps-de-logis* ale mającą własny, niższy dach¹⁷. Marek Kwiatkowski twierdzi że „Kleine Appartement” mieścił pokoje małoletniej Izabelli Czartoryskiej¹⁸, wydaje się jednak że służył on przede wszystkim księżnej Marii Zofii, o czym świadczą choćby publikowane przez nas *Specyfikacje*, zarówno szklarza Jacoba Noskego, jak i stolarza Eberhardta Keüpera (ta ostatnia odnosząca się właśnie do prac w „Małym Apartamencie”). Po obu stronach dziedzica od strony Krakowskiego Przedmieścia, na miejscu dawnych budynków gospodarczych, stały nowe, piętrowe skrzydła boczne. Przy samej ulicy w jednej linii z frontem owych skrzydeł pojawił się parkan z dwiema bogato kształtowanymi bramami, a pomiędzy nimi parterowa kordegarda spinająca całość nowej kompozycji architektonicznej. Wygląd ukształtowanego wówczas *Corps-de-Logis*, a ścisłej mówiąc samej fasady pałacowej, oddaje rycina z winiety słynnego planu Warszawy Pierre’a Ricaude de Tiredaille z 1762 r. Był to jednopiętrowy budynek, kryty wyniosłym dachem z ozdobnymi lukarnami doświetlającymi pomieszczenia poddasza, z piętnastoosiową fasadą o trójosiowym ryzalicie środkowym zwieńczonym trójkątnym szczytem oraz dwuosiowych ryzalitach bocznych (mających charakter alkierzy) zwieńczonych osobnymi daszkami za niską attyką. Dekoracja architektoniczna i rzeźbiarska miała charakter rokokowy, francuski z ducha. Decydował o tym rozdrobniony, „papierowy”¹⁹ podział ścian o dwóch równych kondygnacjach, każda z wielkimi, prostokątnymi oknami, rozdzielonych rzędem płycin. Wielkoporządkowe elewacje środkiem opięte były ramowo lizenami, w partiach ryzalitów pilastrami kompozytowymi. Ryzalit środkowy wyróżniał się obecnością arkadowych otworów wejściowych oraz frontonem z bogatą, kamienną dekoracją rzeźbiarską o charakterze symboliczno-heraldycznym. Na narożach attyk ryzalitów bocznych znalazły się rzeźbione panoplia. Trudno orzec jednoznacznie w jakim stopniu owa przebudowa naruszyła wnętrza dawnego pałacu denhoffowskiego; zapewne część pokoiów, być może także klatkę schodową pozostawiono bez zmian, na pewno musiał natomiast zostać zniesiony dawny dach wobec poszerzenia bryły i zupełnie zmienionych

11 Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 10-11.

12 Tamże, s. 19.

13 Hentschel, *Die sächsische Baukunst...*, t. 2, il. 182.

14 Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 22-27.

15 Tamże, s. 22.

16 W. Konopczyński, *Czartoryski August Aleksander*, [w:] *Czartoryscy. Trzydzieści sześć zyciorysów*, Kraków 1938, s. 64-75.

17 Na temat zakresu przebudowy: Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 30-43.

18 Kwiatkowski, *Architektura mieszkaniowa...*, s. 108.

19 Określenie Adama Miłobędzkiego charakteryzujące architekturę rokokową.

proporcji, przekształcano też najpewniej kształt okien na zgodny z nowym, rokokowym modusem; do tej ostatniej kwestii przyjdzie za chwilę powrócić.

Kwestia datowania wielkiej rokokowej przebudowy pałacu denhoffowskiego postawiona została w zasadzie jedynie przez Irenę Malinowską we wspomianej publikacji sprzed blisko 35 lat²⁰. Mając dostęp do bardzo ograniczonej bazy źródłowej (Biblioteka Czartoryskich była wówczas daleka od uporządkowania i nie było możliwości wglądu we wszystkie przechowywane tam rękopisy), Malinowska skupiła się w zasadzie na jednym źródle – *Księdze Kontowej Augusta A. Czartoryskiego 1761-1766* (B.Cz. 11327) wraz z zawartymi tam *Bauexpensen* – i na podstawie tak ograniczonej kwerendy próbowała wyciągać wnioski odnośnie datowania. Autorka przyjęła, że fabryka pałacowa z inicjatywy księstwa rozpoczęła się ok. 1760 r., jakoby w związku z odstąpieniem pałacu Błękitnego ich synowi Adamowi Kazimierzowi Czartoryskiemu i jego ślubem z Izabellą z Flemmingów²¹. Projekt rozbudowy i modernizacji rezydencji miał powstać jeszcze przed 1760, w tym zaś roku miały ruszyć prace murarskie, a następnie wykończeniowe, jednocześnie przy korpusie głównym, skrzydłach bocznych i kordegardzie od strony Krakowskiego Przedmieścia. Prace miały się ciągnąć co najmniej do roku 1766, na którym dostępna autorce księga rachunkowa zamykała się. Z zawartymi w publikacji Malinowskiej tezami nie podjęto w zasadzie żadnej dyskusji, bo też i problematyka warszawskiego pałacu Czartoryskich traktowana była przez autorów – specjalistów od architektury barokowej, czy warsawianistów – nader zdawkowo. Oczywiście dziś, po upływie trzech dekad, sytuacja dostępności źródeł przedstawia się znacznie lepiej. W uporządkowanym i w pełni udostępnionym badaczom archiwum rodzinnym w Bibliotece Czartoryskich odnalazło się znacznie więcej materiałów źródłowych – obok omawianego fascykułu, także rachunki i kontrakty rozsiane po innych poszytach, zapisy tzw. *Kas Generalnych*, a przede wszystkim inne *Księgi Kontowe*, z których szczególnie ważna okazuje się dla nas ta *Księga Kontowa Augusta A. Czartoryskiego 1754-60* (B.Cz. 11323) i zawarte tam *Bauexpensen*. Wiele niewykorzystanych informacji do budowy i wyposażenia pałacu na Krakowskim Przedmieściu zawierają też zespoły tzw. *Anteriorów* i *Allegatów Kasowych* z Archiwum Gospodarczego Wilanowskiego przechowywanego w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie. Przygotowując do druku w niniejszym tomie poszyt 11320 z Biblioteki Czartoryskich mieliśmy częściowo wgląd w wymienione wyżej materiały, jednakże ich rozległość, stopień rozproszenia, konieczność sumiennego przetłumaczenia (większość sporządzona jest po niemiecku i francusku)

20 Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 30-40.

21 Tamże, s. 30.

oraz systematycznego i krytycznego opracowania, uniemożliwia wykorzystanie ich w chwili obecnej na większą skalę. Tym niemniej, nawet w oparciu o obecny stan zaawansowania kwerendy wśród powyższych materiałów, datowanie przebudowy interesującego nas pałacu można zdecydowanie uściślić cofając je w głąb lat 50-tych XVIII w. Ma to niebagatelne znaczenie dla interpretacji materiału z omawianego poszytu.

W istocie projekt przebudowy pałacu „Przed Karmelity”, który objął, jak sądzę, od razu całość gmachów – korpus główny, skrzydła boczne i kordegardę z bramami wejściowymi – musiał powstać ok. 1754-55. W kolejnych latach prace toczyły się odowiednio przy *Corps-de-Logis* (od 1755 do ok. 1759), skrzydłach bocznych (ok. 1758-61) i kordegardzie (1765-66). Już od początku 1755 roku wypalano cegły, tarto drewno do prac ciesielskich, gromadzono materiały, a w sezonie wiosenno-letnim ruszyły roboty murarskie najpierw pod kierunkiem budowniczego Richtera, później Ehrenfrieda Staude, a także ciesielskie kierowane przez Johanna Müllera²². Toczyły się one przez cały rok 1756 ze znacznym natężeniem, w tymże roku kładziono już sufity w pomieszczeniach, zamawiano szkło do szyb i zlecano pierwsze prace stolarskie²³. Na jesieni roku następnego przy *Corps-de-Logis* wciąż pracowali cieśle Müllera pobierając znaczne kwoty, jednocześnie kładziono sufity „w małej sypialni i gabinecie narożnym”. W tym czasie detal kamienny do pałacu dostarczał Michael Dollinger²⁴, zaczęli się pojawiać także wykonawcy odpowiedzialni za prace dekoracyjne i wykończeniowe, jak snycerz Samuel Contessa²⁵, liczni malarze, dekoratorzy etc. Ta ostatnia grupa, wraz ze szklarzem, stolarzami i ślusarzami – będzie odtąd czynna przez szereg lat aż do ukończenia wszelkich prac przy pałacu ok. 1766 roku²⁶.

Niezwykle ważną kwestią jest zagadnienie osoby projektanta wielkiej przebudowy i rozbudowy pałacu – autora jego rokokowej szaty. W tej sprawie padało

22 Kraków, Biblioteka Czartoryskich, rkp 11323: *Księga Kontowa Augusta Aleksandra Czartoryskiego 1754-60 (Bauexpensen)*, s. 96-110.

23 Tamże, s. 159-173.

24 Tamże, s. 227-234. Por. T. Zielińska, *Katalog Tek Glinki (Ośrodek Dokumentacji Zabytków)*, cz. 1: *Katalog osobowy*, Warszawa 1969, s. 91-92 (*Dollinger Michal*); Ch. Rohrschneider, *Dollinger (Delinger, Dölinger) Michal*, [w:] *Saur Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, Bd. 28, München-Leipzig 2001, s. 345.

25 Kraków, Biblioteka Czartoryskich, rkp 11323: *Księga Kontowa Augusta Aleksandra Czartoryskiego 1754-60 (Bauexpensen)*, s. 227-234. Por. A. Bernatowicz, *Contesse (Contes, Kontes, Kontessa, Kontesz)*, [w:] *Saur Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, Bd. 21, München-Leipzig 1999, s. 3.

26 Kraków, Biblioteka Czartoryskich, rkp 11323: *Księga Kontowa Augusta Aleksandra Czartoryskiego 1754-60 (Bauexpensen)*, s. 281-420; por. Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 33-40.

do tej pory kilka propozycji. Poza atrybucjami zupełnie nieprawdopodobnymi, jak ta Johannowi Sigmundowi Deyblowi²⁷ zmarłemu już w 1752 r., czy mało przekonującymi, jak propozycja autorstwa Efraima Schrögera²⁸, projektującego w innym, wczesnoklasycystycznym duchu, pojawiło się noszące cechy prawdopodobieństwa przypisanie tej budowli Jakubowi Fontanie²⁹. Język formalny architektury pałacu – z ducha francuski – jest bowiem istotnie dość bliski twórczości tego czołowego architekta Warszawy³⁰. Rzecz jednak w tym, że ówczesnie projektowali tak również inni architekci, poza naśladowcami i uczniami Fontany, byli to głównie architekci sascy, jak choćby Johann Friedrich Knöbel³¹. Projektantem warszawskiego pałacu Czartoryskich wydaje się jednak być, niemal zupełnie zapomniany, warszawsko-drezdeński architekt Piotr Hiche (Hiż)³², będący wprawdzie Polakiem francuskiego pochodzenia, ale wykształcony najpierw w Warszawie w kręgu Carla Friedricha Pöppelmana, a w początku lat czterdziestych w Dreźnie³³. Tam w 1740 roku został przyjęty do Oberbauamtu Saskiego „stosownie do zręczności, z której słynął”, najpierw jako tzw. *Kondukteur* bez pensji, a w latach 1743-1756 jako *Kondukteur* etatowy opłacany ze skatuli saskiej (mimo powrotu do Warszawy w 1743 roku)³⁴. Był m.in. twórcą pałacu Hieronima Wielopolskiego na Nowym Świecie z lat 1744-55³⁵, o francusko-drezdeńskich formach fasady bardzo zbliżonych do elewacji pałacu „Przy Karmelitach”. W 1755 r. osoba Piotra Hiche’a pojawiła się w liście szefa Bauamtu Warszawskiego J. F. Knöbla do hrabiego Brühla, któremu sprawozdawał on, iż: „książę Czartoryski ustawił parkan odgradzający część ulicy Wierzbowej aby gromadzić tam materiały budowlane, czas trwania fabryki szacując na 3 lata.” Chodziło o teren graniczący z posesją królewską i stworzoną w ten sposób kolizję w rejonie Wierzbowej. W odpowiedzi Brühl kazał wyjaśnić stosunki własnościowe w oparciu o wielki plan Warszawy „chez Fontana” i rzut pałacu książęcego „chez Hiche”³⁶. Można przypuszczać, że chodziło o plany

projektowanej rozbudowy pałacu, bo dla wyjaśnienia dotychczasowych stosunków własnościowych wystarczyłby wspomniany plan miasta autorstwa Jakuba Fontany (później ukończony przez Pierre’a Ricaud de Tiregaille i wydany w 1762 r.). Tak więc plany fabryki pozostawały w rękach Piotra Hiche’a, który przez cały czas trwania budowy prowadził szczegółowy nadzór nad nią, będąc tu zresztą domownikiem, a także oficerem księcia w stołecznym regimencie Gwardii Pieszej Koronnej. Pojawia się on zresztą wielokrotnie w różnych rękopisach Biblioteki Czartoryskich związanych z budową warszawską jako fabryczny plenipotent obojga księstwa – on to zawierał kontrakty z rzemieślnikami i artystami, rozliczał rachunki i sprawozdania³⁷, według jego zapotrzebowań kupowało się złoto płatkowe i farby, zlecane były prace ślusarskie i inne. Na kartach *Bauexpensen* z lat 1754-60 Piotr Hiche nazwany został wprost architektem – „Capitaine Architect Hiche”³⁸. Od siebie dodajmy – architektem odpowiedzialnym za projekt pałacu przy Krakowskim Przedmieściu.

Materiał zawarty w fascykułe 11320 dotyczy prac przy urządzaniu wewnątrz korpusu głównego warszawskiego pałacu księstwa. Dwie z owych *Specyfikacji* wydają się mieć największe znaczenie – wykaz prac stolarza Eberharta Keupera i rejestr prac szklarskich w pałacu wykonanych przez szklarza Jacoba Noske w latach 1756-59. Ta ostatnia, obejmując aż cztery, kluczowe – jak wcześniej wykazaliśmy – dla księżęcej inwestycji lata i opiewając na znaczną kwotę 1100 tynfów, dotyczy większości jeśli nie wszystkich pomieszczeń pałacowych, z ważniejszych brak jedynie sieni wielkiej. Jacob Noske (Noski) – znany szklarz warszawski, zmarły w 1768 r. notowany w źródłach od roku 1740³⁹ – sprawozdał tym samym jeden z ważniejszych etapów rozbudowy pałacu przy Krakowskim Przedmieściu – przeszklenie wszystkich na nowo ukształtowanych wielkich okien korpusu głównego⁴⁰. Nie chodziło bowiem jedynie o okna części przybudowanych, ale także o te które znajdowały się w części denhoffowskiej. Te ostatnie w dawnym kształcie były zbyt małe i musiały zostać powiększone stosownie do nowego osiemnastowiecznego kształtu pałacu. Jest tedy *Specyfikacja* Noskego swego rodzaju inwentarzem wewnątrz pałacowych po przebudowie. Dowiadujemy się z niej nie tylko o ilości pomieszczeń i ich nazwach, ale także – co oczywiste – szczegółowo o oświetlających je oknach złożonych najczęściej

27 Bohdziewicz, *Korespondencja artystyczna...* s. 265.

28 St. Lorentz, *Efraim Szreger. Architekt polski XVIII wieku*, Warszawa 1986, s. 111-112.

29 Kwiatkowski, *Architektura mieszkaniowa Warszawy...*, s. 107.

30 A. Bartzakowa, *Jakub Fontana, architekt warszawski XVIII wieku*. Warszawa 1970, passim.

31 Hentschel, *Die sächsische Baukunst...*, t. 1, s. 74-78.

32 Por. Bohdziewicz, *Korespondencja artystyczna...* s. 264, wraz z podaną tam literaturą.

33 Z. Rewski, *Konieczność poznania dawnej sztuki Szwajcarii*, „BHS” X, 1948, 1, s. 42; S. Łoza, *Architekci i budowniczy w Polsce*, Warszawa 1954, s. 119-120; Hentschel, *Die sächsische Baukunst...*, t. 1, s. 73-74; T. Sulerzyska, *Architekt Piotr Hiż. Problem autorstwa*, „BHS” XXXII, 1970, 3-4, s. 377-378.

34 Hentschel, *Die sächsische Baukunst...*, t. 1, s. 73-74.

35 J. Putkowska, *Pałac Wielopolskich i Franciszka Ksawerego Branickiego przy Nowym Świecie w Warszawie w 2. połowie XVII i w XVIII wieku*, „Rocznik Historii Sztuki” XXX, 2005, s. 241-246.

36 Hentschel, *Die sächsische Baukunst...*, t. 1, s. 73.

37 Kraków, Biblioteka Czartoryskich, rkp 11319: „Dobra Warszawskie – Aleksander A. Czartoryski, Pałac Błękitny 1745-93, k. 33, 35, 44, 53, 57.

38 Tamże, rkp 11323: *Księga Kontowa Augusta Aleksandra Czartoryskiego 1754-60 (Bauexpensen)*, s. 420.

39 W. Boberski, J. Sito, *Wypisy źródłowe z ksiąg metrykalnych Archiwum Archidiecezji Warszawskiej*, rkp Warszawa 2007, passim.

40 Poświadcza to odnośny wpis w *Bauexpensen* w maju 1759 r. na s. 348: “Dem Glaser Noske vor Verfertigung der neuen Fenstern von Herschl. Glass an dem Palais über die Carmeliter 1100 Ty:”.

z 32, 24, 16 lub 8 tafli (wyjątkowo z 10 dużych tafli), zależnie od wielkości otworu okiennego i rozmiarów skrzydeł. Powyższa *Specyfikacja* pozwala zatem częściowo przynajmniej odtworzyć schematycznie istniejący wówczas układ wnętrz. Na prawo od sieni wielkiej (nie uwzględnionej w dokumencie) znajdował się apartament księcia z jadalnią o dwóch oknach, gabinetem „przy ogrodzie” o dwóch oknach, pokojem o dwóch oknach i garderobą. Mowa jest także o dwóch bliżej nieokreślonych pomieszczeniach pierwszego piętra („na górze nad gabinetem Księcia” i „na górze nad jadalnią Księcia”) każde po dwa okna. Na lewo od sieni znajdował się tzw. stary apartament księżnej złożony z pokoju o dwóch oknach, pokoju paradnego o dwóch oknach i sypialni paradnej o dwóch oknach. Dalej w kierunku południowym szły wzmiankowane wyżej „Nowe Apartamenty” księżnej nazywane też „Małymi” („Kleine Appartement”) z sypialnią o dwóch dubeltowych oknach, gabinetem obok sypialni z jednym dubeltowym oknem, biblioteką o dwóch oknach i buduarzem z dwoma oknami. Była tu ponadto garderoba mająca jedno okno i znajdujący się obok, ślepy pokój toaletowy. Pozbawione oświetlenia były też korytarze. Bardzo niejasno przedstawia się tu jednak sprawa układu pomieszczeń, a nawet wysokości i... liczby kondygnacji. Sądząc jedynie po zachowanej (inna sprawa, że bardzo szczerkowo przebadanej) ikonografii, w tym fotografii z XIX-XX w., z planów gmachu z lat 1930-31 oraz ze stanu po odbudowie powojennej mogło by się wydawać, że były tu dwie kondygnacje, jak w całym pałacu. Tymczasem *Specyfikacja* Noskego przynosi zaskakujące informacje o czterech kondygnacjach („Erste-, Zweite-, Dritte Etage”). Dwie ostatnie można chyba uznać, w ślad za ryciną Tiregaille’a i stanem obecnym, za pierwsze piętro oraz (być może) poddasze oświetlane lukarnami, jak jednak potraktować wymienione tu „Ersten Etage”? Postawiłbym hipotezę, iż ma to związek z antresolowym charakterem niektórych pomieszczeń „Małego Apartamentu”⁴¹. W specyfikacji Noskego mowa jest o pokoju na pierwszym piętrze, a dalej o gabinecie, garderobie i korytarzu z drzwiami. Pomieszczenia te, jak się wydaje, miały należeć do owego „Ersten Etage”. Według *Bauexpensen* w marcu 1759 r. płaciło się Janowi Bogumiłowi Plerschowi za malowidła „in dem Kleinen Zimmer über den Budoir”, a Contessie i Keuperowi za prace „in den geheimen Gemach” („w tajnej komnacie”) w Małym Apartamencie⁴². W pomieszczeniach tych, z których jedne miały charakter antresol (nad buduarzem, być może nad garderobą ?), inne zaś ukrytych pokoiów, w specyfikacji Noskego nie odnotowano okien. Wszystko to zdaje się świadczyć

o istnieniu jakiegoś półpiętra zapewne nad ślepyim traktem (czy raczej półtraktem) środkowym tej części pałacu. *Specyfikacja* szklarza piętrem drugim nazywa – jak ustaliliśmy – drugą kondygnację pałacu, a więc w istocie reprezentacyjne piętro pierwsze. Odnotowane tu zostały: „Wielki pokój od ogrodu” o dwóch oknach, „Pokój od dziedzińca gdzie mieszka Pani Grabowska” o dwóch oknach, „Pokój nad małym apartamentem” o dwóch oknach, gabinet z jednym oknem, garderoba, „Pokój nad garderobą księżnej” z jednym oknem, kolejny gabinet z dwoma oknami i jeszcze jedna, podobnie oświetlona garderoba. W pokoju i w gabinecie na „trzecim piętrze” miało być po dwa okna, w garderobie jedno. Zupełnie niejasna jest kwestia klatki (klatek ?) schodowych – ich umieszczenia, wyglądu i oświetlenia.

Powyższy wykaz ukazuje ogromnie rozbudowany pałac o wyjątkowo bogatym programie funkcjonalnym, z blisko trzydziestoma pomieszczeniami użytkowymi, nie licząc korytarzy i schodów. Należy jednak wyraźnie zastrzec, że właściwe odczytanie wyglądu wnętrz pałacowych po przebudowie z lat 1756-59 będzie możliwe dopiero po dotarciu do rzutów budowli, nawet jeśli nie z XVIII to przynajmniej z pierwszej połowy XIX wieku.

Powyższy schemat układu wnętrz uzupełnia *Specyfikacja* stolarza Eberharda Keüpera odnosząca się do prac w „Małym Apartamencie” w latach 1758-59, która wylicza następujące pomieszczenia: „Wielką Sypialnię”, Sypialnię i Gabinet Księżnej, Bibliotekę, Buduar, Pokój Toaletowy, „Mały przedpokój” oraz korytarz z sypialni, a także „Przejście na pierwszym piętrze”. Powtórzone zostały tu w zasadzie pomieszczenia „Nowych Apartamentów”, jakie wyliczył w swym rejestrze Noske, brak jedynie garderoby, za to włączona została „Wielka sypialnia” stanowiąca chyba jednak nienaruszone pomieszczenie dawnego pałacu denhoffowskiego. Zgodnie z *Księgą Kontową* z lat 1754-1760, Keüper prace w „Małym Apartamencie” zaczął w marcu 1758 r., a więc w niecałe trzy lata po rozpoczęciu przebudowy korpusu pałacu, co uznać należy za oznakę bardzo szybkiego tempa prac, dobrze przy tym zaopatrzonej finansowo. Chyba dosłownie z chwilą doschnięcia tynków ściany zaczęto opinać elementami drewnianego wystroju. Ostatnia nota odnosząca się do prac Keüpera w apartamentach księżnej pojawiła się natomiast w sierpniu roku 1759⁴³. Publikowana przeze mnie *Specyfikacja* jest więc jedynie jakimś elementem tych półtorarocznych prac. Odnosi się ponadto wrażenie, że chodzi w niej częściowo o przeróbki i reperacje wcześniej wykonanych własnych robót. Rejestr obejmuje rozległe prace stolarskie – obok ram okiennych z okiennicami były to drzwi z ościeżami, następnie obudowy okien i drzwi, trema, boazerie, supraporty, tablaty, lamperie oraz pojedyncze ramy i listwy. Trzy pomieszczenia – biblioteka, buduar, pokój toaletowy

41 Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 36.

42 Kraków, Biblioteka Czartoryskich, rkp 11323: *Księga Kontowa Augusta Aleksandra Czartoryskiego 1754-60 (Bauexpensen)*, s. 345.

43 Tamże, s. 352.

- otrzymały, jak się wydaje, pełen wystrój „pod klucz”. Co charakterystyczne, w rękopisie raz wspomniano o przyszłej pracy rzeźbiarza, dla którego Keuper miał przygotować sklezione drewno lipowe na okiennicach biblioteki. Przy większości elementów stolarskiego wystroju źródło natomiast milczy o ozdobach snycerskich, co brało się z wyraźnie przestrzeganego rozdziału kompetencji stolarz-snycerz, przy czym każdy z nich używał właściwych swemu rzemiosłu gatunków drewna: stolarz zapewne iglastych, podczas gdy rzeźbiarz stosował tradycyjnie lipinę. Tak więc struktury stolarskie wykonywane przez Keupera pozostawały „nagie”, dopiero snycerz aplikował do nich adekwatną dekorację, całość scalona była z kolei wizualnie przez grunt kredowy, polichromię i złocenia. Owym snycerzem był Samuel Contessa, odnotowywany przez *Księgę Kontową* od samego początku prac wykończeniowych w pałacu, w tym od początku prac nad wystrojem „Małego Apartamentu”, ściśle od maja 1758 r.⁴⁴

Prace stolarskie w garderobie księżnej zostały wykonane już w kwietniu 1759 r. dlatego zabrakło ich w *Specyfikacji*. Zachował się kontrakt, jaki Piotr Hiche zawarł wówczas z Eberhardtem Keuperem. Garderoba miała zostać wybita boazerią o takich elementach, jak: ościeża niszy i panele boazeryjne, dwa trema, szafa z dwoma pilastrami, dwa panneaux i dwa pilastry, zaokrąglone odrzwia z ościeżami drzwi i futryną, jedno panneau i trzy pilastry oraz gzyms. Pracę tę stolarz miał wykonać w rekordowo szybkim czasie trzech tygodni, po czym miał oddać „ostatnią sztukę rzeźbiarzowi” („den Bildhauer das letzte Stück abzugeben”). Rzecz jasna chodziło o Samuela Contessę, przy czym sposób pracy był – jak widać – identyczny, co w przypadku pozostałych pomieszczeń „Małego Apartamentu”. W omawianym fascykule to akurat jedyny kontrakt na prace w pałacu „Przy Karmelitach” z lat 1755-66, wiele z nich (m. in. z Samuelem Contessą, Janem Bogumiłem Plerschem, Marianną Redlerową) zachowało się za to w innych poszytach Biblioteki Czartoryskich⁴⁵. Wszystkie te kontrakty w imieniu księstwa podpisywał Piotr Hiche, prowadzący budowę i, jak staraliśmy się wcześniej wykazać, projektant wszelkich prac w pałacu, także w zakresie wystroju wewnętrznego.

Wspomniany Keuper musiał pracować dla Czartoryskich jeszcze przed wielką przebudową pałacu, skoro w 1754 r. wykonał w komorze przy gabinecie „jeden parapet okienny wraz z gładkimi drzwiami”. Poza nim w pałacu przy Krakowskim Przedmieściu działało jeszcze co najmniej dwóch stolarzy – August Loch i Friedrich

Lütke. Ten pierwszy w styczniu 1762 r. rozliczył, w podobnym jak wcześniejsze rejestry, prace stolarskie z poprzedniego roku, mające bardziej charakter reperacji, uzupełnień i nieznacznych modernizacji niż z gruntu nowego przedsięwzięcia. Rozliczenie kontrasygnował, jak zawsze, Piotr Hiche. Natomiast Friedrich Lütke, sprawozdający się ze swych prac w sierpniu 1763 wykonał roboty stolarskie o bardzo różnym charakterze. Obok drobiazgów, jak skrzynie podróżne na książki, szable, ładownice, wino, doniczki czy pierze, obok reperowanych elementów karet, robił także posadzkę w pokoju zwanym „Kapucyn”, drzwi do gabinetu księcia czy nowe ramy okienne. W sumie nie tworzy to wrażenia wielkiej inwestycji, a jedynie prac doraźnych. W związku z pracami wnetrzarskimi w *Corps-de-Logis* w lutym i marcu 1759 r. zakupywano też złoto płatkowe w liczbie 15 książeczek, na co w fascykule zachowało się osobne pokwitowanie.

W grudniu 1765 r. raz jeszcze sprawozdawał się ze swych prac Jacob Noske. Roboty szklarskie wykonane w latach 1764 lub 1765 r. objęły zarówno korpus główny, jak i skrzydła boczne pałacu przy Krakowskim Przedmieściu. Skala prac była różna, częściowo było to pełne szklenie (nowych ?) okien, częściowo zaś drobne prace, jak szybki do latarni, w sumie jednak za znaczną kwotę prawie 1000 tynfów. Przy okazji dowiadujemy się o mieszkańcach oficyn pałacowych, do których należeli: „Pani Denhoffowa”, Magnuszewscy, Pagienowie, kapitan Olmitz, kapitan Hiche, „Pan Marszałek”, Łukasz Nowicki, „Pan Podkomorzy”, „Pani Łaska”, księżna von Buchsin, Józef Skrzetuski, Strzałkowski i inni. Byli to bądź oficjaliści, bądź – częściej – rezydenci i goście Czartoryskich, najczęściej współpracownicy „Familii” bądź klienci polityczni księcia⁴⁶, rezydujący dłużej lub krócej w pałacu stołecznym.

Z przedsięwzięć doby wielkiej przebudowy pałacu warto wspomnieć jeszcze dwa rejestry malowania wewnątrz (zapewne głównie sufitów, ściany opinały bowiem przeważnie boazerie i obicia tekstylne) przez Jana Bojanowicza, głównie w *Corps-de-Logis* z sierpnia i listopada 1763 roku. I tym razem mogą one pełnić rolę swego rodzaju inwentarza. Wymienione tu zostały pomieszczenia znane ze *Specyfikacji* stolarskich i szklarskich, jednak tym razem pokoje otrzymały nieco inne, często uściślone nazwy. I tak, rejestr zaczyna się tradycyjnie od strony apartamentu księcia, który otwierał się salą stołową, z sypialni księcia przechodziło się do garderoby przez „drzwi nowe” (również lakierowane przez Bojanowicza). Dalej szły pokoje w apartamencie księżnej: Przedpokój, „Przedpokój drugi”, „Pokój Adamaszkowy”, Sypialnia o dwóch oknach, „Pokój Aksamitny”, „Pokój Adamaszkowy Drugi”. W końcu opisano „Nowe

⁴⁴ Tamże, s. 285-345.

⁴⁵ Choćby rkp 11319: „Dobra Warszawskie – Aleksander A. Czartoryski, Pałac Błękitny 1745-93, k. 33, 35, 44, 53, 57 (por. przypis 37)

⁴⁶ Na ich temat: K. Kuras, *Współpracownicy i klienci Augusta A. Czartoryskiego w czasach saskich*, Kraków 2010, passim.

„Apartamenty” z Sypialnią Księżnej, Gabinetem „na Rogu”, Biblioteką, Buduarem, „Gabinetem de Tualet”, Pokojem zwanym „Kapucyn”, Garderobą, za którymi z kolei wskazana została Salka, Kredens, „Korytarz na dole”, „Przedpokoj na górze”, „Pokój sypialny na górze” na końcu zaś „Dwie sionki gdzie warta stoi”. Wymalowania Bojanowicza z 1763 r. oznaczały przypuszczalnie koniec większych prac budowlano-artystycznych w apartamentach korpusu głównego w okresie rokoka.

Zakup znacznej liczby 90 000 sztuk cegły za 3240 zł. od biskupa kujawskiego w lutym 1765 r., na który zachowało się pokwitowanie, związany był chyba z prowadzoną wówczas budową kordegardy, względnie jakichś innych budynków, na przykład oficyn zaplecza gospodarczego.

Na koniec warto może jeszcze odnotować dwa dokumenty wystawione znacznie wcześniej, bo w listopadzie 1748 r. przez budowniczego Johanna Ehrenfrieda Staude, prowadzącego później wspólnie z Richterm prace murarskie podczas wielkiej przebudowy. W latach 40-tych wykonywał on remonty i drobne roboty przy kominkach i przewodach kominowych starego, nieprzebudowanego jeszcze pałacu. Podobnie niewielkie prace prowadził Staude ze swą ekipą w dworze książęcym na Solcu.

Spośród rękopisów jednostki 11308 na największą uwagę zasługują niezwykle ciekawe materiały związane z dekoracją okazjonalną, jaka została wykonana z okazji imienin króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w dniu 11 maja 1766 r. kosztem Augusta Aleksandra Czartoryskiego, a zaprojektowana przez znanego architekta warszawskiego Efraima Schrögera. Są to sporządzone w języku niemieckim dwa obszerne rachunki „wydatków na festyn „w pałacu Radziwiłłowskim” oraz „na placu przy Wizytkach”, rejestr pracujących przy tym cieśli i materiałów ciesielskich sporządzony przez Schrögera, dwa pokwitowania malarzy (Łukasza Smuglewicza i Wawrzyńca Jasieńskiego) oraz rachunek wystawiony przez krawca Boya – wykonawcę płóciennego poszycia dekoracji okolicznościowej. Druga z wykonanych wówczas „machin”, ta sprzed kościoła wizytek, była już omawiana w literaturze (wprawdzie w oparciu o inne źródła)⁴⁷, o pierwszej natomiast nie było dotąd nic wiadomo. Już sam fakt zachowania się tak szczegółowych i zarazem poglądowych materiałów do osiemnastowiecznej świeckiej dekoracji okazjonalnej zasługuje na uwagę. Jeszcze ciekawszą sprawę czyni szczegółowy rejestr nazwisk zatrudnionych tu warszawskich artystów i rzemieślników, a także zachowanie się projektu do jednej

z owych „machin”.

Dekoracja zdobiąca dziedziniec pałacu Radziwiłłów na Krakowskim Przedmieściu, wyraźnie droższa (kosztowała bowiem 16 521 złotych polskich), była z pewnością znacznie okazalsza od drugiej „budowli”, zwanej „machiną Bachusa” wzniesionej niedaleko, przy tej samej ulicy, przed kościołem wizytek (za 11809 złotych). Nie wiemy, jak wyglądała ta pierwsza, pewne przesłanki archiwalne pozwalają jedynie wyobrazić sobie jej poszczególne elementy. Znaczna suma prawie 2000 tynfów wypłacona stolarzowi pozwala domniemywać, że konstrukcja ciesielska pokryta była szalunkiem z desek – wszystko to nieznanego, niestety, kształtu. Do elementów ozdobnych należały malowane filary hermowe, blaszane złożone latarnie i wazy na postumentach, a także snycerskiej roboty wazy koszowe („Korbwasen”), frędzle (u gzymśów?) i korona królewska, zapewne wień-cząca całą konstrukcję. Owe wazy zdobione były wieńcami płóciennymi, malowa-nymi i złożonymi. Ważnym elementem była cyfra królewska wykonana z kolorowych włoskich kwiatów, zapewne upinanych na konstrukcji drucianej; w innych miejscach omawiana „machina” zdobiona była z kolei kwiatami „z gładkiego płótna i jedwabiu” oraz festonami, zapewne z naturalnych kwiatów. Całość oświetlały blaszane lampy i aż 800 (sic !) lamp oliwnych. Smolne pochodnie miały oświetlać bramę i dziedziniec pałacu. Swoją drogą ciekawe, jak doszło do pozyskania na rzecz uroczystości królewskiej terenu warszawskiego pałacu Janusza Radziwiłła „Panie Kochanku” – jak wiadomo niechętnego zarówno Czartoryskim jak i nowo obranemu królowi, w dodatku przebywającego wówczas na emigracji politycznej w Dreźnie. Czyżby kilkudniowego (?) zajęcia pałacu dokonano przemocą, z myślą o upokorzeniu politycznego przeciwnika?

W zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie szczęśliwie zachowała się akwaforta z odwzorowaniem projektu drugiej z omawianych dekoracji. Zatytułowany *Fontaine que le Prince Czartoryski Palatin de Russie a fait dresser et couler en vin pour le peuple, le jour de la Fête du Roy le 8 May 1766, inventé et executé par Schröger*⁴⁸, przedstawia konstrukcję wysokości blisko 22 łokci (13 metrów) z płaską fontanną ustawioną na olbrzymim cokole o kształcie pawilonu ogrodowego, kwadratowego ze ściętymi narożnikami, wzniesionego na wysokim podmurowaniu ze schodkami. W narożach umieszczone są diagonalnie wazy gorejące z puttami na brzuścach. W wielkiej niszy z muszlą siedzi na skałach orzeł z rozpostartymi skrzydłami. Basen fontanny otoczony

47 Dekorację tą, w oparciu o inne archiwalia z Biblioteki Czartoryskich oraz o przekaz ikonograficzny – akwafortę według rysunkowego projektu – omawiają: Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 42 oraz Lorentz, *Efraim Szreger...*, s. 108-110.

48 *Katalog Rysunków z Gabinetu Rycin BUW 1: Varsaviana. Rysunki architektoniczne, dekoracyjne, plany i widoki z XVIII i XIX wieku*, oprac. T. Sulerzyska, St. Sawicka, Warszawa 1967, poz. kat. 1364 s. 254; Lorentz, *Efraim Szreger...*, s. 108-110; T. Kossecka, *Gabinet rycin króla Stanisława Augusta*, Warszawa [b.d.], s. 187, 195.

został attyką kryjąca taras (na akwaforcie widać tu grupy muzykantów). Zarówno architektura pawilonu z fontanną, jak i wszystkie motywy dekoracyjne reprezentują wczesny klasycyzm w typie Ludwika XVI torujący sobie powoli w Polsce drogę w latach sześćdziesiątych, między innymi właśnie w projektach Efraima Schrögera⁴⁹.

W wykonaniu pierwszej z owych „machin” miał swój udział Johann Chrisostom Redler znany warszawski rzeźbiarz, pracujący głównie w kamieniu, rzadko odnotowywany przy tego rodzaju okolicznościowych dekoracjach⁵⁰. Osiadły w Warszawie od co najmniej 1737 r., służył Czartoryskim od dawna, zarówno w Puławach (1745), Wilanowie (1747-48), jak i przy ozdabianiu pałacu warszawskiego (1765). Sięgnięcie zatem po tego właśnie sprawdzonego artystę przez Czartoryskich przy budowie imieninowej „machiny” w 1766 r. było rzeczą naturalną. Redler wykonał tu ozdoby rzeźbiarskie (wazy koszowe, frędzle i koronę), zrobione przypuszczalnie z drewna, choć nie można wykluczyć udziału mniej trwałej, za to szybszej technologii, takiej jak *papier-mâché*. Rzeczą bardzo interesującą jest zatrudnienie przy teźże dekoracji także małżonki Redlera, Anny Marii (Marianny)⁵¹. Nie pierwszy to przypadek, w którym występuje ona w warszawskim środowisku artystycznym w zawodzie malarki, czy dekoratorki. W podobnej roli w latach 1752-63 odnotowały ją archiwalia odnoszące się do fabryk pałaców Jana Klemensa Branickiego w Warszawie i Białymstoku oraz Eustachego Potockiego w Radzynie Podlaskim, do których dostarczała ona obrazy, malowidła obciowe „jako to różne ptastwa, kwiaty drzewka, tak jak na chińskich modeluszach robione” czy „przymalowania na chińskich papierach”⁵². W omawianym przedsięwzięciu Redlerowa wykonywała, tzn. wycinała i modelowała kwiaty z płótna i jedwabiu, niemal na pewno odpowiednio malowane. Sprawa zatrudnienia Anny Marii Redlerowej to skądinąd ciekawy przyczynek do niemal zupełnie nie przebadanej dotąd kwestii kobiet-artystek w dawnej Rzeczpospolitej, czy ściślej w przedrozbiorowej Warszawie. Zdobiące tą okazjonalną budowlę sztuczne kwiaty nie pozostawały domeną jedynie Redlerowej. Za „30 kolorowych włoskich kwiatów do dekoracji królewskiej cyfry” płacono (kupcowi?) Norymberczykowi Zöllnerowi. W stworzeniu drugiej z „machin” na fest imienin królewskich – fontanny z placu przed kościołem wizyttek znaczący udział miał

dobrze znany warszawski malarz Łukasz Smuglewicz⁵³ współpracujący już wcześniej z Efraimem Schrögerem, który to zapewne polecił go Czartoryskim. Smuglewicz pracował też przy „budowli” na dziedzińcu radziwiłłowskim, tam jednak zarobił zaledwie 160 tynfów „za pomalowanie i pozłocenie czerwonego płótna na wieńce do waz”, natomiast przy „machinie Bachusa” za swe prace otrzymał aż 1100 tynfów, a więc dość poważną kwotę. Stosując się zapewne ściśle do Schrögerowskiego projektu, Smuglewicz musiał tu przypuszczalnie wymalować całą, widoczną na wspomnianej akwaforcie, wczesnoklasycystyczną dekorację na płótnie opinającym konstrukcję ciesielską korpusu „machiny”, poza tym także wieńczącą fontannę, wazy, postumenty i schody; innego malarza tu nie odnotowano. Spośród pozostałych artystów i rzemieślników pracujących przy obu okazjonalnych „budowlach” na wyróżnienie zasługują: malarze Wawrzyniec Jasieński, Johann Friedrich Pohl oraz niejaki Assmus, tapicer Charles Susson⁵⁴, stolarz Friedrich Lütke (znany nam z prac przy warszawskim pałacu Augusta A. Czartoryskiego), blacharz Marx Daniel Lobeck, ślusarz Augustin Lob i krawiec Boy. Zaskakuje rekordowa wprost liczba cieśli pracujących pod kierunkiem Spaarmanna i Gottfrieda Büttiga: przy samej tylko dekoracji przy wizytkach (wraz z tancplacem) było zatrudnionych aż 45 cieśli. Na marginesie warto dodać, że w tym samym maju 1766 roku miało w Warszawie miejsce inne przedsięwzięcie o charakterze okazjonalnym – urządany tym razem przez samego króla festyn na Bielanych z okazji Zielonych Świąt, z okolicznościową dekoracją sporządzoną również pod egidą i według projektu Schrögera, po części z tą samą ekipą wykonawców (Redler, Jasieński, Pohl, Lobeck)⁵⁵. Nie pierwszy to raz kiedy artystów i rzemieślników z kręgu Augusta Aleksandra Czartoryskiego odnotowujemy u boku króla Stanisława Augusta.

„Fest imienin Króla Jegomości” nie był jedyną uroczystością finansowaną przez księcia Augusta Aleksandra, z artystycznej oprawy której zachowały się materiały w omawianym fascykule. W lipcu 1765 r. odbyła się bliżej nieznana feta, z okazji której dokonano „Iluminacji w ogrodzie pańskim”, to znaczy w ogrodzie pałacu Czartoryskich przy Krakowskim Przedmieściu, wówczas już gotowym, po przekształceniach całej rezydencji, urządzonym na nowo, na późnobarokową modłę. Nie była to chyba uroczystość o przesadnie wielkim rozmachu, skoro na ową

49 Lorentz, *Efraim Szegeger...*, s. 108-110.

50 K. Mikocka-Rachubowa, *Redler (Radler, Regler, Reydler, Reygier, Rödler, Rydler) Johann Chryso-stomus*, [w:] *Słownik artystów polskich i w Polsce pracujących. Malarze, rzeźbiarze i graficy*, T. VIII, Warszawa 2007. s. 264-272.

51 Ślub w warszawskiej kolegiacie Św. Jana zawarł Johann Chrisostom Redler z Anną Marią Kitzinger 7 lutego 1737 roku (K. Mikocka-Rachubowa, *Redlerowa* [w:] *Słownik artystów polskich i w Polsce pracujących. Malarze, rzeźbiarze i graficy*, T. VIII, Warszawa 2007. s. 272).

52 Mikocka-Rachubowa, *Redlerowa...* s. 272.

53 Z. Michalczyk, *Smuglewicz Łukasz*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. XXXIX/3, z. 162, Warszawa-Kraków 1999, s. 379-380 [tamże wcześniejsza literatura], o fontannie na s. 379; tenże, *Szymon Czechowicz (1689-1775)*, Warszawa 2007, s. 79-81.

54 B. Majewska-Maszkowska, *Papa Susson – tapicer Jego Królewskiej Mości*, „Kronika Zamkowa” 1997, nr 1 (35), s. 17-23.

55 M. Kwiatkowski, *Stanisław August Król – Architekt*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź 1983, s. 42; Mikocka-Rachubowa, *Redler...*, s. 269.

„Iluminację” w świetle zachowanego rachunku (Specyfikacji) wystawionego przez bliżej nieznanego Friedricha Glühmana wydatkowano jedynie 412 tynfów. Inna sprawa, iż rachunek ów mógł się zachować przypadkowo, spośród innych wówczas sporządzonych. Obok kopania ziemi, związanego być może z przygotowaniem tancplacu, zgromadzono drewno opałowe i wieszano kinkiety i żyrandole, zapewne na jakiejś tymczasowej konstrukcji, dostarczano także wino wraz z zastawą.

W papierach omawianego fascykułu znajdują się również materiały wiążące się ze starszym bratem architekta Efraima Schrögera, Samuelem Michaellem, który – urodzony jak i Efraim w Toruniu – studiował w Jenie, a od 1748 roku był sekretarzem wojewody ruskiego, zaś w 1767 r. notowano go w stolicy z tytułem konsyliarza⁵⁶. Zachowały się dwa podpisane przezeń pisma przewozowe z lipca 1759 i lipca 1768 roku towarzyszące wysyłce dla księcia towarów z Gdańska: najpierw kurków mosiężnych do fontann i paczki książek z księgarni, potem 12 krzesel i skrzyni wyrobów farfuruowych. Widać pełnił on funkcję plenipotenty Augusta Aleksandra w Gdańsku, skąd książę, podobnie jak większość polskich magnatów i bogatej szlachty, sprowadzał towary luksusowe i wyroby rzemieślnicze wymagające wysokich kwalifikacji wykonawczych. Fakt pozostawiania Samuela Michaela w służbie Czartoryskich zapewne nie pozostawał bez wpływu na późniejsze zatrudnienie Efraima Schrögera przez księcia⁵⁷.

Z lat 1743-1752, 1760-61, 1767-68, 1771-72 i 1774 pochodzą pokwitowania opłat podatku łokciowego ściąganego w tym czasie z wszystkich posesji w Warszawie przez tzw. Komisję Brukową, w naszym przypadku z głównego pałacu księcia na Krakowskim Przedmieściu, z pałacu Błękitnego, oraz z pałacu „ante J W J. X. Bpa Płockiego”, ponadto z dworku na Solcu i mniejszych „domostw” Czartoryskich w Warszawie. Podatek ten płacono od wymiarów posesji liczonych w łokciach stąd nazwa „łokciowy”, jak we wszystkich zachowanych rozliczeniach dokonywanych wówczas obmiarów posesji warszawskich, także i w naszym przypadku precyzyjna informacja o długości boków i przebiegu obszarów rezydencji jest wyjątkowo cenna, pozwala bowiem na uszczegółowienie danych, jakich nie przynoszą najbardziej nawet zaawansowane plany Warszawy. I tak, dowiadujemy się że na przykład pałac przy Krakowskim Przedmieściu wraz z oficynami stał na działce liczącej od strony Krakowskiego Przedmieścia najpierw 133 $\frac{3}{4}$ łokcia, w latach 1760-61 158 $\frac{1}{2}$ łokcia, a już w 1768 r. 163 łokcie, od strony ulicy Ossolińskiej 239 (później 339) łokci, zaś od

ulicy Wierzbowej (ku Marywilowi) niezmiennie 72 łokcie⁵⁸.

Wśród papierów omawianego poszytu zachowało się pokwitowanie pensji kwartalnej z 1776 r. Frantza (Franciszka Adama) Gugenmusa, członka słynnego rodu zegarmistrzów warszawskich, syna przybyłego z Bawarii przed 1736 rokiem Johanna Michaela, zegarmistrza królewskiego od 1765 r. Sam Franciszek Adam (1740-1820), również dostąpił zaszczytnego tytułu *Horloger du Roy* (w roku 1775) jednocześnie pozostając na pensji u Augusta Aleksandra Czartoryskiego, a następnie u jego córki Izabelli Lubomirskiej, marszałkowej wielkiej koronnej, z obowiązkiem opieki nad zegarami w pałacu przy Krakowskim Przedmieściu⁵⁹. Można się zastanawiać czy aby właśnie nie na dworze księcia Augusta Aleksandra młodszy Gugenus rozpoczął swoją karierę. Tak było w przypadku bardzo wielu artystów i rzemieślników odnotowywanych później w służbie króla Stanisława Augusta. Obok wspomnianych tu już Johanna Chrisostoma Redlera, Wawrzyńca Jasieńskiego, Johanna Friedricha Pohla czy Marxa Daniela Lobecka był to także przypadek wspomnianego wyżej słynnego tapicera Charles’a Sussona oraz snycerza Johanna Christiana Havemanna⁶⁰. Wszyscy ci, królewscy w przyszłości, artyści zaczęli od służby u wuja Stanisława Augusta.

Szereg informacji zawartychna kartach omawianego poszytu należy do kategorii ciekawostek. Tak jest na pewno w przypadku pokwitowań wypłaty kwartalnego z 1746 i 1767 roku za prace kominiarskie (i nauczanie chłopca kominiarskiego rzemiosła) w pałacach w Warszawie i w Wilanowie. O ile w pierwszym przypadku zaskakuje niemiecka nacja mistrza kominiarskiego Marcusa Lieschefskego, o tyle w drugim – poza niemiecko brzmiącym nazwiskiem – zaskakuje także pleć, wypłatę kwartalnego kwitowała bowiem „Marianna Baaschinn, kominiarka”. Widać pozostawała ona szefową ekipy kominiarskiej, być może po śmierci małżonka – proceder dość częsty w dziejach staropolskiego rzemiosła. Niemieckie pochodzenie reprezentantów zawodu nie wymagającego przecież szczególnie wysokich kwalifikacji raz jeszcze wskazuje na zdecydowaną przewagę tej nacji wśród ogółu sług Czartoryskich.

Ciekawostką jest również informacja z 1745 r. o sprzedaży w folwarku na Solcu za wiedzą koniuszego dworskiego księcia Fridericego (Fryderycego) konia maści czarnosrokatej „jako mądrzejszego od stajennego”. Tak kuriozalnie scharakteryzowany koń sprzedany został za znaczną kwotę 7 i pół dukata (135 zł. polskich) przez Johanna Carla Schrädiera, który z kolei za 10 dukatów (180 zł. polskich) kupił dla księcia innego konia

⁵⁶ Lorentz, *Efraim Szreger...*, s. 7-11.

⁵⁷ Tamże, s. 7-11.

⁵⁸ Por. Kwiatkowska, Malinowska, *Pałac Potockich...*, s. 27.

⁵⁹ Z. Prószyńska, *Zegary Stanisława Augusta*, Warszawa 1994, s. 48-53.

⁶⁰ J. Sito, *Havemann Johann Christian*, [w:] *De Gruyter Allgemeines Künstler Lexikon* [w druku]

maści Boulanne. Do informacji tej samej kategorii kuriozów należy wiadomość z 1753 r. o przesłaniu księciu Augustowi Aleksandrowi Czartoryskiemu sygnowanego pistoletu od generała-majora de Fontenay z Drezna. Ten sam nieznany z imienia generał Fontenay innym razem przysłał Czartoryskim gubernera dla edukacji młodego księcia Adama⁶¹. Ostatnia tego rodzaju informacja pochodzi z listu z września 1759 r. do komisarza Klingcka od niejakiego H. Scheila, krawca z Koszalina. Choć dukt pisma w znacznej mierze uniemożliwia odczytanie znaczących fragmentów listu, można z niego wywnioskować, że ów koszaliński krawiec miał przesłać (księciu lub komisarzowi) przez jakieś chłopskie małżeństwo spodnie, a także chyba inne części garderoby. Jest faktem nad wyraz interesującym, że wyroby krawieckie – obok produkcji miejscowej i importów paryskich – sprowadzane były na dwór warszawski z obszarów niemieckojęzycznych, w tym z tak odległego, wręcz egzotycznego dla ówczesnej Warszawy Koszalina.

Jeden rękopis dostał się do omawianego fascykułu przypadkowo, odnosi się bowiem do pałacu Błękitnego. Jest to pochodząca z 1774 r. „nota roboty firanek w Pałacu Błękitnym” (a także poduszek i kołdry) przeznaczonych do pokoiów ks. Adama Kazimierza”, wykonywanych przez niejaką M. Klemową⁶². Czy krawcowa ta miała coś wspólnego z Janem Henrykiem Klemmem architektem Jana Klemensa Branickiego w Białymstoku - nie wiadomo.

W tym miejscu chciałbym złożyć serdeczne podziękowania Panu Pawłowi Jaskanisowi, dyrektorowi Muzeum Pałacu w Wilanowie za inicjatywę i zachętę w podjęciu badań nad kolejnymi rękopisami z Biblioteki Czartoryskich w ramach programu *Ad Villam Novam*, a także za możliwość ich publikacji. Dziękuję także Dyrekcji Biblioteki Czartoryskich w Krakowie za udostępnienie oryginałów rękopisów i umożliwienie wykonania ich fotografii, a kierownikowi Działu Rękopisów Biblioteki dr. Januszowi Nowakowi za okazywaną życzliwość, cenne uwagi i sugestie odnośnie interpretacji archiwaliów. Słowa podziękowania za trud włożony w powstanie książki należą się również zespołowi redakcyjnemu serii *Ad Villam Novam* - Pani dr Magdalenie Gutowskiej – redaktorowi serii, Panu Krzysztofowi Trawkowskiemu – redaktorowi tomu oraz Panu Piotrowi Janowczykowi – twórcy układu graficznego.

Jabub Sito, Instytut Sztuki PAN

CZEŚĆ I

BCZART. RKPS 11308:

AUGUST ALEKSANDER CZARTORYSKI.
PAŁAC W WARSZAWIE.
RACHUNKI, KWITY, VARIA

⁶¹ Kuras, *Współpracownicy i klienci...*, s. 88.

⁶² Roboty tej nie odnotowuje A. Rottermund, *Pałac Błękitny*, Warszawa 1970.

[s. 1-2]

Extract.

Der *Revenues*, welche seit 1mo Julii bis ult. xbr: 1727. aus der her schafft Ręczay, Zabrodzie und Brudno eingegangen.

	fl.	gr.
Das Brauhaus hat á 1 ^{mo} Jul. bis 6 ^{ten} 7br: getragen nach abzuge des Getreids und alle andere umkosten	522 f 26.	
bis den 6 ^{ten} xbr: der Arrendator bezahlt	1000 - , -	26 gr
die Viehzucht hat a 1 ^{mo} Juli bis ult xbr: gethan, als für 29 Fass 2 ½ quart Butter so verkauft worden	498 - 8	
9 Schok 4 Stiege Käse	114 - 19	
1 .. 25 .. Schaafkäse	17 - " -	
5 Stück Magere Schweine	30 - " -	
36 Stück Trutthüner	47 - 25 -	
9 Stück Enten	3 - 24 -	
15 .. Gänsen	10 - 15 -	
19 .. Hüner	6 - 12 -	
Für Garten Gewächs ist baar eingekommen	728	13
Für 216 ¼ Garnic Saltz so denen Unterthanen überlassen	81	-
Für 321 Cr Grobe Leint so verkauft 6 gr die Cr	173	-
An [Zeisen ?] { Von dem Bauern	64	6
{ .....wusten Gärthen	782	10
	21	20
Summa baar eingekommen	3373	15
Hiernächst ist von dem in diesem 1727 ^{ten} Jahre er bauten Getreyd, so man hatte verkaufen können statt bauern gelder ausgegeben worden.		
Denen Teichgräbern 39 Scheffel Korn á 8 f	312 - " -	
3 " Kuchweytzen á 7 f	21 - " -	
2 ½ Hirse Grätz á 20	50 - " -	
1 Scheffel ½ Viertel Erbsen á 10	11 - 7 ½	
6 ½ Fass Butter á 17 ½ f	113 - 22 ½	
3 Schok 56 Stiege Käse á 6 g	47 - 6	
	555 - 6 -	
Denen Brettschneider 8 ½ Scheffel Korn wegen Bauholz schneide	68 - " -	
An den Warschuschen Stall		
6 Scheffel 3 Viertel Korn á 8 f	54 fl	
96 - 3 ½ " Haaber á 3 f	291.	
300 Fuder Heu á 4 f	1200	1545 - " -
Summa	2168.	6
	5541.	21
H. Major Sybilski d. 24 Jan. 1728.		
<u>Zabrodzie</u>		
Das Brauhaus hat á 1 ^{mo} Jul. bis ult. 8br: 1727 getragen, nach abzug des gekauften Getreydes und Brandtwein	207	19 ½
die Viehzucht hat a 1 ^{mo} Jul. bis ult. xbr getragen für einen alten unbrauchbaren verkaufte		
Ochsen	32 - " -	
für ein verkaufttes Schwein	5 - 17 -	
4 verkaufte Ferkel á 2 Schost.	3 - 11 ½	
10 Gänse á 20 g	6 - 20	
3 Schok 20 Stiege Eyer	2 - 12	
für 55 gar. verkaufttes Saltz	50	½
Getreyde für 2. Scheffel verkaufttes Maltz	44	
für 4 Scheffel 2 gar. verkaufttes Hirse Grütz	16	10
für 1 Thonne Honnig von diesem Jahr	69	
für 1. Stiekchen Wachs	80	
	4	29 ¾
Summa so baar eingegangen	470	

	fl.	gr.
Hiernächst ist von dem in diesem Jahr er bauten Getreyden, so man hatte verkauffen können, für Feldmarschals Excellence Stall, und an die Brettchneider für Holtz zum bauen zu schneiden gegeben worden.		
31 Scheffel 2 Viertel Korn á 8 f	248 f "	
69 " 2 "" Haaber á 3 f	128 - 15 -	
50 Fuder Heu á 4 f	200 - " -	
Summa,	576.	15
	1047	14 ¾
<u>Praager Garthen</u>		
Von Verkaufttes Garten Gewachs a 1 ^{mo} May bis ult. xbr.	200	3 ¾
<u>Brudno</u>		
Vom Bier brauen ist nach abzug 6 Scheffel Maltz und Brau erlohn eingekommen	110	22 ¾
für 6 ¼ gar: butter	16	3
für honnig	100	-
dem Gärtner in Praage auf Ordinarium 3 ¾ flor gegeben	30	-
demselben 1 ¼ Scheffel Maltz	8	-
Summa.	264	25 ¾
<u>Szecemin</u>		
Vom Brauhause den Arrendator á 1 ^{mo} Jul: bis ult: xbr: gezahlt		1700
Viehzucht, Von verkaufte als unbrauchbare Ochsen á 28 f	168 - , -	
Von Butter und Käse	123 - 1 ½	
Heles Vieh	35 - 12 -	326
für verkaufte Saltz		4
Gurken		1
für den Staarfang		15
		2047
An die Potaschbrenner ist gegeben worden staat baaren geldes.		3
8. Schweine	199 fl.	
66 seiten Speck	38	237 fl.
43 ¼ gar: Saltz		40 - 3
Butter und Käse		130 - 3
Erbsen ¾ Scheffel		9 - , -
¾ Scheffel Hirser Grütze		9 - , -
¾ " Gersten Grütze		13 - 15
Summa	438.	21
	2485	24
Sybilski mp		
Warschau d. 20 Jan: 1728		
aus denen Monathl. Rechnungen tradirt Schumacher mp		

[tlumacz. s. 1-2]

Ekstrakt dochodów, jakie wpłynęły od 1. lipca do końca grudnia 1727 z dóbr Ręczaj, Zabrodzie i Brudno.

	zł	gr
<u>Browar</u> przyniósł od 1. lipca do 6. września, po odliczeniu zboża i innych wydatków do 6. grudnia arendarz zapłacił 522 zł. 26		
Dochód z hodowli bydła. Od 1. lipca do grudnia, jako to za 29 sprzedanych 2 ½ beczek kwartowych masła	1522.	26 gr
498 - 8		
9 kop 4 sztygi sera 114 - 19		
1 " 25 " sera owczego 17 - "		
5 sztuk chudych świń 30 - "		
36 sztuk indyków 47 - 25 -		
9 sztuk kaczek 3 - 24 -		
15 " gęsi 10 - 15 -		
19 " kur 6 - 12 -	728	13
<u>Za plony z ogrodu</u> wpłynęło w gotówce 81 -		
za 216 ¼ garnców soli, jakie oddali poddani 173 -		
za 321 C grubego Leint, jaki sprzedano po 6 g za C 64 -		
Za [?] od chłopów 782 10		
z dzikiego ogrodu 21 20		
W sumie wpłynęło w gotówce 3373		15
Poza tym, od zebranego zboża, które w tymże roku 1727 udało się sprzedać, zostało wydane zamiast pieniędzy chłopskich		
<u>Grabarzom</u> 39 korcy żyta po 8 zł 312 - "		
3 " pszenicy po 7 zł 21 - "		
2 ½ kaszy jaglanej po 20 50 - "		
1 korzec ½ kwarty grochu po 10 11 - 7 ½		
6 ½ beczek masła po 17 ½ zł 113 - 22 ½		
3 kopy 56 sztygów sera po 6 gr 47 - 6		
555 - 6 -		
Traczom 8 ½ korca żyta za tarcie drewna budowlanego 68 - "		
Do stajni warszawskiej 54 zł		
6 korcy 3 kwarty żyta po 8 zł 291.		
96 - 3 ½ " owsa po 3 zł 1200	1545 - "	
300 fur siana po 4 zł 1200	2168.	6
w sumie 5541.		21
Panu Majorowi Sybilskiemu dnia 24 stycznia 1728.		
<u>Zabrodzie</u>		
<u>Browar</u> przyniósł od 1 lipca do końca października, po odliczeniu zakupionego zboża i gorzałki 207		19 ½
<u>Hodowla bydła</u> od 1. lipca do końca grudnia przyniosła		
Od sprzedaży starego, nieużytecznego wołu 32 - "		
Od sprzedaży świń 5 - 17 -		
Od 4 sprzedanych prosiąt po 2 szóstaki 3 - 11 ⅓		
10 gęsi po 20 groszy 6 - 20		
3 kopy 20 sztyg jaj 2 - 12	50	½
Za 55 garnców sprzedanej soli 44		
Zboże za 2 korce sprzedanego siodu 16		
Za 4 korce i 2 garnce sprzedanej kaszy jaglanej 69		10
Za 1 beczkę miodu tegorocznego 80		
za 1 małą sztygę wosku 4		
w sumie wpłynęło w gotówce 470.		29 ½

	zł	gr
Poza tym, od zebranego zboża, które w tym roku udało się sprzedać do stajni Jego Ekscelencji Feldmarszałka, oraz traczom za cięcie drewna budowlanego, zostało wypłacone		
31 korcy 2 kwarty żyta po 8 zł 248 f "		
69 " 2 "" owsa po 3 zł 128 - 15 -		
50 fur siana po 4 zł 200 - " -	576.	15
w sumie 1047		14 ⅔
<u>Ogród na Pradze</u>		
Za sprzedane plony z ogrodu od 1 maja do końca grudnia. 200		3 ⅔
<u>Brudno</u>		
Od warzenia piwa, po odliczeniu 6 korcy siodu i pracy piwowara, dochód wyniósł 110		22 ⅔
Za 6 ¼ garnca masła 16		3
Za miód 100		-
Ogrodnikowi na Pradze na Ordinarium dano 3 ¾ zł 30		-
Temuż 1 ¼ korca siodu 8		-
w sumie 264		25 ⅔
<u>Szecemin</u>		
Arendarzowi od browaru od 1. lipca do końca grudnia zapłacono 1700		-
<u>Hodowla bydła.</u> Za sprzedane nieużyteczne woły po 28 zł 168 - , -		
Od masła i sera 123 - 1 ⅓		
Jasne bydło 35 - 12 -	326	13 ⅓
Za sprzedaną sól 4		11 ⅓
ogórki 1		8 ⅓
Za [?] 15		-
2047		
<u>Smolarzowi</u> dano zamiast gotówki.		
8. świń 199 zł		
6 polci słoniny 38		
43 ¼ garnca soli 237 zł		
Masło i ser 40 - 3		
Groch ¾ korca 130 - 3		
¾ korca kaszy jaglanej 9 - , -		
¼ " kaszy jęczmiennej 9 , -		
13 - 15	438.	21
w sumie 2485		24
Sybilski mp		
Warszawa 20 stycznia 1728		
przeniesione z rachunków miesięcznych Schumacher mp		

[s. 3]

D 18 8bris Ano Domini 1728 Warszawie odebrałem z mia sta Piaseczno ex curia et ex fundo Parachiali złotych Sześćdziesiąt y dwa Poglownego na Raty dwudziesty czwarty z czego quituię J. Charkowski
P. JKM

Productum d 1. Juny 1729 mp

[s. 4]

Vier Tausend Gulden heraus an Reverse von Herr hochfürstl. durchl. das Woywoden von Russland in Streussen habenden Güther sind heute dato vom H. Administrator Bartholdi an mich baar bezahlet worden und solche an hochgedachte Ihro hochfürstl. durchl. nach Warschau zu übermachen. Schloss Marienburg, d 23 Marty 1733

4000 f gr

Goldschad

[tłumacz. s. 4]

Niniejszym zostało mi dziś przez Pana Administratora Bartholdiego wypłacone gotówką cztery tysiące złotych na rewers Jasnie Oświeconego Księcia Wojewody Ruskiego [?] za posiadane towary, te zaś do wysłania do Warszawy wyżej wymienionemu Jaśnie Oświeconemu.
Zamek Malborski, dnia 23 marca 1733

4000 zł gr

Goldschad

[s. 5]

Mit bewilligung Ihro Hochfürstl: Durchl: hat der H. Fridericy Ein Schwartz Schäck als Klugger von denen Reith Knechten verkauffen lassen, vor Summa Sieben und die Halben Ducaten, sage 7 ½ #. Allso habe ich endes unterschriebener von dem H. Commissario Klingck dennoch erhalten zu obige 7. ½. #. Summa Zwey und Ein Halben Ducaten, sage 2 ½ #. Facit beyde Posten 10. Ducaten, von welche zehn Ducaten wieder 1. Pferd von haar Boulanne auf desen Obigen Schwartz Schäcken Stalle wiederumb gekaufft habe, Datum Scholitz den 9ten April 1745^{en} Jahro.

Johann Carl Schröder

[tłumacz. s. 5]

Za zezwoleniem Jaśnie Oświeconego Księcia Pan Fridericy dał sprzedać czarno-srokatego konia, jako mądrzejszego od stajennego, za sumę 7 ½ #, słownie siedmiu i pół dukata, tak jednak ja niżej podpisany dostafem od Pana Komisarza Klingcka oprócz 7 ½. # sumę 2 ½ #, słownie dwóch i pół dukata, co razem czyni 10 dukatów, z których to dziesięciu dukatów w miejsce powyższego czarno-srokatego ponownie kupiłem konia maści Boulanne,
Na Solcu 9 kwietnia 1745.

Johann Carl Schröder

[s. 6]

Was der Herr Comissarius Klingk auf die von sich, an mich ausgestellte quittung von 1ten 8bris a. c. über 8 Ducaten 342 Tynff 34 sch wegen das Pullawer Commando, baar zurück gezahlt hat Zwey Ducaten und Einhundert und Zeven Tynff Sage 2 # 110 Tynf, bescheinige hiemit. Warschau den 18ten 8bris 1745.

J.G. Hiche Capitain

[tłumacz. s. 6]

Pan Komisarz Klingk, z wystawionego przez siebie na mnie pokwitowania za komendę puławską od pierwszego października roku bieżącego, opiewającego na 8 dukatów 342 tymfy i 34 szylingi, wypłacił w gotówce 2 # 110 Tynf, słownie dwa dukaty i sto siedem tymfów, co niniejszym potwierdzam. Warszawa 18 październik 1745

J.G. Hiche kapitan

[s. 7]

Einhundert Zwölf und Einen halben Tynff dico 112 ½ Tynff sind mir von dem Herrn Commissario Klinckig auf Ein Quartal, als vom 1er February, bis ult: April: 1746. so vorbey und verdienst, laut Contract jährlich à 450. Tynff: - von Ihro Hochfürstl. Durchl. Fürsten Czartoryski und Woy woden Ruski Palais, sowohl in Warschau, als Villa nowschen Rauchfängen zu kehren baar und richtig bezahlet worden, Warschau d. 30. April 1746

Marcus Lieschefsky
Sorstein feger

12 ½ Tynff:
oder
142 f 15 gr

Fünffzig Tynff – dico 50. Tynff sind mir von dem Herrn Commissario Klinckig, aufs 1. Quartal, als von 1er Febr: bis ult: April: 1746. so vorbey laut Contract aufs 3. Jahr, à 200. Tynff – “ vor einen Jungen zu lernen, so ein Unter thaner aus Villanow, von Ihro Hochfürstl. Durchl. Fürsten Czartoryski ist, mir baar und richtig bezahlet worden.

Warschau, d 30. April 1746

50. Tynff –
oder
63 f 10 gr.

Also Summa, Summarum von
beyde Quartal, von Auskehrung der
Kamine und auslernung des Jungens

162 ½ Tynff oder 205 f 25 gr.

Marcus Lieschefscky
Sorstein feger

[tłumacz. s. 7]

112 ½ tymfa, słownie Sto dwanaście i pół, zostało mi wypłacone należycie i w gotówce za jeden kwartał przez komisarz Klingcka, jako to od 1 lutego do końca kwietnia 1746 r. za zasługi według rocznego kontraktu na 450 tynfów – od czyszczenia kominów w pałacach Jaśnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego Wojewody Ruskiego, tak w Warszawie, jak i w Wilanowie

Warszawa 30 kwietnia 1746

Marcus Lieschefscky
Kominiarz

12 ½ tynfa
lub
142 zł 15 gr

50 tynfów, słownie pięćdziesiąt tynfów, zostało mi wypłacone należycie i w gotówce za pierwszy kwartał przez komisarz Klingcka, jako to od 1 lutego do końca kwietnia 1746 według kontraktu rocznego na 200 tynfów za nauczanie chłopca, poddanego z dóbr wilanowskich Jaśnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego

Warszawa, 30 kwietnia 1746

50 tynfów –
lub
63 zł 10 gr

Tak więc w sumie od dwóch kwartałów, od czyszczenia kominów i od nauczania chłopca

162 ½ tynfa lub 205 zł 25 gr.

Marcus Lieschefscky
Kominiarz

[s. 8]

Jaśnie Oświecony Xiążę Jegomości
Czartoryski Woiewoda Ruski zapłacił
na Porządek Oczyszczenia Warszawy podług Taxy
przez Komisją JKMści y Rzpłtey uczynioney
należące Łokciowe z Dóbr wszytłych specifice nizey wyrażonych

Pałacu ante JWJ.X. B Plockiego ad praes X. Jemści Ktorego Łok. [?] ¾ ab A° 1743 ad 52 za lat 10: zło	82: 15
Pałacu na Przed. Krak. Którego Ł. 133 ¾ ab A° 49 usq ad 52 za lat 4	[?]
Z Parkanu Pałacu tegoż na Ulicy Wierzbowskiej Ktorego Łokci 239 ab A° 1749 usq ad 52 za lat [?]	90: 12:
od tegoż Parkanu ku Marywilowi Łokci 72 ab A° 174. usq ad 52 za lat 4	19: 6:
od wiazdu y Oficyn Pałacu Błękitnego ktorego Łokci 88 ab A° 1749 ad 52 za Lat 4	176: :
od Boku Pałacu tegoż Ł. 76 ab A° 49 usq ad 52 za lat 4	152: :
Officyn Kuchennych tegoż Pałacu ktorego Łok. 72: ab A° 1749 usq ad 52 za lat 4	144 :
[?] Officyn tegoż Pałacu przy Murze Ogroda JKMści Łok 52 ab A° 49 usq ad 52 za lat 4.	20: 24 g
Dworku na Szulec Łok. 34 ab A° 49 usq ad 52 za d	89: 20:
	<u>Groszowego</u> 31: 23:

Dico f. 984: 20 gr

Suma Złotyeh 984: 20 g

z ktrych odebrania
Exaktor kwituie
F. Paulin
mp

[s. 9-10]

In Nahme und Geleute
Gottes übersendet der Herr
General Major de Fontenay
nacher Warschau an Ihro
Durchl: Printz Catorinsky
Palatin de Russie
mit den Fuhr Man Christian

M. P. C. Gottlob Wissner von
Dresden ein Rüstchen Siegn
und ist die fracht dar vor ver-
dungen 4 Tffn werden
also nach rüchtiger lieferung
die fracht dar vor belieben
zu zahlen
wünschen an bey gelückliches
empfang

Dresden
d. 3 Nofbr 1753

Vorher stehende 4. Tffn ist mich richtig
bezahlt. Warschau den 28. Nov:
1753
Christian Gottlieb Wissner

A Son Altes
Monseinger Printz Catorins-
ky Palatein de Russie
nebst ein Pistol
siegn M. P. C.
Warsovie

[tłumacz. s. 9-10]

W Imię Boże, Pan General Major de Fontenay przesyła do Warszawy Jaśnie
Oświeconemu Księżu Czartoryskiemu, Wojewodzie Ruskiemu, poprzez furmana
Christiana Gottloba Wissnera z Drezna broń sygnowaną M. P. C., której przesłanie
kosztuje 4 dukaty, zatem po właściwym dostarczeniu przesyłki [księżu] raczy
zapłacić według upodobania przy szczęśliwym jej dotarciu.

Drezno
3 listopada 1753

Wyżej wymienione 4 złote zostały mi należycie wypłacone.

Warszawa 28 listopad 1753
Christian Gottlieb Wissner

Dla Jego Wysokości Księcia Pana Wojewody Ruskiego
Wraz z pistoletem sygnowanym M. P. C.
w Warszawie

[s. 11]

Posyłam do Warszawy dla J. O. Xiążęcia Imści
Czartoryskiego Wojewody Ruskiego przez Furmana Behlaua

1 Skrzynę w ktorej kurki mosiężne do Fontan }
2 Paczka w płotnie obszyta z księgarni } Sub Signo A X Cz.
Varsovie

iako to wysz wyrażone na własną potrzebę J.O. Xiążęcia Imci
potwierdzam przy pieczęciu panskim reki moiey podpisem.
Dat. w Gdansku d 4ten July Ao. 1759

[pieczęć] M Schroeger
mp

Bey Ablifurung oben erwehnter Sachen
wird dem Uberbringer der Fracht
Zwanzig Tymf gezahlet.

M Schroeger
mp

[s. 12]

Hochedelgebohrener Herr
Besonders Hochgeehrtester
Commissair

Ich schicke Ihnen den Bauer und
seine frau selbige, seyn von Ihren frau
Hose geschickt, der Capitain Armus
hat 50 fl von ersten, und
durch Zway Monath und Zway Tage
zu senden, für die [?] Kunt mein
für einer jacke 5 Thaller, übrigens
habe die Ehre mit vieler Hoch-
achtung zu seyn und behrer
für Hoch Edelgeboren
Meines Hochgeehrtes

Herr Commissair
ganz ergebenster Diener
H Scheil

Coshlen d 26 7bris
1759

[tłumacz. s. 12]

Laskawy Panie, Wielce Szanowny Panie Komisarzu
Przysyłam Panu chłopą wraz z jego żoną, a przez nią spodnie,
kapitan Armus ma przesyłać przez dwa miesiące i dwa dni [...] 50 zł,
dla moich klientów za marynarkę 5 talarów,
poza tym mam zaszczyt pozostawać z najwyższym szacunkiem i [...] dla Szlachetnego Pana, mojego Wielce Szanownego Pana Komisarza

najuniżeński sługa
H Scheil

Koszalin 26 września
1759

[s. 13]

Anno 1762 JOX Jmc Czartoryjski Woiewoda Ruski zapłacił contingent łokciowego z Pałacow y Dworku swego za rok 1760 et 1761 ad ultima xbris iako niżej Specifians to iest:

Z Pałacu Rezydencyalnego – Łokci 158 ½	fl. 105 „	20 g	
Z Parkanu na Ulicy Wierzbowskiej Łokci 339	45	6	
Z Parkanu Tegoż ku Marywilowi Łokci 72	9	18	
Z boku Pałacu Błękitnego Łokci 76	76		
Z Officyn y Wchodu do tegoż Łokci 88	88		
Z drugich Officyn Tegoż Łokci 52	10	12	
Z Dworku na Szolcu Łokci 134 ½	22	12	9 D.
	<u>Groszowego</u>	<u>14</u>	<u>9</u>
	„ „	fl. 443	14 g

Dico fl 443. 17 g 9 D.

Z których odebranych kwituję
Fr. Paulin

[s. 14]

Specification

Was in Hern Garten bey der Illumination und bay dem
Tractament ist expensieret worden wie folget

	Tynff	Schos
den Teich Gräber laut acort zu planieren	234	-
60 Stück Rauchen Holtz zur Illumination a: 4 Schostag	80	-
Den Tapecierer vor die Wandt und Kronlauchter auf zu hangen und ab zu nehmen	12	-
die Kron und Wand leichter lassen hin und zurück tragen	4	2
die Weine und Glass Werck lassen hin und zurück tragen	28	-
vor Fuhr Lohn die latten und holtz lassen fahren	48	-
2 Man so dabey geholffen Tägl: 4 schostag 2 tage	5	1
	Summa	412 -

Warschau
Den 19 July
1765

Fr: Glühman
zu hohen hand bezahlt

[tłumacz. s. 14]

Specyfikacja

Co zostało wydane przy iluminacji w ogrodzie pańskim wraz z zapłatą, jak
następuje

	tynfy	szóst.
Grabarzem od plantowania na akord	234	-
60 sztuk drewna opałowego do iluminacji po 4 szóstaki	80	-
Tapicerowi za wieszanie i zdejmowanie kinkietów i żyrandoli	12	-
Za dostarczenie i zabranie kinkietów i żyrandoli	4	2
Za dostarczenie i zabranie wina i szkła	28	-
Furmanowi za przywiezienie listew i drewna	48	-
Dwóm ludziom kórzy przy tym pomagali dziennie 4 szóstaki przez dwa dni	5	1
	Summa	412 -

Warszawa
19 lipca
1765

Fr: Glühman
zapłacono na rękę

[s. 15]

Was von Ihro Excellenz den Herrn Grafen von Flemming von der Churfürstl. Sächs. Hoch Oeconomie auf Szolec an biere geliefert worden als:

Von 3ten July bis mit ultimo Aug. 1765 13. Kannen Weiss bier, à 10. Tynff. -

thut 130. Tynff.

Vorstehende Einhundert und Dreysig Tynff sind mir aus Ihro Excellenz Cassa baar und richtig bezahlet worden, Worüber hiemit gebährend quittire. Warschau, den 31. August. 1765.

Gottlob August Gunther

Item den Fuhrleudten den Jeden tour einzusetzen

1: Schostag tuht	4 ty - 1 schos
Vor Bier	130 -----
in allen Suma - 134 - 1 -	

[tłumacz. s. 15]

Piwo, jakie zostało dostarczone od Jego Ekscelencji Grafa von Flemming z Ekonomii Saskiej na Solcu:

Od 3 lipca do końca sierpnia 1765 13 konwi jasnego piwa, po 10 tynfów. -

czyni 130 tynfów

Sto trzydzieści tynfów zostało mi wypłacone należycie i w gotówce z kasy Jego Ekscelencji, na co się poniżej podpisuję. Warszawa 31 sierpnia 1765.

Gottlob August Gunther

Furmanom za każdy kurs wyznaczono

1 szóstak czyni	4 tynfy - 1 szóstak
na piwo	130 -----
w sumie	- 134 - 1 -

[s. 16]

Warschau Anno 1776 Endes Unterschribener bescheinige mitt gegenwärtiger Quittung, das Quartal Geld, die Summa von 100 Tynff, nehmlich von 1ma January, bis 1ma Aprilis jetzt lauffendes Jahres, von Gnaden H Commissaire von Kling, richtig erhalten zu haben.

Frantz Gugenmus.

[tłumacz. s. 16]

W Warszawie roku 1776, niżej podpisany zaświadczam niniejszym pokwitowaniem, że z łaski Pana Komisarza von Klinga należycie otrzymałem pensję kwartalną w wysokości 100 tynfów a mianowicie od 1 stycznia do 1 kwietnia bieżącego roku.

Frantz Gugenmus

[s. 17-19]

Ausgabe
In dem Festin am 11ten May 1766 in dem Radziwilschen Palais

No		Tynffen	gr.
1.	dem Zimmer Meister Spaarmann vor Sämtliche Zimmer Arbeit	1160	25½
2.	dem Tischler Lütke vor die Tischler Arbeit	1986	-
3.	dem Schlosser Lob	100	-
4.	dem Mahler Assmus vor die Mahlerey der Terms Pfeiler und Bagen	686	12 ⅔
5.	dem Mahler Pohl vor Verguldung der blechernen Leuchter, Vasen, Postamenten, etc.	1137 Ty } 750 }	1887
6.	Item vor 7655 grünn geschnittene Wachs Blätter dem Mahler Smuglewicz vor die Mahlerey und Verguldung der rothen Leinwandt zu die kränzten der Vasen etc.	160	-
7.	dem Spiegel Macher Förster vor den Königlichen Rahmen	334	-
8.	dem Bildhauer Redtler vor die Korb=Vasen, Quasten, Königl. Crone, etc.	281	-
9.	der Frauen Redtlerin vor die, von glantz Leinwandt und von Saiden Zeug gemachte Blumen	594	-
10.	dem Nürnberger Zöllner vor 30. Bund Ital. Blumen zur Decoration der Königl. Chiffe	79	-
11.	dem Nürnberger Rössler vor 17. Stücke Zindel oder Nendze à 18 Ty	306	-
12.	Herrn Gröll vor 70. Ellen Leonische gelben Spitzen à 3 Ty	210	-
13.	Herrn Stanisiowski vor 70. Ellen blauer Leinwandt à 3 ½ Szost	81	25 ½
14.	Herrn Friböss vor 203 Ellen rothes Tuch à 4 Ty	812	-
15.	Herrn Czenpinski vor 189 Ellen desgleichen à 4 Ty	756	-
16.	Herrn Susson vor unterschiedl. Auslagen und vor Gesellen Lohn	100 Ty } 200 Ty }	300
17.	dem Seyler Armgart vor Leinen und Bindfädern zu die Festones	121	12 ⅔
18.	dem Seyler Furtwagner vor Leinen und Bindfädern zu die Festones	100	-

19.	dem Gärtner Schmieder von Herrn Baron Riaucour, vor seine Mühe bey Bindung und Aufhängung der Festones		200	-
	Ferner denen Soldaten und anderen Leuten, welche die Festones gebunden haben			
	11. Mann von dem Gärtner Schmieder 6. Tage tägl. à 5. Szost.	110 Ty "		
	9. Mann von der Cron Garde 6. Tage à 5. Szost.	90 "		
	1. Mann 4. " "	6 ½ "		
	5. Mann 1 " "	8 ½ "		
		215 Tynff	215	-
	16. Mann welche das Holtz auf dem Hofe aufgerändet haben à 2 Szost.		10	25 ½
	8. Mann welche durch 2 Tage zu Tragung unterschiedliche Sachen gebraucht worden, tägl. à 5. Szost.		26	25 ½
20.	dem Klempner Lobeck vor die blecherne Leuchten, wie auch vor 800 gläserne Öhl Lampen etc.		1551	-
21.	Vor Maurer Reparatur		99	12 ½
22.	den Frauen Melline vor 20 Töpfe à 3 ½ Ty, und vor zwey Schwämmen 6 Ty		76	-
23.	Vor den Miethe Wagen so Herr Architect Schroeger durch 3 ½ tage gebraucht, tägl. 20 Ty		70	-
	Ferner vor eingekauften Bretter, Latten und Sparr Holtz			
	4 Schock 8 Stück Bretter à 60 Ty pr. Schock	248 Ty "		
	2 Schock 4 Stück " 60 f	97 34 gr.		
		345 Ty 34 gr.	345	34
	1 Schock geschnittene Latten		15	-
	Vor die Überfuhr in Prag		32	18
	Vor 30 Stück Sparr Holtz à 5 Szost.		50	-
24.	Herrn Ragge vor unterschiedl. Sorten Nageln		138	-
	dem Hübner vor 10 Pech Töpfe vor dem Thor und dem Hofe zu erleuchten		60	-
	dem Königl. Spritz Mstr vor seinem Person	50 Ty "		
	Vor 10 Mann Feuerwärter à 6 ½ Ty	63 ½		
	dem Spritz Mstr. von Herrn Baron Riaucour mit dessen Spritzen, und Wasser Fässer	30		
	dessen Feuerwärter	6 ½		
		149 ¾	149	25 ½
	Vor 83 Ellen durchbrochene Leinwandt zu die obere Fenstern im Saal à ½ Ty		41	19
	Diese Leinwandt zusammen zu machen		7	-
	Summa		13043	7 ¾

Diese 13043 Ty. 7 ¾ g. betragen 16521 f 11 ¾ g.

Vertat.

[tłumacz. s. 17-19]

Wydatki
na festyn w dniu 11 maja 1766 w pałacu Radziwiłłowskim

Nr		tynfów	groszy
1.	Ciesli Spaarmannowi za całą robotę ciesielską	1160	25 ½
2.	Stolarzowi Lütke za robotę stolarską	1986	-
3.	Ślusarzowi Lob	100	-
4.	Malarzowi Assmusowi za pomalowanie filarów hermowych i [?]	686	12 ¾
5.	Malarzowi Pohl za pozłote blaszanych latarni, waz, postumentów, etc 1137 Ty } temuż za 7655 zielonych wycinanych liści woskowych 750 }	1887	-
6.	Malarzowi Smuglewiczowi za pomalowanie i pozłocenie czerwonego płótna na wieńce do waz	160	-
7.	Zwierciadlarzowi Försterowi za ramy królewskie	334	-
8.	Rzeźbiarzowi Redtlerowi za wazy koszowe, frędzle, koronę królewską, etc.	281	-
9.	Pani Redtlerowej za kwiaty zrobione z gładkiego płótna i jedwabiu	594	-
10.	Norymberczykowi Zöllnerowi za 30. kolorowych włoskich kwiatów do dekoracji królewskiej cyfry	79	-
11.	Norymberczykowi Rösslerowi za 17 sztuk tafty (Nendzy) po 18 tynfów	306	-
12.	Panu Gröll za 70 lokci żółtej lowańskiej koronki po 3 tynfy	210	-
13.	Panu Stanisowskiemu za 70 lokci błękitnego płótna po 3 ½ szóstaka	81	25 ½
14.	Panu Friböss za 203 lokcie czerwonego sukna po 4 tynfy	812	-
15.	Panu Czempińskiemu za 189 lokci tegoż po 4 tynfy	756	-
16.	Panu Susson za różne wydatki 100 tynfów } za place czeladnikom 200 tynfów }	300	-
17.	Powroźnikowi Armgartowi za liny i sznurki do festonów	121	12 ¾
18.	Powroźnikowi Furtwagnerowi za liny i sznurki do festonów	100	-
19.	Ogrodnikowi Schmiederowi od pana barona Riaucoura, za jego pracę przy wiązaniu i wieszaniu festonów poza tym żołnierzom i innym ludziom, którzy wieszali festony	200	-
	11 ludziom od ogrodnika Schmiedera 6 dni dziennie po 5 szóstaków	110 tynfów "	
	9 żołnierzom Gwardii Koronnej 6 dni po 5 szóstaków	90 "	
	1 żołnierz 4 " "	6 ¾ "	
	5 żołnierzy 1 " "	8 ½ "	
		215 tynfów	
	16 ludziom, którzy złożyli drewno na dziedzińcu po 2 szóstaki	10	25 ½
	8 ludziom, którzy przez 2 dni znosili różne rzeczy dziennie po 5 szóstaków	26	25 ½
20.	Blacharzowi Lobeckowi za blaszane lampy, jak też za 800 lamp oliwnych, etc	1551	-
21.	Za naprawy murarskie	99	12 ¾
22.	Pani Melline za 20 garnków po 3 ½ tynfa, i za dwie gąbki 6 tynfów	76	-
23.	Za wynajęty powóz, który Pan Architekt Schroeger używał przez 3 ½ dnia, dziennie 20 tynfów	70	-
	Poza tym za zakupione deski, listwy i belki		
	4 kopy 8 sztuk desek po 60 tynfów za kopę	248 tynfów "	
	2 kopy 4 sztuki " 60 zł	97 34 gr.	
		345 34	
	1 kopa startych listew	15	-
	Za przewiezienie na Pragę	32	18
	Za 30 sztuk belek po 5 szóstaków	50	-
24.	Panu Ragge za gwoździe różnego sortu	138	-
	Hübnerowi za 10 garnców smoły do oświetlenia bramy i dziedzińca	60	-
	Królewskiemu mistrzowi straży pożarnej za jego osobę	50 tynfów	
	10 strażakom po 6 1/3 tynfów	63 ½	
	mistrzowi straży pożarnej od Pana Barona Riaucoura wraz z sikawkami i beczkami na wodę	30	
	jego strażakom	6 ½	
		149 ¾	
	Za 83 lokcie rozdzielonego płótna do górnych okien w sali po ½ tynfa	41	25 ½
	Za zszycie tegoż płótna	7	19

W sumie 13043 7 ¾

Owe 13043 tynfów 7 ¾ grosza daje 16521 zł 11 ¾ grosza.

Uczynione

[s. 20-21]

Ausgabe
zu dem Festin am 11ten May 1766 auf dem Platze bey die Visitgen

No		Tynffen	gr.
1.	dem Zimmer Mstr Büttig vor die Sämtl. Zimmer Arbeit Item demselben vor unterschiedliche Auslagen	2749 221	12 2/3 -
2.	dem Tischler Lütke	485	-
3.	dem Schlosser Lob	50	-
4.	dem Mahler Smuglewicz Vor 1110. Ellen grober Leinwandt à 15 gr.	1100 438	- 6
5.	dem Schneider Boy vor seine Arbeit, und andere Auslagen	235	6
6.	dem Kauff Mann Schultz vor 9 Ellen rothen Boy à 3 f	21	12 2/3
7.	dem Teichgräber, welcher den Tanz Platz bey die Visitgen planiret	80	-
8.	dem Klemptner Lobeck vor 700. gläserne Lampen demselben vor unterschiedl. Arbeit, so er zu der machine geliefert	276 Ty. 315 - " 591 Ty	 - -
	Item vor 183. blecherne Lampen, die entweder ver- loren, oder gestohlen worden sind à 2. Szost.	122	-
9.	dem Lesker vor 203 grosse Insetl Nap Lampen, und vor 200. kleine Insetl Blech Lampen	840	12 2/3
10.	dem Hübner vor 40. Pech Töpfe Item vor 1. Stein Pech zum zulegen	240 Ty " 16 - " 256 Ty - "	 -
	Herrn Ragge vor diverse Nageln Item vor 24. eyserne Bleche zu Bret=Pfannen	355 Ty " 88 1/2 Ty " 443 Ty. 12 2/3 g	 12 2/3 -
	Ferner vor eingekaufte Bretter, Latten, und Sparr Holtz		
	1. Schock Brette	64 Ty "	
	2. Schock 43. Stück à 84 Ty. pr. Schock	228 "	
	4. Schock 5 Stück à 80 -	326 25 1/2 g	
	5. Schock à 60 f.	237 "	
	15. Stück langen Bretter à 5 Szost.	25 "	
		880 Ty 25 1/2 g	25 1/2
	1. Schock gehauene Latten	8	-
	37. Stück Sparr Holtz à 1 Ty. 7 2/3 gr.	43	25 1/2
	26. Stück Sparr Holtz à 1 1/2 Ty.	43	12 2/3
	vor 3. Kälber à 13 Ty.	39 Ty "	
	vor 7. Kälber à 16 2/3 Ty.	116 - 25 1/2 g"	
	vor 585. lb. Rindfleisch à 8 gr.	123 - 6 1/2 -	
	vor 317. lb. Rindfleisch à 9 gr.	75 - 3 -	
	vor 3. Schock Würste à 20 Ty.	60 - " -	
	vor 3 1/2 Schock Brodt à 20 fl.	55 - 10 -	
	vor 6. Fäschen Butter à 7 1/2 Ty.	44 - " -	
11.	dem Koch Baczinski nebst dessen 3. beygehülfen	98 - 16 - 611 Ty. 22 2/3 g	22 2/3 -
	Vor höltzerne Kannen	15	-
	An 2. Feuer Wärtern à 6 1/2 Ty	12	25 1/2
	Vor 3 lb. Bindfäden à 1 1/2 Ty.	4	-
	dem Böttcher vor 2. grosse Gefässe, worein der Wein gelauffen denen Sämtl. Stall Leuten auf Szolec, welchen anbe- fohlen word wegen Feuers gefahr zu hause zu bleiben	40. 32	- -
	Summa	9323	22
	Diese 9323 Ty. 22 gr. betragen 11809 fl. 26 gr.		

[tłumacz. s. 20-21]

Wydatki na festyn w dniu 11 maja 1766 w na placu przy Wizytkach

No		tynfy	grosze
1.	Cieśli Büttigowi za całą robotę ciesielską	2749	12 2/3
	temuż za różne wydatki	221	-
2.	Stolarzowi Lütke	485	-
3.	Ślusarzowi Lob	50	-
4.	Malarzowi Smuglewiczowi Za 1110 łokci grubego płótna po 15 groszy	1100 438	- 6
5.	Krawcowi Boy za jego pracę i wydatki	235	6
6.	Kupcowi Schultzowi za 9 łokci czerwonego [Boy ?] po 3 zł	21	12 2/3
7.	Grabarzom, którzy plantowali taniec przed kościołem wizytek	80	-
8.	Blacharzowi Lobeck za 700 szklanych lamp temuż od różnych robót, jakie dostarczył do Machiny	276 tynfów 315 - " 591 tynfów	 -
	takoż za 183 blaszane lampy, zagubione bądź ukradzione, po 2 szóstaki	591	-
9.	Leskerowi za 203 wielkie lampy donicowe i od 200 małych lamp blaszanych	122 840	- 12 2/3
10.	Hübnerowi za 40 garnców smoły takoż za 1 kamień smoły do położenia	240 tynfów " 16 - " 256 tynfów - "	 -
	Panu Ragge za różne gwoździe takoż za 24 żelazne blachy do brytfann	355 tynfów " 88 1/2 tynfa " 443 tynf. 12 2/3 gr	 12 2/3
	Poza tym, za zakupione deski, listwy i belki		
	1 kopa desek	64 tynfy "	
	2 kopy 43 sztuk po 84 tynfy za kopę	28 "	
	4 kopy 5 sztuk po 80 -	326 25 1/2 g	
	5 kop po 60 zł	237 "	
	15 sztuk długich desek po 5 szóstaków	25 "	
		880 tynfów 25 1/2 gr	25 1/2
	1 kopa startych listew	8	-
	37 sztuk belek po 1 tynf 7 2/3 gr.	43	25 1/2
	26 sztuk belek po 1 1/2 tynfa	43	12 2/3
	Za 3 cielęta po 13 tynfów	39 tynfów "	
	Za 7 cieląt po 16 2/3 tynfa	116 - 25 1/2 gr	
	Za 585 funtów wołowiny po 8 gr.	123 - 6 1/2 -	
	Za 317 funtów wołowiny po 9 gr.	75 - 3 -	
	Za 3 kopy kielbasy po 20 tynfów	60 - " -	
	Za 3 1/2 kopy chleba po 20 zł	55 - 10 -	
	Za 6 bezczulek masła po 7 1/2 tynfa	44 - " -	
11.	Kucharzowi Baczyńskiemu z trzema pomocnikami	98 - 16 - 611 tynfów 22 2/3 gr	22 2/3
	Od drewnianych konwi	15	-
	2 strażakom po 6 1/2 tynfa	12	25 1/2
	Za 3 funty sznurka po 1 1/2 tynfa	4	-
	Bednarzowi od 2 wielkich naczyń, do których ciekło wino	40.	-
12.	Wszystkim stajennym z Solca, którym nakazano pozostać u siebie ze względu na niebezpieczeństwo ognia	32	-
	w sumie	9323	22

owe 9323 Tynfy 22 grosze daje 11809 złote 26 groszy

[s. 22]

Recapitulation

No		Gulden	gr.
	Der Aufrandt in dem Radziwilschen Palais Der Aufrandt auf dem Platz bey die Visitgen	16521 11809	11 ½ 26
	Summa	28331	7 ½
	ferner		
1.	2982 Stück Wachs Lichte, gewagen 596 ½ lb. à 3 fl.	1789	6
2.	An <i>Recompense</i> dem Burggrafen in dem Radziwilschen Palais		
3.	Item 2. Pacholken in demselben Palais		
4.	[5 ?] Fassen Frantz Wein		

[tłumacz. s. 22]

Rekapitulacja

No		złote	grosze
	Uroczystości w pałacu Radziwiłowskim Uroczystości na placu przed Wizytkami	16521 11809	11 ½ 26
	w sumie	28331	7 ½
	poza tym		
1.	2982 sztuk świec woskowych, ważących 596 ½ funta po 3 złote	1789	6
2.	jako rekompensata burgrabiemu w pałacu Radziwiłowskim		
3.	takoż 2 pacholkom w tymże pałacu		
4.	[?] beczki francuskiego wina		

[s. 23]

Auf höchsten befehl Ihre Durchlaucht des Fürsten Czartorisky Woywoden von Russland etc: und fernere Anordnung des Herrn bau Meister Schroeger haben bey denen Veranstaltungen zu dem am 11ten May 1766 auf der Cracauer Vorstadt gehaltenen Festin, und zwar an der erbaueten Bachus Machine benebst einen Tanz Platze, nachfolgende Zimmerleuthe in Arbeit gestanden, nehm:

Vom 28ten April: bis mit 11ten May 1766

[tłumacz. s. 23]

Z rozkazu Jasnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego Wojewody Ruskiego i dalszej dyspozycji Pana Budowniczego Schroegera, następujący cieśle stawili się do pracy przy festynie odbyty w dniu 11 maja 1766 na Krakowskim Przedmieściu, a to mianowicie przy wzniesionej machinie w kształcie Bachusa wraz z tancerzem.

Od 28 kwietnia do 11 maja 1766

[s. 24]

Gottfried Büttig, Zimmer Maister, 14. Tage und

14. Nächte, vor Tag und Nacht

à 18. Ty:..... 252. Tymff

Goetze
Peger
Pelau
List
Penski
Modest
Thieme
Schultze
Santowski

9. Zimmergehilfe der 14. Tage
und 14. Nächte, vor Tag und Nacht à 8. Ty ..... 1008. Tymff

Maliczewski
Dombrowski

2. Poliers, jeder 18. Tage, incl: der
Arbeit an Sonn- und Fest Tagen
incl: nach dem Feyer Abende,
tägl. à 4. Ty..... 144. Tymff

Olczewski Sen.
Kaczorowski
Pzynicki
Golaczewski Sen.
Golaczewski jun.
Olczewski, jun.
Nagel, jun.
Kobilinski
Casimirski
Seberowski
Terrenkowski
Tamilkowski
Schmid
Nagel, Sen:
Volckmann
Karpinski
Szrinitzki,
Lubinski

18. Zimmerleuthe, jeder 18. Tage,
und tägl. à 8. Szostack ..... 864. Tymff

Ulrich
Bogatzki
Malinowski
Miczelinski
Adamowicz
Berkowski
Sosnowski
Domczik
Milewski
Dinowicz
Samolewski
Szilasowski
Rybinski
Tronskowski
Słowick
Staminski

10. Zimmerleuthe, jeder 11. Tage
und tägl. à 8. Szostack ..... 469 ½. Tymff

2737 ½ Ty
12 Ty: denen
Zimmerleuten
zu Bier

[tłumacz. 24]

Gottfried Büttig, cieśla, 14 dni i 14 nocy, za dzień i noc
po 18 tynfów ..... 252. Tymff

Goetze Peger Pelau List Penski Modest Thieme Schultze Santowski	} 9 pomocników 14 dni i 14 nocy za dzień i noc po 8 tynfów..... 1008 tynfów
---	--

Maliczewski Dombrowski	} 2. nadzorców, każdy 18 dni wraz z pracą w niedziele i święta oraz popołudniami, dziennie po 4 tynfy..... 144 tynfy
---------------------------	--

Olczewski Sen. Kaczorowski Pzynicki Golaczewski Sen. Golaczewski jun. Olczewski, jun. Nagel, jun. Kobilinski Casimirski Seberowski Terrenkowski Tamilkowski Schmid Nagel, Sen: Volckmann Karpinski Sznitzki, Lubinski	} 18 cieśli, każdy 18 dni, dziennie po 8 szóstaków ..... 864 tynfy
--	---

Ulrich Bogatzki Malinowski Miczelinski Adamowicz Berkowski Sosnowski Domczik Milewski Dinowicz Samolewski Szilasowski Rybinski Tronskowski Słowick Staminski	} 10 cieśli, każdy 11 dni dziennie po 8 szóstaków ..... 469 ½ tynfa
---	--

2737 ½ tynfa
12 tynfów
cieślom na piwo

[s. 25]

Über dieses haben [?] [?]
Verlag gethan

Vor 3. tausend Band Nagel à 15 Ty	45 Tymff	} 221 Ty:
Vor 14. tausend Schirm Nagel [?]. Ty	84 "	
Dem drechsler vor 4. Kollen zur <i>Fontaine</i>	26 "	
Dem Seyler vor Schnuren zu oben dieser Machine	8 "	
Vor lichte zur Nacht Arbeit	28 "	
	dann	
Vor. 2 linen welche zu Aufziehung verschie- dener Sachen zu decoration der Bachus Machine hergegeben, mir aber dabey verlohren gegangen	30. Tymff	

Summa 2958 ½ Tymfffen

Warschau Ephraim Schroeger
den 13ten May 1766

Obige zwey Tausend, Neun Hundert u Sieben
zig Tynff sind an mich endes gesch baar
bezahlt worden worüber hier mit quittire

Gottfried Büttig
Zimmer Meister

Warschau
Den 5ten May
1766.

[tłumacz. s. 25]

Poza powyższymi, swój wkład mieli także następujący:

Za 3 tysiące gwoździ (Bandnagel) po 15 tynfów	45 tynfów	} 221 tynfów
Za 14 tysięcy gwoździ (Schirmnagel) po [?] tynfów	84 "	
Tokarzowi za 4 kołnierze do fontanny	26 "	
Powroźnikowi za sznury do teźże machiny	8 "	
Za światło do pracy w nocy	28 "	
	poza tym	
Za 2 liny dane do wciągania różnych rzeczy do dekoracji machiny w kształcie Bachusa, które zagubiłem	30 tynfów	

w sumie 2958 ½ tynfa

Warszawa Ephraim Schroeger
13 maja 1766

Powyższe dwa tysiące, dziewięćset siedemdziesiąt tynfów
zostało mi, niżej podpisanemu, należycie wypłacone gotówką
co niniejszym kwituję

Gottfried Büttig
cieśla

Warszawa
5 maja
1766.

[s. 26]

Na odebranie summy według rejestru podanego y od Imć Pana Schrogiera Architekta Moderowanego, za malowanie fontanny y innych rzeczy dla J.O.Scia JMCI Woiewody Ruskie go na dzień 11. Maja, Roku 1766. daię zupełną moc Imć P: Jasińskiemu oraz y na Kwitowanie z oney, na co własną ręką podpisuję się Datt: na Lesznie przy Warszawie d. 29. May A: 1766:

Ł.Smuglewicz mp

[s. 27]

Z rozkazu Jasnie Oswieconego XCIa JMCI Woiewody Ruskiego a dyspozycy Imć Pana Schrogiera Architekta odmalowana była fontanna na Fest Imienin J: K: MCI przy oktawie Ich w dniu 11. Maja przeciwko klasztoru W: W: IMC Panien Wizytek wystawiona, na płótnie szarym roznemi stukami y niektórymi z desk ułożona, z wazonami do kagancow czterema a piątym na wierzchu wielkim do fontanny etc: ktorey było do koła łokci 40. na wzwyż z wazonem na wierzchu stojącym łok: 21 za robotę wszystkiego

Tynfow 1599
Tynf 1100.

Z wyszy Sumy wyraźnie zapłacono
Wawrzyniec Jasiński

Ł Smuglewicz.

[s. 28]

Auf hohen Befehl, Ihro Fürstl: Durchl: und ferner an Ordnung, des H. bau Meister Schreger, hab ich Endes Unterschriebener zu den Hohen Wohernes fest K: Majistät, was an den 11ten May celiberit an leine Wandt verlaget und zusammen gemacht:

8 Stück 6 ¼ El hoch 2 El 3 Zoll breit a ½ Ty	5 ½ Ty	
8 Stück 5 ¾ el. hoch 3 ¾ el. breit a 1 ½ Ty	10 ¾ "	
4 Stück 11 ¼ el. hoch 3 ¾ el. breit a 2 ½ Ty	10 Ty	
4 Stück 8 el. hoch 2 ¼ el. breit a 1 Ty	4 "	
1 Stück 8 ¼ el. hoch 4 ½ el. breit mit einer Thiere	2 ¾ "	
3 Stück 7 el. hoch 7 el. breit a 3 Ty	9 Ty	
12 Stück 3 el. hoch 2 ¾ el. breit a ½ Ty	4 "	
8 Stück 3 el. hoch 3 el. breit a ½ Ty	4 "	
8 Stück grau laine Wand stück 70 el a 24 Ty	192 Ty	
40 el detto laine Wand ein Stück a 16 Ty	16 "	
16 Stück Weisse laine Wand a ½ Ty	8 "	
4 Stück Weissen Zindel von den britten a 27 Ty	108 Ty	
Eine Funtüne mit detto Zindel überzogen nebst zubehorung	20 Ty	
		zur Machine

23 el. Rombeck oder Schallosig a 2 ½ Ty	19 ½	
7 Stück fenster Rahm von detto Rombeck 2 ¾ el. hoch 3 el. breit a 1 Ty	7	
		Summa 418 ½ Ty

in Radz. Pallais

Warschau
den 19. May
anno 1766.

ferner hat H. Architect Schroeger
1 ¾ Stück Zindel zugekauft ----- 35
453 ½ Ty

hiervor worden repartirt
vor grauer Lainwand -192 Ty
vor 23 el: Rombeck - 19 ½
211 ½ Ty
item die Arbeit an die fenster Rähmen
7
218 ½ Ty

Boy

Mit grösten hand bezahlet Boy

[tłumacz. s. 28]

Z rozkazu Jasnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego Wojewody Ruskiego i dalszej dyspozycy Pana Budowniczego Schroegera, ja nizej podpisany na tygodniowe święto Jego Królewskiego Majestatu, jakie odbywało się 11 maja ułożyłem na ścianie i zszyłem płótno

8 sztuk wysokich na 6 ¼ łokcia, szerokich na 2 łokcie 3 cale po ½ tynfa	5 ½ tynfa	
8 sztuk wysokich na 5 ¾ łokcia, szerokich na 3 ¾ łokcia po 1 ½ tynfa	10 ¾ "	
4 sztuki 11 ¼ łokcia wysoki 3 ¾ łokcie szerokie po 2 ½ tynfa	10 tynfów	
4 sztuki wysokie na 8 łokci, szerokie na 2 ¼ łokcia po 1 tynfie	4 "	
1 sztuka wysoka na 8 ¼ łokcia, szeroka na 4 ½ łokcia wraz z drzwiami	2 ¾ "	
3 sztuki wysokie na 7 łokci, szerokie na 7 łokcie po 3 tynfy	9 tynfów	
12 sztuk wysokich na 3 łokcie, szerokich na 2 ¾ łokcia po ½ tynfa	4 "	
8 sztuk wysokich na 3 łokcie, szerokich na 3 łokcie po ½ tynfa	4 "	
8 sztuk szarego płótna, sztuka 70 łokci po 24 tynfy	192 tynfy	
40 łokci tegoż płótna jedna sztuka po 16 tynfów	16 "	
16 sztuk białego płótna po ½ tynfa	8 "	
4 sztuki białej tafty z brytu po 27 tynfów	108 tynfów	
Fontanna przywdziana w tężę taftę wraz z przydatkami	20 tynfów	
		do machiny
23 łokcie rombka albo [Schallosig] po 2 ½ tynfa	19 ½	
7 sztuk ram okiennych (w pałacu Radziwiłłowskim)	7	
z tegoż rombka wysokich na 2 ¾ łokcia, szerokich na 3 łokcie po 1 tynf	7	
		w sumie 418 ½ tynfa

Warszawa 19 maja 1766.

Ponadto Pan Architekt Schroeger dokupił 1 ¾ sztuki tafty ----- 35
453 ½ tynfa

Z tego zostało podzielone
Za szare płótno - 192 Ty
Za 23 łokcie rombku - 19 ½
211 ½ tynfa
Takoż praca przy ramach okiennych
7
218 ½ tynfa

Boy

Zapłacone do rąk własnych Boy

[s. 29]

Vor Ihr: Fürstl Durch Lauchten des Herrn Weitwoth von Ross Land [?] nach stöhende Wagner Arbeit verfertigt und geliefert worden als

An acortierer arbeit	Tynff	Scho
4 neue rad an ein Sechs spängen rist Wagen a	44	-
4 neue rade an ein Vier Spängen rist Wagen a	42	-
an die Sechs spängen rist Wagen		
6 hünder rade neu befolgt a St 8 Ty: tut	48	-
12 Stück neue Speichen davon a Stück 2 Scho	8	-
3 Stück vorder rade neu befolgt a St 7 Ty: tut	21	-
5 neue Speichen davon a Stück 2 Scho	3	1
Ein neue Felge in Ein hünder rad eingezogen	1	2
Ein neue Speiche davon a	-	2
3 neue Felgen in Ein vorder rad eingezogen	4	-
zwey neue Speichen davon a	1	1
an die vier spängen rist wagen		
zwey hünder rade neu befolgt a St 8 Ty:	16	-
6 neue Speichen davon a	4	-
5 Stück neue folgen in zwey vorder hünder rade eingezogen a St 5 Scho tut	8	-
6 Stück neue Speichen davon	4	-
	206	

Warschau
den 28 ferwary 1766

Zu dem richtig bezahlet
Gottlieb Hartsch Wagner

[tłumacz. s. 29]

Dla Jaśnie Oświeconego Księcia Wojewody Ruskiego została wykonana i dostarczona następująca robota stelmaska

Praca ugodzona	tynfy	szóstaki
4 nowe koła do sześcioklamrowego furgonu	44	-
4 nowe koła do czteroklamrowego furgonu	42	-
Do sześcioklamrowego furgonu		
6 kół tylnych nowo obstalowanych	48	-
12 sztuk nowych szprych do nich	8	-
3 sztuki przednich kół nowo obstalowanych	21	-
5 nowych szprych do nich	3	1
Nowa obręcz nałożona na tylne koło	1	2
Nowa szprycha do niego	-	2
3 nowe obręcze nałożone na przednie koło	4	-
Dwie nowe szprychy do niego	1	1
Doczteroklamrowego furgonu		
Dwa tylne koła nowo obstalowane	16	-
6 nowych szprych do nich	4	-
5 sztuk nowych obręczy nałożonych na dwa przednie tylne koła za sztukę 5 szóst.	8	-
6 sztuk nowych szprych do nich	4	-
	206	

Warszawa
28 lutego 1766

Należycie zapłacone
Gottlieb Hartsch stelmack

[s. 30-31]

Hochedelgebohrene
Besonders Hochzuehrenden Herr !

Ich danke Eur Hochedelgebohrene vor das aus der güte erhaltene gesäme, welches wohl erhalten habe. Die Decken werden gemacht und die Meister bekommen auch das Geld nicht eher bis selbige fertig sind, das habe ihren schon angekündigt, und sie haben mir auch versprochen, das sie di burschen dazu anhalten wollen. Die 100 f die zum Kleidung bestimmt sind, sind zu folgenden Sachen angewandt:

	f.	gr.
33 Ellen Leinwand zu 6 hemden inclusive das Nähelohns	20	15
2 Paar Wieseln	40	-
2 P. alte zu versohlen	5	-
5 Ellen Tuch zu Lein Wänder mit Nachlohn	25	15
2 Mützen	17	-
Der Wäscherin bis zu Jacobi	14	-
Dem Barbier	14	-
	<u>Summa</u>	136 fl.

Die 36 f die ausgeleget, mögen bis zu einen künftigen Rechnung bleiben oder Eur. Hochedelg belieben selbige an den Herrn Ragge einzuschicken, nachdem als denenselben gefällig ist. Die Quittung über das den Meistern ausgezahlte und noch aus zu zahlende Geld wird bey der Lieferung der Packen erfolged. Ich habe inzwischen die Ehre mich Eur Hochedelgebohrene zu recomendiren und bei nach einem ergebauten Compliment an der Frau Gemahlin mit allen ersinnlichen Hochachtung

H. Hochedelgebohrene

Węgrow d 14ten May
1767

Ergabenter diener
Ch: Grzegorzewski

[tłumacz. s. 30-31]

Wielce Szanowny, szczególnie Łaskawy Panie

Dziękuję Wielce Łaskawemu Panu za zebrane w dobrach nasiona, które otrzymałem. Nakrycia będą zrobione a mistrzowie nie otrzymają pieniędzy póki nie będą gotowe, co już im oznajmiłem, oni zaś obiecali mi również, przywołać do tej pracy czeladników. 100 złotych przyznane na ubrania, rozeszło się na następujące rzeczy:

	zl	gr
33 łokcie płótna na 6 koszul z włączeniem ekstra zapłaty	20	15
2 pary [?]	40	-
2 pary starych do utylizacji	5	-
5 łokci sukna, obok płótna, z ekstra zapłatą	25	15
2 czapki	17	-
Pracze aż do Św. Jakuba	14	-
Fryzjerowi	14	-
W sumie	136	zl.

Owe 36 zł zalegające, może poczekać do następnego rachunku bądź – o ile takie upodobanie Waszej Łaskawości – może zostać przesłane Panu Ragge, jeśli będzie tak miły. Pokwitowanie wypłat mistrzom i tego co zostało jeszcze do zapłaty zostanie dołączone do przesłanej paczki. Przy tym pozostają do usług Waszej Wysokości i załączam niskie ukłony wobec Małżonki, z najgłębszą czcią

Węgrów 14 maja 1776	Łaskawemu Panu oddany sługa Ch. Grzegorzewski
---------------------------	---

[s. 32]

Ein hundred Vier und Siebenzig auch ½ fl.: sage 174 ½ fl. sind mir von dem Herrn Comissaire Klingk auf Ein quartal als vom 13. Febr. bis mit ult^{mo} April 1767 so vorbey und verdienet laut Contract Jahrllich a 696 fl. 20 gr. vor Ihro Hochfürstl: durchl. fürst Czartorynski und Woywode Ruski Palais so wohl in Warschau als Willanowischen Rauchfänge zu kehren baar und richtig bezahlet worden, worüber hiemit quittire. Warschau den 30 April 1767

Marianna Baaschinn
Schorstein feegerinn

[tłumacz. s. 32]

Zostało mi wypłacone należycie i w gotówce przez Pana Komisarza Klingka 174 ½ złotego, słownie sto siedemdziesiąt cztery i pół złotego, za jeden kwartał, jako to od 13 lutego do końca kwietnia 1767, za zasługi według rocznego kontraktu na 696 złotych 20 groszy od czyszczenia kominów w pałacach Jaśnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego Wojewody Ruskiego, tak w Warszawie, jak i w Wilanowie, na co się podpisuję.

Warszawa 30 kwietnia 1767

Marianna Baaschinn
kominiarka

[s. 33]

Posyłam do Warszawy do Jasnie Oświeconego Xiążęcia JMC Czartoryskiego Woiewody Ruskiego przez Jpana Antoniego Berezewskiego Szypra Jwielm Pana Generała Zamoyskiego dwa tuzyny krzesel zieloną krypą obite, y wrogozach zaszyte Przy tym posyłam dla WWPana Hiche Majora Gwardyi koronnej Skrzynię iedną z farfurami valoru f 80.

Za pomienione rzeczy odbierze Ipan Szyper po dobrym oddaniu frachtu # 2 dyto Czerw zł dwa.

Na co się podpisuię dato
w Gdańsku d 12 July 1768.

M Schreger mp
odebrałem co się nalezało

[s. 34]

Wielmożnemu ImC. Panu
Kilngowi
Komisarzowi J.O. Xiążęcia JWP
Wojewody Ruskiego
oddać należy
na Szulec w Warszawie

Przy tym 12 Par Krzesel sub Signo A.X.C.
y Skrzynie 1. sub signo H.M.H.

[s. 35]

Anno 1768 JO Xiążę Jegomość Czartoryjski Woiewoda Ruski, zapłacił contigens Łokciowego z Pałaców swoich za Rok 1767 1768 iako niżej specificans

Z Pałacu Rezydencyjalnego – Łokci	163	fl. 412 28 gr.
Z Parkanu Tegoż Pałacu „	339	„ 673 „
Z Tegoż Parkanu ku Marywilowi	72	„ 144 „
Z Boku Pałacu Błękitnego	76	„ 192 16 gr.
Z Officyn y Wiazdu Tegoż Łokci	88	„ 222. 28.
Z Officyn Kuchennych Tegoż	72	„ 182. 12.
Z Officyn Drugich Tegoż	52	„ 20 „ 24
Z Domostwa ante Kozłowskiego	30 ¾	„ 61. 15
Z Domostwa ante Oppowy	36.	„ 72. -
		„ 66. 7.
„ „		fl. 2053 „ 10 gr.

Z których odebranych kwituję
Fr. Paulin

[s. 36]

Durch einen Menschen den Somer über bey dem Keller expensiret 80 tinnf, ist richtig bezahlet worden, von den Herrn Hauptman von Bistram Monath November Warschau Anno 1769.

macht fl. 101. gr. 10
Joachim German

[tłumacz. s. 36]

80 tyńfów wydanych w lecie przez człowieka przy piwnicy, zostało należycie zapłaconych przez Pana Kapitana von Bistram w miesiącu listopadzie Warszawa 1769

Czyni 101 zł. 10 gr.
Joachim German

[s. 37]

Anno 1772 Dnia 10 miesiąca Marca zapłacono Łokciowe na Ochędostwo M. Warszawy z Dobr Stojących JO Xiążęcia Jegomości Czartoryjskiego Woiewody Ruskiego iako niżej

Z Pałacu przy Ulicy Krakows. Przedm. Łokci	163	f . 206	14 sz.
przy Ulicy Wierzbowskiej	„ 339	339	
zawracając się Ku Marywilu	72	72	
Z Boku Pałacu Błękitnego przy Ulicy Gnojo:”	76	96	8
Z Officyn Tegoż y Wiazdu przy Elektoralny	88	111	14
Z Officyn Kuchennych tamze -	72	91	6
Z Officyn Błękitnego Pałacu „	„ 52	10	12
Z Domostwa na Nowym Świecie	„ 30 ¾	30	22 9
Z Domostwa drugiego „	„ 36	36	
Na Rok wynoszące in Suma		f. 993	16 sz. 9

Od Roku 1771. raty Marcowy aż do Roku tego 1772 Raty Marcowy Inclusive podług dawney Taryfy zaległe do Flor. Pol. 1490. 9 sz. 13 ½ Den wylikwidowane z których odebranych JPana Klinga Komissarza Xiążęcia Jeg. Iako Exaktor Kwituię Datum w Warszawie Die & Ao ut Supra
Michał Kadau

Kwitowego f 19.20 sz. 4 ½ Den.

[s. 38]

Nota roboty Firanek w Pałacu Błękitnym w Miesiącu Wrześniu 1774. R^u

Do Pokojów J. O. Xcia Jmci Młodego

10. Par dużych Firanek do okien Para a/ 6. flor:	60
1. Para dużych do Sukiennych „ „ „ f	5
6. Sztuk Firanek wciąganych długich iedna a/ 5. f	30
1. Para Firanek muslinowych do Pokoju Błękitnego na dole J. O. Xżny Jmci „ „ „ f	7
2. Firanki Muslinowe do Pokoju Madam Paris f za Tasiemki do Firanek „ „ „ f	10
5	5
Od szycia kołdry Multanowey dla J. O. Xcia Młodego f	6
Od roboty 3. Poduszek kitaykowych Karms: dla J.O. Xżny Jmci	6
Od roboty Firanek Sukiennych do Drzwi w Połogu J.O. Xżny Jmci	3
Od przerobienia Firanek Rassowych 2. dla Mad: Büchel. F	2
Suma flor:	134

M. Klemowa mp

[s. 39]

Roku 1774 Dnia Miesiąca Septembra zapłacono Łokciowe
na Ochędostwo M. Warszawy z Dobr Stojących
Jasnie Oswieconego Xcia Jegomości Czartoryjskiego
Woiewody Ruskiego za Rate Septembrową iako niżej

Fol. 7. Pałac Rezydencyonalny przy Przed: Krakows:	Łokci 163	f. 103. 7 sz.
" 9. Dworek " przy Ulicy Nowy Świat	" 30 $\frac{3}{4}$ -	15: 11: 4 $\frac{1}{4}$
" - Dworek drugi przy Ulicy teyze	" 36 - -	18: -: -
" 14 Parkan Pałacu przy Ulicy Czysty	" 339 -	169: 15: -
" " Teze zawracjąc Ku Marywilu	" 72 -	36: -: -
" 21 Bok Pałacu Błękitny zwany przy Ulicy Senat:	" 76 -	48: 4: -
" - Officyny y Wiazd do Tegoz Pałacu Tamze	" 88 -	55: 22: -
" - Officyny Kuchenne Tegoz Pałacu Tamze	" 72 -	45: 18: -
" 26 Officyny Pałacu Tegoz przy Ulicy Żabi	" 52 -	5. 6: -
		in Summa f. 513: 10 sz. -

Za Rattte Septembrową w Roku 1774
z których odebranych Skarb JOXcia Jegc. iako Exaktor
Kwituję Datum w Warszawie Die & Anno ut Supra

M Kadau mp

CZĘŚĆ II

BCZART. RKPS 11320:

DOBRA WARSZAWSKIE.
AUGUST ALEKSANDER CZARTORYSKI.
PAŁAC KOŁO KARMELITÓW
W WARSZAWIE. FABRYKA

[s. 1]

Im Fürstlichen Pallee auf der Krakauer Vorstadt
gegen über denen Carmalittern ist folgende
Maurer=Arbeit gemacht worden.

als

	Maurer Tage	Handlanger Tage	
Vom 9. bis midt dem 14. Septmbr. 3. Maurer, á 5. Tage 4. Handlanger, á 5. Tage	15. -	- 20.	
Vom 16. bis midt dem 21. Sept 1. Maurer 4. Handlanger	5. -	- 5.	
Summa: Vor 20 Maurer Tage á 5. Scho Vor 25 Handlanger Tage á 2. Scho	20.	25.	33. Timpf. 9. scho: 16. 2.
Summa an Lohn	-	-	50. Timpf

In abbenanten Tagen ist bey dem Printzen Adam
ein Camin aufgebrochen, und eine Zunge höher
angeführet auch wieder zugemauret.
Bey dem Secretair einen Pollnischen Camin Neu ge-
macht, die Stube geputzt und ausgeweisset.
Bey dem Starosten Worowecki ein Leinwandt
alda angeschlag und beweisset. Bey dem Stall
meister Doupee die Ritzen an dem Camin unter
dache zu gemacht. Bey der Stall Stube die Ritze
verworfen, und den Camin repariret.
Vor solche gefertigte Arbeit, habe das Lohn,
der obigen 50. Timpffe, richtig empfangen wel-
ches hiemit quittire.

Warschau d. 3. Nov. 1748.

Johan Ehrenfrid
Staude Mauer Meister

[tłumacz. s. 1]

W pałacu książęcym na Krakowskim Przedmieściu Przy Karmelitach zostały
wykonane następujące prace murarskie.

jako to:

	dniówki murarskie	dniówki pomocników	
Od 9 do 14 września: 3 murarzy, po 5 dni 4 pomocników, po 5 dni Od 16 do 21 września 1 murarz 4 pomocników	15. - 5. -	- 20. - 5.	
w sumie: Za 20 dniówek murarskich po 5 szóst. Za 25 dniówek pomocników po 2 szóst.	20.	25.	33 tynfy 9 szóst. 16 " 2 "
W sumie płace			50 tynfów

W ramach powyższych dniówek został wyłamany przewód kominowy u księcia
Adama, i wyżej umieszony szyber, całość ponownie zmurowana. W mieszkaniu
sekretarza zrobiony nowy polski kominek, izba wytynkowana i pobielona. W
mieszkaniu starosty Worowieckiego wszędzie przybite i pobielone płótno. U
koniuszego Doupee zreperowane pęknięcia na przewodzie kominowym pod
dachem. W izbie stajennej usunięte pęknięcia i zreperowany przewód kominowy.
Za ta wykonaną pracę otrzymałem należyte wynagrodzenie, w wysokości 50
tynfów, co niniejszym kwituję. Warszawa 3 listopada 1748

Johan Ehrenfrid Staude
mistrz murarski

[s. 2]

Auf der Schulitz im Fürstl: Hoffe ist
folgende Maurer Arbeit verrichtet wor den

als:

Vom 7. bis mit dem 12. Octbr. 2. Handlanger á 4. Tage sind	8. Tage
Vom 14. bis mit dem 19. Octbr. 1. Maurer	5. Tage
Vom 21. bis mit dem 26. Octbr. 2. Maurer á 4. Tage sind	8. "
Vom 28. Oct. bis mit dem 2. Nov. 2. Maurer	4. "
Summa	17. Maurer. 8. Handl: Tage
Vor 17. Maurer Tage á 4. Scho	22. Timpf. 2. Scho:
Vor 8. Handlanger Tage á 2. Scho	5. = 1. Scho:
Summa	28. Timpf.

In vorbenanten Tagen sind die Gebäuder unten am Thor [?] mit Lehm verklebet und mit Kalk allenthalben überweisset. Vor solche Arbeit habe diese Summa der 28. Timpf richtig empfangen, welches hiemit quittire. Warschau d. 3. Novbr. 1748.

Johan Ehrenfrid Staude
Mauer Meister

[tłumacz. s. 2]

W dworze książęcym na Solcu wykonano następujące prace:
jako:

Od 7 do 12 października:		
2 pomocników murarskich po 4 dniówki czyni	8 dniówek	
Od 14 do 19 października:		
1 murarz	5 dniówek	
Od 21 do 26 października:		
2 murarzy po 4 dniówki czyni	8 dniówek	
Od 28 października do 2 listopada:		
2 murarzy	4 dniówki	
<hr/>		
W sumie 17 dniówek murarskich 8 dniówek pomocników		

Za 17 dniówek murarskich po 4 szóstaki	22 tynfy 2 szóstaki
Za 8 dniówek pomoników po 2 szóstaki	5 tynfów 1 szóstak
<hr/>	
W sumie	28 tynfów

W ramach powyższych dniówek zostały budynki przy bramie wyfasowane gliną i wszędzie wybielone wapnem. Na tą robotę należycie otrzymałem kwotę 28 tynfów, co niniejszym kwituję. Warszawa 3 listopad 1748

Johan Ehrenfrid Staude
Mistrz murarski

[s. 3]

Specification

Was vor Ihro Durchl. Fürsten Czartoryski und Herrn Woywodon von Russland, ich jedesunterschriebener von Tischler Arbeit bey die P. P. Carmeliter in einer Zölle 1. neuen Fenster Stock, nebst 1. glatten Thüre verfertigt, und veraccordiert worden 14. Tympfen

Warschau d. 5ten July
1754,

Eberhardt Keuper
Bürger und Tischler

Diese regnung ist
mir richtig betzalet
Eberhardt Keuper

[tłumacz. s. 3]

Specyfikacja

pracy stolarskiej, zgodzonej i wykonanej przeze mnie, niżej podpisanego, dla Jaśnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego i Pana Wojewody Ruskiego w pałacu przy Karmelitach, a mianowicie w komórce jeden parapet okienny wraz z gładkimi drzwiami 14 tynfów

Warszawa 5 lipca
1754

Eberhardt Keuper
Obywatel i stolarz

Rachunek ten
został mi należycie zapłacony
Eberhardt Keuper

[s. 4-7]

Specification

Der Tischler Arbeit, so auser der, im vorigen 1758ten Jahr eingegebener Rechnung, in dem Palais über die Carmeliter in die Kleine Apartementer ist verfertigt worden,

	Tynff
<u>In dem grossen Schlaff=Zimmer</u>	
3. Trimois verändert, und neue Kreutz hineingemacht à 4. Ty	12.
3. dito in dem grossen Parade Zimmer à 4. Ty	12.
2. dito in dem zweyten Vor Zimmer à 4. Ty	8
2. dito in dem Hl. Schlaff Zimmer à 4. Ty	8
2. dito im Cabinet à 4. Ty	8
<u>Im Ffl. Schlaff Zimer und Cabinet</u>	
Die Verkleydung bey den Fenster und Thüren abgebrochen und angeschlagen	12
~~Vergulde Spalier Leisten angeschraubt~~	4
2. Supperborten über die Thüren, welche verworffen worden	10.
2. Lindene Zier Rahmen über den Alcoven zugericht, welche cashirt seyn	5
~~Die Spalier Leiste angeschraubt~~	6.

<u>In der Bibliothek</u>	Tynff
2 runde Schaffen mit Fächer à 18. Tynff	36
Das lindene Holtz vor den Bildhauer auf die Fenster Laden geleimt	3
Den Fussboden abgehübelt und polirt	8
Ein Rück in Trimois auf der Mauer eingeleimt	2.
<u>Im Boudoir</u>	
10. Lesinen à 4. Tynff	40
2. Supperborten über die Thüre mit Zier und blind Rahmen à 5. Tynff	10
1. Trimois über den Camin oben mit einem blind und Zier Rahmen	22
1. ditto zwischen die Fenster auf den Pfeilern	17
Die Fenster Laden abgebrochen, und wieder angeschlagen, dazu neue Verkleydung	20
Über dieselbe Fenster 2. Bretter	2
Die Lambery verändert	10
Zwey neue Tapetzan à 4. Tynff	8
~~Die Spalier auf die Tapeten angeschraubt~~	3
Zwey Thür Futter oben rund gemacht, dazu zwey neue geschweifte Thüren, nebst Ausfütterung und Verkleydung auf beyden Seiten à 18. Ty.	36
Ein neue Thür, so cashirt	8
<u>Im Toilet=Zimmer</u>	
1. Trimois über den Camin	22
1. ditto zwischen die Fenster auf den Pfeilern	17.
1. Schaff in den Mauer oben mit 1. Trofée und unten mit 2. eingefaste Thüre zu Spiegeln	45
1. Supperbort über die Thüre	5
5. Lesinen à 4. Tynff	20.
Die Lambery verändert	8
10. Ellen Spalier Leisten à ½ Tynff	3 ½
30. Ellen blind Leisten à 4 sch	3 ½
Zwey Bretter über die Fenster	3
Die Ausfütterung neben den grossen Fenstern, auf beyden Seiten Verkleydung	8
<u>Im KleinenVor Zimmer</u>	
Ein Schaff mit einer geschweiften Thür in die Mauer	36
Ein Verkleydung mit einem Aufsatz gegen der Garderobe	12
62. Ellen blind Leisten die Elle à 4 sch.	6 ½
62. " Spalier Leisten die Elle à ½ Ty.	20 ½
Die Ausfütterung und Verkleydung auf beyden Seiten gegen den Corridor abgebrochen und angeschlagen	4.
<u>Aus dem Schlaff Zimmer im Corridor</u>	
Ein Thür Futter oben rund gemacht, dazu 1. neue Thür mit Ausfütterung und Verkleydung auf beyden Seiten	18
Ein rundes auf engl. Art mit gedruckten Bogen verfertigtes Thür Futter mit füllung	30
2. neuen Ofen Thüren à 3 Tynff	6
15. Ellen Hl. Lambery die Elle à 1 ½ Tynff	20
Tablatur über 2. Nischen	28
2. Eichene Ofen Rähme à 5 Tynff	10

<u>Unten gegen den Garten, im Fl. Schlaffzimmer u. Cabinet.</u>	Tynff
3. neue Leist auf engl. Art verfertigte Fenster Rahmen à 42. Tynff	126
<u>Auf der 1^m Stock im Gange</u>	
Ein rundes auf engl. Art mit gedruckten Bogen verfertigtes Thür Futter	30
Drei Fenster Ausfüllung und Verkleydung à 12. Ty.	36
An 2. Thüren Verkleydung	5
16. Ellen kleine Lambery die Elle à 2 Szost.	10 ½
Summa	843 ½
	820 ½

Diese regnung ist mir richtig betzalet

Eberhardt Keüper Thischellermeister

[tłumacz. s. 4-7]

Specyfikacja

Prac stolarskich wykonanych w Małym Apartamencie pałacu przy Karmelitach, poza tymi wymienionymi w rachunku danym za zeszyły 1758 rok.

	Tynfy
<u>W Wielkiej Sypialni</u>	
3 trema zmienione, z wprowadzeniem nowego ramiaka po 4 tynfy	12.
3 trema w Wielkim Pokoju Paradnym po 4 tynfy	12.
2 trema w drugim Przedpokoju po 4 tynfy	8
2 trema w Sypialni Księcia po 4 tynfy	8
2 trema w Gabinetie po 4 tynfy	8

W sypialni księcia i w gabinecie

Boazeria przy drzwiach i oknach odbita i przybita na nowo	12.
~~Złocene listwy od szpalerów przyśrubowane~~	~~4.~~
2 supraporty nad drzwiami, które zostały zrzucone	10.
2 ozdobne ramy z lipiny przysposobione nad alkoowę, które są laserowane	5
~~Listwy od szpalerów przyśrubowane~~	~~6.~~

W bibliotece

2 okrągłe szafy z półkami po 18 tynfów	36
Sklejone drewno lipowe dla rzeźbiarza na okiennicach	3

Posadzka wyheblowana i wypolerowana	8
Zaplecek tremo przyklejony do muru	2.

W buduarze

10 lizen po 4 tynfy	40
2 supraporty nad drzwiami z ozdobnymi i ślepymi ramami po 5 tynfów	10
1 tremo nad kominkiem z ozdobnymi i ślepymi ramami u góry	22
1 tremo między oknami na filarze	17
Okiennice odjęte i ponownie przymocowane, do tego nowa boazeria	20
Ponad tymi oknami 2 deski	2
Zmieniona lamperia	10
Dwa nowe [Tapetzan] po 4 tynfy	8
~~Szpalerzy przyśrubowane do tapet~~	~~3~~
Dwoje odrzwi górą zaokrąglonych, do tego dwoje giętych drzwi, wraz z ościeżami i boazerią po obu stronach à 18. Ty.	36
Nowe drzwi, laserowane	8

W pokoju toaletowym

1 tremo nad kominkiem	22.
1 tremo między oknami na filarze	17.
1 wmurowana szafa górą z trofeum, dołem z dwojgiem drzwi w obramieniu na lustro	45
1 supraporta nad drzwiami	5
5 lizeny po 4 tynfy	20
Zmieniona lamperia	8
10 łokci listew szpalerowych po ½ tynfa	3 ½
30 łokci ślepych listew po 4 szóstaki	3 ½
Dwie deski nad oknami	3.
Ościeża u wielkiego okna z boazerią po obu stronach	8

W małym przedpokoju

Jedna wmurowana szafa z giętymi drzwiami	36
Na przeciw garderoby boazeria ze zwieńczeniem	12
62 łokcie ślepych listew, łokieć po 4 szóstaki	6 ½
62 " listew szpalerowych, łokieć po 1/3 tynfa	20 ⅓
Boazeria od strony korytarza po obu stronach odjęta i przybita na nowo	4

W korytarzu z sypialni

Odrzwia górą zaokrąglone, do niej nowe drzwi z ościeżami i boazerią po obu stronach	18
Zrobione odrzwia zamknięte łukiem spłaszczonym na sposób angielski, z filongiem	30
Dwoje nowych drzwi do pieca po 3 tynfy	6
15 łokci Pańskiej lamperii, łokieć po 1 ⅓ tynfa	20
Tablatur nad dwoma niszami	28
Dwie dębowe ramy do pieca po 5 tynfów	10

Na dole od strony ogrodu, w książęcej sypialni i gabinecie

3 nowe jasne ramy okienne zrobione na sposób angielski po 42 tynfy	126
--	-----

Na pierwszym piętrze w przejściu

Zrobione odrzwia zamknięte łukiem spłaszczonym na sposób angielski	30
Trzy ościeża i obramienia okienne po 12 tynfów	36
Obramienia dwojga drzwi	5
16 łokci malej lamperii, łokieć po 2 szóstaki	10 ⅔
	<u>W sumie 843 ½</u>
	820 ⅓

Rachunek ten został mi należycie zapłacony
Eberhardt Keüper mistrz stolarski

[s. 8-12]

Specifikation

Derer in Ihro Hochfürstl Durchl. Palais über die Carmelit:
vom Glaser Noske von Anno 1756 bis 1759. verfertigter
Glaser Arbeit

<u>1. In Ihro Durchl: des Fürsten Taffel Zimmer</u> Zwey Licht Fenster in jedem 24. Scheiben im Kitt von herrschaftlichen Glas von 48. Scheiben à 2. Schost laut Accord	<u>Tynff</u> 32.
<u>2. In Ihro Durchl: des Fürsten Cabinet nachm Garten</u> Zwey Licht Fenster in jedem 32. Scheiben in Kitt von Herr schaftl. Glas thut vor 64. Scheiben à 2. Schost	42 ¾
<u>3. In Ihro Durchl: des Fürsten Zimmer</u> Zwey Licht Fenster à 32 Scheiben in Kitt, vor 64. à 2. Schost.	42 ¾
<u>4. Oben über Ihro Durchl: des Fürsten neuem Cabinet</u> Zwey Licht Fenster à 24. Scheiben in Carnis, laut Accord vor 48. à 1. Tynff	48.
<u>5. Oben über des Fürsten Taffel Zimmer</u> Zwey Licht Fenster à 24. Scheiben in Carnis thut vor 48. à 1. Tynff	48.
<u>6. Bey der Treppe</u> Zwey Flügel worinnen 8. Scheiben in ord. Bley à 1. Schost:	2 ¾
<u>7. In Ihro Durchl: des Fürsten Garderobe</u> Zwey Licht Fenster à 24. Scheiben in Carnis, von des Glasers Glas thut vor 48. Scheiben à 1 ½ Tynff	80.
<u>8. In Ihro Durchl: der Fürstin Zimmer nachm Hofe</u> Zwey Licht Fenster à 24. Scheiben in Kitt, von Herrschaftl. Glase à 2. Schost: thut vor 48. Scheiben	48.
<u>9. Im Parade Zimmer</u> Zwey Licht Fenster à 32. Scheiben in Kitt, von Herr schaftl. Glase vor 64 à 2. Schost:	42 ¾
<u>10. Im Parade Schlaf Zimmer</u> Zwey Licht Fenster à 32. Scheiben in Kitt, von Herr schaftl. Glase vor 64 à 2. Schost:	42 ¾
<u>11. In die neue Apartementer in Ihro Durchl: der Fürstin Schlaf Zimmer</u> Zwey doppelte Licht Fenster à 10. grossn Taffel Scheiben in Kitt, von Herrschaftl. Glase, thut vor 40 Scheiben à 1. Tynff laut Accord	40
<u>12. In Cabinet neben den Schlaf Zimmer</u> Ein doppelte Licht Fenster à 10. grossn Taffel Scheiben in Kitt, von Herrschaftl. Glase, thut vor 20 Scheiben à 1. Tynff	20
<u>13. In der Bibliothecque</u> Zwey Fenster worinnen 8. Scheiben in Kitt, von Herr schaftl. Glase à 2. Schostak	5 ½
<u>14. Im Boudoir</u> Zwey Licht Fenster à 8. Scheiben im Kitt von Herr- schaftl. Glase, thut vor 16. Scheiben à 2. Szostak	10 ¾
<u>15. Im Toilet Zimmer</u> Vier Flügel à 8. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase, thut vor 32. Scheiben à 1. Tynff In der Thüre 35. Scheiben im Kitt von Herrschaftl. Glase à 2. szostak	32 23

<u>16. In der Garderobe</u> Ein Licht Fenster worinnen 24. Scheiben in Carnis, von Herrschaftl. Glase à 1. Tynff	<u>Tynff</u> 24.
<u>17. In dem Corridor</u> Zwey Thüren in jeder 15. Scheiben in Kitt von Herr schaftl. Glase, thut vor 30. Scheiben à 2. Szostak	20.
<u>18. Bey der Treppe hinauf zu gehen</u> Ein Licht Fenster worinnen 24. Scheiben in Carnis, von Herrschaftl. Glase à 1. Tynff	24.
<u>19. In der 1 ten Etage in Zimmer</u> Vier Flügel à 8. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase, thut vor 32. Scheiben à 1. Tynff	32.
<u>20. Im Cabinet</u> Vier Flügel à 8. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase, thut vor 32. Scheiben à 1. Tynff	32
<u>21. In der Garderobe</u> Zwey Flügel à 8. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase, thut vor 16. Scheiben à 1. Tynff	16.
<u>22. In dem Corridor</u> Eine Thüre worinnen, 12. Scheiben in Kitt von das Gasers Glase à 1 ½ Tynff	16.
<u>23. In der 2ten Etage im Grossen Zimmer nach dem Garten</u> Zwey Licht Fenster à 24. Scheiben in Carnis von Herr schaftl. Glase thut vor 48. Scheiben à 1. Tynff	48.
<u>24. In dem Zimmer nachm Hofe wo die Mad. Grabowska stehet</u> Zwey Licht Fenster à 24. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase, vor 48. Scheiben à 1. Tynff	48.
<u>25. In dem Zimmer über die Kleine Apartementer</u> Zwey Licht Fenster à 24. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase, vor 48. Scheiben à 1. Tynff	48.
<u>26. In dem Cabinet</u> Ein Licht Fenster von 24. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase à 1. Tynff	24.
<u>27. In der Garderobe</u> Zwey Flügel worinnen 16. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase à 1. Tynff	16.
<u>28. In dem Zimmer über der Fürstin Garderobe</u> Ein Licht Fenster von 24. Scheiben in Carnis von Herrschaftl. Glase à 1. Tynff	24
<u>29. In dem Cabinet</u> Zwey Licht Fenster à 16. Scheiben in Carnis von Herr schaftl. Glase, vor 32. à 1. Tynff	32.
<u>30. In der Garderobe</u> Zwey Licht Fenster à 16. Scheiben in Carnis von Herr schaftl. Glase, vor 32. à 1. Ty	32.
<u>31. Bey der Treppe nach der 3ten Etage</u> Ein Licht Fenster von 24. Scheiben in Carnis, von Herrschaftl. Glase à 1. Tyf	24

	Tynff
<u>32. In der 3ten Etage Zimmer</u> Zwey Licht Fenster à 16. Scheiben in Carnis, von Herr schaftl. Glase vor 32 Scheiben à 1. Ty	32
<u>33. In dem Cabinet</u> Zwey Licht Fenster à 16. Scheiben in Carnis, von Herr schaftl. Glase vor 32 Scheiben à 1. Ty	32.
<u>34. In der Garderobe</u> Ein Licht Fenster von 16. Scheiben in Carnis, von Herrschaftl. Glase à 1. Ty	16.
Summa	1100 $\frac{2}{3}$

[?] obigen rechnung

bin ich 1100 Tff bezahlet worden Jacobus Noski mp

[tłumacz. s. 8-12]

Specyfikacja

prac szklarskich w pałacu Przy Karmelitach Jaśnie Oświeconego Księcia
wykonanych przez szklarza Noske od roku 1756 do 1759

tynfy

<u>1. W jadalni Jaśnie Oświeconego Księcia</u> Dwa jasne okna, w każdym 24 szyby oprawne w kit, z pańskiego szkła za 48 zgodzonych szyb po 2 szóstaki	32.
<u>2. W gabinecie Jaśnie Oświeconego Księcia przy ogrodzie</u> Dwa jasne okna, w każdym 32 szyby oprawne w kit, z pańskiego szkła czyni za 64 szyby po 2 szóstaki	42 $\frac{2}{3}$
<u>3. W pokoju Jaśnie Oświeconego Księcia</u> Dwa jasne okna po 32 szyby oprawne w kit, 64 szyby po 2 szóstaki	42 $\frac{2}{3}$
<u>4. Na górze nad gabinetem Jaśnie Oświeconego Księcia</u> Dwa jasne okna po 24 szyby w karnizach, zgodzonych 48 szyb po 1 tynfie	48.
<u>5. Na górze nad jadalnią Jaśnie Oświeconego Księcia</u> Dwa jasne okna po 24 szyby w karnizach, co czyni za 48 szyb po 1 tynfie	48.
<u>6. Przy schodach</u> Dwa skrzydła, w których 8 szyb w zwykłym ołowiu po szóstaku	2 $\frac{2}{3}$

<u>7. W garderobie Jaśnie Oświeconego Księcia</u> Dwa jasne okna po 24 szyby w karnizach, z własnego szkła szklarza, co czyni za 48 szyb po 1 $\frac{2}{3}$ tynfa	80.
<u>8. W pokoju Jaśnie Oświeconej Księżnej od dziedzińca</u> Dwa jasne okna po 24 szyby oprawne w kit, z pańskiego szkła po 2 szóstaki, co czyni za 48 szyb	48.
<u>9. W pokoju paradnym</u> Dwa jasne okna po 32 szyby oprawne w kit, z pańskiego szkła, co czyni za 64 szyby po 2 szóstaki	42 $\frac{2}{3}$
<u>10. W sypialni paradnej</u> Dwa jasne okna po 32 szyby oprawne w kit, z pańskiego szkła, za 64 szyby po 2 szóstaki	42 $\frac{2}{3}$
<u>11. W nowych apartamentach Jaśnie Oświeconej Księżnej, w sypialni</u> Dwa dubeltowe jasne okna po 10 dużych szyb taflowych oprawnych w kit, z pańskiego szkła, co czyni za 40 zgodzonych szyb po 1 tynfie	40
<u>12. W gabinecie obok sypialni</u> Jedno dubeltowe jasne okno po 10 dużych szyb taflowych oprawnych w kit, z pańskiego szkła, co czyni za 20 szyb po 1 tynfie	20
<u>13. W bibliotece</u> Dwa okna w których 8 szyb oprawnych w kit, z pańskiego szkła po 2 szóstaki	5 $\frac{1}{2}$
<u>14. W buduarze</u> Dwa jasne okna po 8 szyb oprawnych w kit, z pańskiego szkła, co czyni za 16 szyb po 2 szóstaki	10 $\frac{2}{3}$
<u>15. W pokoju toaletowym</u> Cztery skrzydła po 8 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, co czyni za 32 szyby po 1 tynfie W drzwiach 35 szyb oprawnych w kit, z pańskiego szkła po 2 szóstaki	32 23
<u>16. W garderobie</u> Jedno jasne okno, w którym 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła po 1 tynfie	24.

<u>17. W korytarzu</u>	
Dwoje drzwi, w każdym 15 szyb oprawnych w kit, z pańskiego szkła, co czyni za 30 szyb po 2 szóstaki	20.
<u>18. Przy schodach idąc do góry</u>	
Jedno jasne okno, w którym 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła po 1 tynfie	24.
<u>19. Na pierwszym piętrze w pokoju</u>	
Cztery skrzydła po 8 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, co czyni za 32 szyby po 1 tynfie	32.
<u>20. W gabinecie</u>	
Cztery skrzydła po 8 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, co czyni za 32 szyby po 1 tynfie	32.
<u>21. W garderobie</u>	
Dwa skrzydła po 8 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, co czyni za 16 szyb po 1 tynfie	16.
<u>22. W korytarzu</u>	
Drzwi, w których 12 szyb oprawnych w kit, z własnego szkła szklarza po 1 ½ Tynff	16.
<u>23. Na drugim piętrze w wielkim pokoju od ogrodu</u>	
Dwa jasne okna po 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła, co czyni za 48 szyb po 1 tynfie	48.
<u>24. W pokoju od dziedzińca gdzie mieszka Pani Grabowska</u>	
Dwa jasne okna po 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła, co czyni za 48 szyb po 1 tynfie	48.
<u>25. W pokoju nad małym apartamentem</u>	
Dwa jasne okna po 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła, co czyni za 48 szyb po 1 tynfie	48.
<u>26. W gabinecie</u>	
Jedno jasne okno, w którym 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła po 1 tynfie	24.

<u>27. W garderobie</u>	
Dwa skrzydła, w których 16 szyb w karnizach, z pańskiego szkła po 1 tynfie	16.
<u>28. W pokoju nad garderobą księżnej</u>	
Jedno jasne okno po 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła po 1 tynfie	24.
<u>29. W gabinecie</u>	
Dwa jasne okna po 16 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, za 32 szyby po 1 tynfie	32.
<u>30. W garderobie</u>	
Dwa jasne okna po 16 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, za 32 szyby po 1 tynfie	32.
<u>31. Przy schodach na trzecie piętro</u>	
Jedno jasne okno, w którym 24 szyby w karnizach, z pańskiego szkła po 1 tynfie	24.
<u>32. W pokoju na trzecim piętrze</u>	
Dwa jasne okna po 16 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, za 32 szyby po 1 tynfie	32.
<u>33. W gabinecie</u>	
Dwa jasne okna po 16 szyb w karnizach, z pańskiego szkła, za 32 szyby po 1 tynfie	32.
<u>34. W garderobie</u>	
Jedno jasne okno, w którym 16 szyb w karnizach, z pańskiego szkła po 1 tynfie	16.

---

w sumie 1100 ⅔

[?] powyższy rachunek
1100 tynfów został zapłacony Jacobus Noski
mp

[s. 13]

Ich Endes unterschriebener gabe auf Befehl Ihro Hochfürstlichen Durchlauchtin der Fürstin Woiwodin von Russland mit den Eberhard Käupert Tischler Meister, wegen der Arbeit in der Roth Garderobe, folgenden Contract geschlossen, derselbe Meister soll die gantze Boeserie nehmlich, eine Niche Ausfütterung und Verkleidung mit einen Trumos, gegenüber der Niche einen Schranck mit zwey Pilaster, an der langen Wand ein Trumos, zwey Panaux, und zwey Pilaster, gegenüber ein rundes Thür Futter, mit der Thüre Ausfütterung und Verkleidung, ein Panau und drey Pilaster, und das Gesimse mit der durchsichtigen Decke von Herrschaftliche Holtze auf das säuberste zu verfertigen, und in drey Wochen von heute angerechnet den Bildhauer das letzte Stück abzugeben, vor welche gantze Arbeit wird er bekommen 25 #. sage Fünf un Zwanzig Ducaten gesehen 3ten April 1759.

P. Hiche Ingenieurs Hauptmann

Diese rechnung ist mir richtig betzalet
Eberhardt Keüper Thischellermeister

[tłumacz. s. 13]

Ja niżej podpisany na rozkaz Jaśnie Oświeconej Księżnej Wojewodziny Ruskiej zawarłem z Eberhardem Käupertem, mistrzem stolarskim następujący kontrakt na prace w Czerwonej Garderobie. Tenże mistrz powinien z pańskiego drewna jak najlepiej wykonać całą boazerię, a mianowicie ościeża niszy i panele boazeryjne z jednym tremo, naprzeciw zaś niszy szafę z dwoma pilastrami, na dłuższej ścianie jedno tremo, dwa panneaux i dwa pilastry, naprzeciwko zaś zaokrąglone odrzwia, z ościeżami drzwi i futryną, jedno panneau i trzy pilastry, poza tym gyzms bez sufitu, i w trzy tygodnie licząc od dziś oddać ostatnią sztukę rzeźbiarzowi, za którą to pracę otrzyma 25 #, słownie dwadzieścia pięć dukatów

Działo się 3 kwietnia 1759

P. Hiche kapitan inżynierów

Rachunek ten został mi należycie zapłacony
Eberhardt Keüper mistrz stolarski

[s. 14]

Do Dworu J. O. Xcia Jmści Czartoryjskiego Woiewody
Ruskiego wydało się iako niżej

1759

Febru. 14.	5. Książ Faingoltu Tinf	45. –
Martz. 3.	10. Książ ditto	90. –
	Suma Tinf	135.

d. 22 Juni 1759 Solutu in Toto

Dz. W Warszawie

27 Juni 1759

ze Szklepu Alberte Lobers

[s. 15]

Regestr Roboty w Pałacu J.O. Xiążęcia Imci Woiewody Ruskiego
przed Karmality od Nawianie Pokojów z moieimi Farbami y ludzmi
w Roku 1763 Dnia 23 Augusti

	Tynfy
Sala Stołowa na Xiążęcia Imci Stronie cała od nowiona	12
Drzwi Nowe z Sypialnego Pokoju J.O. Xiążęcia Jmci do Garderoby z obuch stron złocone Metalem y pomalowane	6
Przed Pokoj J.O. Xiężny Jmci cały odnowiony	10
Przed Pokoj Drugi cały odnowiony	10
Pokoj Adamaszkowy od nowiony	10
w Pokoju Sypialnym J.O. Xiężny Jmci Okien No 2 Oleyno Szaro pomalowane y cały pokoj przemyty	8
Pokoj Aksamitny od Nowiony	10
Pokoj Adamaszkowy Drugi od Nowiony	10
Pokoj Sypialny w Nowych Apartamentach od nowiony	8
Gabinet na Rogu od Nowiony	6
Biblioteka od Nowiona	5
Buduar od Nowiony	6
Gabinet de Tualet od Nowiony	7
Kapucin od Nowiony	6
Garderoba od Nowiona	6
Salka od Nowiona	8
Kredens od Nowiony	5
Korytarz na Dole od Nowiony	6
Na Gurze przed Pokoj	6
Sypialny Pokoj na Gurze	7
Nuszki pod Pięciami Piecykami a iedne Tynf 3 oleyno	15
Kominkow pomalowanych No 10 a ieden Tynf 4	46
Gdzie warta stoi dwie Sionki wybielone	8

Summa Facit Tynf 215

Według tego rejestru odebrałem od IMCi Pana Komisarza
Klingck zaplate zupełnie Na co się podpisuje

Jan Bojanowicz mp

[s. 16-17]

Auf hohen Befehl Ihro Durch Lauchter des Fürsten Czartorisky Weiwot von Russlant und ferner angebung des Herrn Kumsäry Klingck ist in den Palais über die Carme Lieter, nachfolgender Tischler Arbeit verfertigt und geliefert worden als

	Tynff	Schos
Ein pahr neue doppelte Thüren, in des Durch-Lauchten Kabinet gemacht, auch das alte Futter den Fäls nach gefälst das die Thüren feste an liegen	40	
In das Fürstin ihren Zimmer, zum Ausgang im Garthen, die 2 Fenster, die alten engelsche Rähmen aus genommen, und andere eingepast, auch die Löcher von die Bender wieder zugemacht	16	
in einen Fenster Flügel neue Sprossen gemacht	9	
in einen kleinen Flügel neue Sprossen gemacht	5	
einen Packasten zu 2 partzeliene Bluhmen töppe, jedes appart abgeschauert	4	
einen Packasten zum Tisch Model	8	
ein Packasten nach Pulhoff zu 10 Wein Putelge jeder Puttelge appartig abgeschauert	9	
in den langen Tischfuss von der Schatz Kammer 2 neue Riegel gemacht	4	
einen Packasten zu Bücher ¾ lang 1 Ell breit ½ Ell hoch	7	
die 4 Packasten, ab wo das Gewähr von Danzig geschick, jeden Kasten 4 leisten gemacht und von neuen wieder zusammen genagelt/ à 2 Scho	8	
In den Zimmer so Kappucin genannt ein neuen Fus Taffel ein gelegt, und den alten müssen aus hauen	8	
einen Packasten gemacht zu die Fäder Lösche nach Pulhof	6	
einen Packasten zu die Patron Taschen 1 Ell hoch 1 Ell breit, 3 Ell 9 Zol lang Pulh	10	
einen Packasten zu den Säbels 2 Ell lang 1 Ell hoch, 1 Ell breit	8	
einen Packasten kleiner gemacht zu die Bücher	1	
vor den Herren Doctor Larff nemlich in seinen Wahgen 2 neue Kutschen Rähme welche inwendig nach den Glase geschweuft	8	
2 neue Schabelohe vor die Mauer, nemlich oben zum Hauptgesimtz welches übern Ell lang- und breit ist a 3 Ty: Eichen holtz	6	
Ein Schabelohe zum [?]	1	
In der Keller unters Palle ein Eichen Fenster Rähm gemacht	2	1
In den Höffgen auf der Neue Welt 2 pahr Doppelten Fenster Laden gemacht, vor die 2 Fenster nach der Gasse, die Laden mit Eichen düne leisten angefast, vor 1 Lade 4 Ty:	16	
Ins Blaue Palle oben an der Decke, bey den Herren Doctor, ein Loch an der Kammer zugemacht, und mit Mauer Eisen befestiget		
das Gesimtz wieder um gemacht auch die lein want	12	
eine gelein in Thür in der Küche gemacht mit ein geschobene leiste	7	
Summa	195	1
Abzug	25	1
	170 Ty	

Warschau
d 31. August
1763

Friedrich Lütke
Tischl: Meister
Zu allen Danck richtig bezahlet

[tłumacz. s. 16-17]

Z rozkazu Jasnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego Wojewody Ruskiego i dalszej dyspozycji Pana Komisarza Klingcka zostały wykonane i dostarczone do pałacu przy Karmelitach następujące prace stolarskie:

	tynfy	szóstaki
Para nowych podwójnych drzwi, zrobiona do gabinetu Jaśnie Oświeconego Księcia, również Stare odrzwia [?][?] aby drzwi pozostały mocno osadzone	40	
W pokoju księżnej, przy wyjściu do ogrodu, w dwóch oknach zdjąć stare ramy angielskie i dopasować inne, zaflekować dziury po zawiasach	16	
W skrzydle okiennym zrobione nowe szprosy	9	
W małym skrzydle zrobione nowe szprosy	5	
Jedna skrzynia na dwie [partzeliene] doniczki kwiatowe, każda osobno umieszczona	4	
Jedna skrzynia na model stołu	8	
Jedna skrzynia do Puław na 10 butelek wina, każda butelka każda osobno umieszczona	9	
Do nogi stołu w skarbcu dorobione 2 nowe zasuwki	4	
Jedna skrzynia na książki ¾ długości 1 łokieć szerokości ½ łokcia wysoki	7	
4 skrzynie na broń przysłaną z Gdańska, każda skrzynia z 4 listew zrobiona i na nowo zbita po 2 szóstaki	8	
W pokoju zwanym Kapucyn położona nowa posadzka, stara musiała zostać usunięta	8	
Jedna skrzynia zrobiona na pierze do Puław	6	
Jedna skrzynia na ładownice wysoka na 1 łokieć, szeroka na 1 łokieć, długa na 3 łokcie i 9 cali, do Puław	10	
Jedna skrzynia na szable długa na 2 łokcie, wysoka na 1 łokieć, szeroka na 1 łokieć	8	
Zrobiona jedna mniejsza skrzynia na książki	1	
Dla Pana Doktora Larffa, a mianowicie do jego karety dwie nowe ramy, które wewnątrz zostały wycięte do oszklenia	8	
2 nowe [?] do muru, mianowicie ponad głównym gzymsem te ponad łokieć długie i szerokie po 3 tynfy, z dębiny	6	
Jedna [?] do [?]	1	
W piwnicy pod pałacem zrobiona dębowa rama okienna	2	1

tynfy szóstaki

W dworze na Nowym Świecie zrobione dwie pary dubeltowych okiennic, do dwóch okien od ulicy, okiennice z cienkimi dębowymi listwami, za 1 okiennicę 4 tynfy	16	
W Pałacu Błękitnym, u Pana Doktora, w łożu zreperowana dziura, [łoże] zespolone żelazem z murem, gzyms i płótno zrobione na nowo	12	
W drzwiach kuchennych zrobiona szyna z zasuwą	7	
	<hr/>	
w sumie	195	1
pomniejszone o	25	1
	<hr/>	
	170 tynfów	

Warszawa Friedrich Lütke
31 sierpnia Mistrz stolarski
1763 Zapłacony do rąk własnych

[s. 18]

Regestr Roboty w Pałacu J.O. Xiążęcia Jmci Woiewody Ruskiego
przed Karmality w Oficynach w Roku 1763 Dnia 3ta 9bri

	tynfy
Pokoi Sypialny W Imci Pani Stolnikowy cały od nowiony y dwa Superporty Białym Pokostem przeciągane tego	18
Przed Pokoj także cały odnowiony w ktorym Superpor tow No 3 Pokostem przeciągane y 3 Truma Meta lem złocone od wszystkiego	22
Dwa koła czerwono pomalowane pod karete J.O. Xiężny Jmci do Przodu	8
Pod podruzno karete J.O. Xiężny Jmci kołów No 4 zielono pomalowane	12
Pod Panieske karete kołów No 3 zielono pomalowane	9
od Reparacyi Pięciu kapudrakow krawcowi	4
Facit Tynf 73	

Według tego Regestryku zupełnie odebrałem od Imci Pana Komisarza Klingck na co się podpisuie
Jan Bojanowicz

Do tego Regestru przyłącza się Gxymy w koło nowego Pawilonu szaro pomalowany y Trzy Rynny czerwono pomalowane od tego odebrałem Tynf 28.

Bau - 68 Ty

Gesims - 33 Ty

Jan Bojanowicz

[s. 19]

6 Mann haben in 5. Tagen in den Garten gemacht über die Carmel. das hinterste Luststück mit neuen Rabaten angelegt, und mit Buchs Baum ausgelegt, bekommt der Mann tägl. 1. Gulden 30 fl.

6 Mann haben in 5. Tagen in den Garten bey dem Bl. Palais ein Stück Land planirt, bekommt der Mann tägl. 1. Gulden 30

Die Bäume zu verschmieren, ist nachstehendes
gekauft, das

1 lb Wachs à 2 Ty: 2 f 16 gr

3 lb Hartz à 1/3 " 1 - 8 -

3 lb Pech à 1/3 " 1 - 8 -

1 lb Innsel „ 12 2/3

Vom 10ten bis zum 17ten May 1760

Summa 65 f - 14 2/3 gr

Erdtmann Weste

4 Mann haben in 5. Tagen in Ihro Durchl: des Fürsten Stražniks Garten, die Bäume, aufgebunden, und denselben rein gemacht, bekommt der Mann tägl. 1. Gulden 20 fl.

d. 10ten May 1760

Erdtmann Weste

[tłumacz. s. 19]

6 ludzi w ciągu 5 dni w ogrodzie pałacu przy Karmelitach obsadzało tylną część parku rabatami, tamże nasadzali bukszpan, każdy z ludzi otrzymał po 1 złotym 30 zł

6 ludzi w ciągu 5 dni w ogrodzie Pałacu Błękitnego plantowało część gruntu, każdy z ludzi otrzymał po 1 złotym 30 zł

Dla opatrzenia drzew, zostały wykonane następujące zakupy

1 funt wosku po 2 tynfy	2 zł 16 gr
3 funt żywicy po 1/3 "	1 - 8 -
3 funty smoły po 1/3 "	2 - 8 -
1. funt [?]	" 12 2/3
od 10 tego do 17 tego maja 1760 r.	

W sumie 65 zł - 14 2/3 gr

Erdtmann Weste

4 ludzi w ciągu 5 dni w ogrodzie Jaśnie Oświeconego Księcia Strażnika, podwiązywało drzewa, następnie czyściło je, za co każdy z ludzi otrzymał po 1 złotym

20 zł

10 maja 1760

Erdtmann Weste

[s. 20-23]

Was vor Ihro Fürstliche Durchlauchten in
Warschauer Palle gegen die Carmeliter
über an Tischler Arbeit verfertiget worden

	Tynff	Sch	Gr
In Ihro Durchlauchten des Fürsten Zimmer 53 Stück 3/4 lichte Eichene Fuss Taffel Reparirt und aus gespärt von neuen wieder ab gehubelt an etliche neue Frieser und in etliche neue Steinegemacht und wieder von neuen gelegt das Stück a 6 1/2 6. Tynff	344 318. 168 154	1	6
14 Stück neue dazu gemacht das Stück a 12 11 Tynff	297 261	-	-
Im selbigen Zimmer 58 Elen Lampary in Quadrat von meinen Holtz die Ell a 5 4 1/2 Tynff	4 3	-	-
Die alte Verkleidung Reparirt und wieder angeschalgen	12 9	-	-
6. Stück ausgekehrten neue Sockel unter die Verkleidung das Stück a 2 1 1/2 Tynff	8 6	-	-
in die Fenster 4 Stück neue Fuss Sockel das Stück a 2 Tynff	4 3	2	-
7 Ellen Eichen Friess um den Camien rum die Elle a 2 1/2 T	3 1	1	6
Eine Thür nachgeholfen a 1 Tynff	1	-	-
In Ihro Durchlauchten der Fürstin Schlaff Zimmer 54 Stück Eichene Fuss Taffel Reparirt ausgespärt um eine jede Taffel neue frieser gemacht von neuen ab gehubelt und gelegt das Stück a 6 1/2 Tynff	351 324	-	-

	Tynff	Sch	Gr
55 Ellen Eichene Fries um den Fussboden die Elle a 2 1/2 Schos	36 27	2 1	- 6
16 Ell eingefasste Lamperie in Quadrat die Füllung abgekelt mit Postement und Fussgesims die Ell a 5 4 1/2 Tynff	88 72	-	-
8 Stück neue ausgekehrte Sockel unter die Verkleidung das Stück a 2 1 1/2 Tynff	16 12	-	-
Alte Sockel und Fuss gesims wieder angeschlagen	7 6	-	-
Im Eck Cabinet 26 Eichene Fuss Tafel jede Tafel neue Frieser von neue abgehuhelt auch aus gespärt und wieder aufs neue gelegt das Stück a 6 1/2 Tynff	169 156.	-	-
27 Ellen Fries um den Fussboden die Elle a 2 Schos 1/2 Tynff	18 13	- 1	- 6
5 Ellen neue Lamperie in Quadrat von meinem Holtz die Füllung ab gekehlt mit Postement und Fussge- sims die Elle a 5 1/2 4 1/2 Tynff	27 22	1 1	6 6
Die Sockel unter die Verkleidung Reparirt und angeschlagen wie auch die Fussgesims an der alten Lamperie wieder angeschlagen	10 9	-	-
In der Bibliotheque 11 Stück Eichene Fuss Tafel Reparirt neue Frieser daran gemacht aus gespärt, abgehuhelt und gelegt das Stück a 5 4 1/2 Tynff	55 49	- 1	- 6
Unten in die Fenster Laden 2 neue Stücken gemacht	4	-	-
in den einen Schrank 1 Stück neue Rück wand gemacht	3	-	-
2 Thüren nachgeholfen	2	-	-
1 neue Stück von Eichen Holtz unten im Thür Futter	3 2	-	-
Neue Sockel und die Lamperie Reparirt	7 6	-	-
Im Gange neben die Altkoben 4 Stück Eichene Fuss Taffeln Reparirt neue Frieser daran gemacht abge- hubelt und gelegt Stück a 5 4 1/2 Tynff	20 18	-	-
Neue Sockel unter die Verkleidung und neue Fuss gesims gemacht	6 5 3	-	-
1 neue eichene Thür Schwelle	2	-	-
eine Thür nachgeholfen	1	-	-
Im Buduar 24 Stück neue Eichene Fuss Taffeln das Stück a 10 8 Tynff	240 192	-	-

	Tynff	Sch	Gr
Am den Camien 6 Ellen Fries die Ell a 2 Schost ½ Tynff	4 3	-	-
9 Ell neue Lamperie die Elle a 5 3 Tynff	45 27	-	-
In die Fenster Laden 4 neue Stück gemacht Stück a 2 Tynff	8 7	-	-
in den einen Blind Laden ein Neu Stück 2 Tynff	2	-	-
Unter den Spiegel die Lamperie Reparirt	3 2	-	-
Vor die Sockel unter Verkleidung und Lamperie Reparirt und angeschalgen	5 4	-	-
4 Ellen Blindleiste unter die Tapeten Ell a 1 Schost	1	1	-
Summa	1974	2	-
	1728	1.	24

Willanov

d 2 Januari 1762 August Loch

diese Rechnung ist moderiert auf ein Tausend
sieben hundert acht und zwanzig Tynfften 1.24 g

P. Hiche Ingen Hauptm.

Transport 1728 ⅓ Ty: oder - 2189 fl. 19 ⅓ gr.

Hierauf ist dem Meister Loch

bis ultimo Decbr 1761: auf

abrechnung gezahlt worden 1100 -
restirt ihm nach 1089 fl. 19 ⅓ gr.

Obige rechnung als den rest von 1089 f 19 ⅓ g

habe von den H. Commisar Klingk richtig empfangen

L Lohne

[na odwrociu karty]

N° 70N^o 27

[tłumacz. s. 20-23]

Wykaz prac stolarskich wykonanych w pałacu warszawskim Przy Karmelitach
Jaśnie Oświeconego Księcia

	tynfy	sz.	gr.
W pokoju J. O. Księcia zreperowane 53 sztuki 6/4 dębowych taflí posadzki na nowo wyheblowanych, niektóre z nowymi frezami, w niektórych nowe [kamienie?], ponownie położone, jedna sztuka po 6 ½ 6 tynfów	344 318. 168 154	4	6
14 sztuk dorobionych nowych, jedna sztuka Stück po 12 11 tynfów		-	-
W tymże pokoju 58 łokci lamperii w kwadraty, z mojego drewna, łokieć po 5 4 ½ Tynff	297 261	-	-
Stara boazeria zreperowana i na nowo przymocowana	4 3	-	-
6 nowych sztuk żłobionych cokołów pod boazerią, za sztukę 2 1 ½ tynfa	12 9	-	-
W oknach 4 sztuki cokołów, za sztukę po 2 tynfy	8 6	-	-
7 łokci dębowego fryzu wokół kominka, za łokieć 2 ½ tynfa	4 3	2 1	- 6
Wsparto jedne drzwi	1	-	-
W sypialni J. O. Księżnej zreperowane 54 sztuki dębowych taflí posadzki, w każdej nowe frezy, ponownie wyheblowane i położone, jedna sztuka po 6 ½ tynfa	351 324	-	-
55 łokci dębowego fryzu wokół posadzki, za łokieć 2 ½ szóstaka	36 27	2 1	- 6
16 łokci obramionej lamperii w kwadraty, filongi żłobkowane, z postumentem i gzymsem podłogowym, za łokieć 5 4 ½ tynfa	88 72	-	-
8 nowych sztuk żłobionych cokołów pod boazerią, za sztukę 2 1 ½ tynfa	16 12	- 1	- 6
Stare cokoły i gzymсы podłogowe na nowo przybite	7 6	-	-
W gabinecie narożnym 26 sztuk dębowych taflí posadzki, każda tafla z nowym frezem, ponownie wyheblowane i położone, jedna sztuka po 6 ½ tynfa	169 156	-	-
27 łokci fryzu wokół posadzki, za łokieć 2 szóstaki ½ tynfa	18 13	- 1	- 6
5 łokci nowej lamperii w kwadraty, z mojego drewna, filongi żłobkowane, z postumentem i gzymsem podłogowym, za łokieć 5 ½ 4 ½ tynfa	27 22	4 1	6 6
Zreperowany i ponownie przymocowany cokół pod boazerią, również gzymсы podłogowe przy starej lamperii ponownie przymocowane	10 9	-	-
W bibliotece zreperowano 11 sztuk dębowych taflí posadzki, przy każdej wykonane nowe fryzy, wyheblowano i położono, jedna sztuka po 5 4 ½ tynfa	55 49	- 1	- 6
Dołem na okiennicach wykonane 2 nowe sztuki	4	-	-
W jednej szafie zrobione nowe plecy	3	-	-
Dwoje drzwi wsparto	2	-	-
1 nowa sztuka z dębiny dołem w obramieniu drzwi	3 2	-	-
Zreperowany nowy cokół i lamperia	7 6	-	-
W przejściu przy alkwie zreperowane 4 sztuki dębowych taflí posadzki, wykonano nowe fryzy, wyheblowano i położono, za sztukę 5 4 ½ tynfa	20 18	-	-

	tynfy	sz.	gr.
Zrobiono nowy cokół pod boazerią i nowy gzyms podłogowy	6	-	-
1 nowy dębowy próg drzwi	5	-	-
	3	-	-
	2	-	-
Wsparto jedne drzwi	1	-	-
W buduarze 24 nowe sztuki dębowych taflí posadzki po 40 8 tynfów	240	-	-
	192	-	-
Przy kominku 6 łokci fryzu, za łokieć 2 ~~szóstaki~~ ^{1/2} tynfa	4	-	-
	3	-	-
9 łokci nowej lamperii, za łokieć 5 3 tynfy	45	-	-
	27	-	-
W okiennicach zrobione 4 nowe sztuki po 2 tynfy	8	-	-
	7	-	-
W ślepej okiennicy nowa sztuka, 2 tynfy	2	-	-
Zreperowana lamperia pod lustrem	3	-	-
	2	-	-
Za reperację i przybicie cokołu pod boazerią i lamperią	5	-	-
	4	-	-
4 łokcie ślepej listwy pod tapetą, za łokieć 1 ~~szóstak~~	1	1	-
	1	-	-
w sumie	1974	2	-

Wilanów
2 stycznia 1762 August Loch

Rachunek ten został poprawiony o tysiącsiedemset
dwadzieścia osiem tynfów .24 gr.

P. Hiche kapitan inżynierów

Przeniesione 1728 2/3 tynfa lub - 2189 złotych 19 1/3 grosza
Tym samym mistrzowi Lochowi
Do końca grudnia 1761: po
obrachunku zostało zapłacone 1100 -
pozostaje do zapłacenia 1089 zł 19 1/3 gr

Powyzszy rachunek, jak też i resztę w wysokości 1089 zł 19 1/3 gr
nalezyście otrzymałem od Pana Komisarza Klingka
L Lohne

[na odwrociu karty:]

N_o 70   N_o 27

[s. 24]

Jako odebrałem do Kasy Pańskiej JW. Jmci Xiędza
Biskupa Kujawskiego z Skarbu JO. Xżecia Jmci
Woiewody Ruskiego za Cegły N 90 dico Dziewięćdzie-
siąt Tysięcy rachuiąc za każdy Tysiąc po Zł. Trzy-
dzieści sześć, Summę Zł. Poll. N 3240. dico
Trzy Tysiące, Dwieście, Czterdzieści, ninieyszy daię na
to dokument, który własną ręką podpisuię w War-
szawie d 21. February Anno 1765°

Antoni Domaszewski
mp

[s. 25-31]

Conotation der Glaser Arbeit in Pallais. Ihro
Fürstl Durchlaicht Czartoryiski Woiewod von Russland.
und General der Kron Garde über die Carmeliter.
Anno Dni 1764to

	Tynff	Schost	Grosch
Nach der rechnung welche hab ich gegeben			
d. 22 Xbris bey Herr Kierner. N ^o . 8 Scheiben par ein Tynff	4		
Dito bey Herr Dłuski N ^o . 9 Scheiben a g 10	2	1	2
Dito in vorzimmer Durchl. der Fürstin N ^o . 1 Scheib in Kitt a 5 schost	1	2	
D 23tia Xbris auf der trepe in die laterne N ^o . 2 Scheiben a Tynff	2		
Dito bey Herr Rogowski N ^o . 2 scheiben a halb Tynff	1		
<u>Anno Dni 1765to.</u>			
D 2da. Januarii N ^o . 1. scheib in die laterne vor dem Struz		1	
Dito bey Herr Starościć Skrzetuski N ^o . 1 Scheib in Carnis	1	2	
Dito bey den Zunfere N ^o . 2 Scheibe in Carnis a 5 scho	3	1	
Dito bey Herr Strzałkowski N ^o . 3 Scheiben in Carnis	5		
D 26. Januari bey der Stuckerin N ^o . 3 scheiben in Carnis a 5 schost	5		
D. 30mo Janu N ^o . 2 Scheibe bey Herr Marschal a schost		2	
Dito in die <i>Corps de Garde</i> N ^o . 1 scheib a g 10			10
D. 10ma Februarius bey Herr Küche Meister in der höltzerne Officinen N ^o . 3 scheibe a schost	1		
Dito bey dem Schneider N ^o . 1 scheib a schost		1	
Dito N ^o . 2 schaiben in die laterne vor die Struzen a Scho.		2	
Dito in Schatzkammer N ^o . 11 schaiben in Carnis a 5. schost	18	1	
Dito im Pallais über den treppen N ^o . 7 scheiben a scho.	2	1	
d 2da Martii wo Durchl der Fürst Czertwertynski gestanden ist N ^o . 3 Scheiben in Karniss a 5 schost	5		
Dito in Tafel Zimmer N ^o . 2 schaiben in Kitt	3	1	
Dito bey Herr Schatz Meister N ^o . 2 schaiben a schost		2	

	Tynff	Schost	Grosch
d. 8va Martii in der Caffé Sthube N ^o . 1 schaib in Carnis welche die Pagien haben ausgeschlagen a 5 schost –	1	2	
d 12ma. Martii in dem Sathler sein Sthain Hause wo Graffin Denofin hat gesthanden in N ^o . 2 laterne 6 grosse schaiben mit blay und leuten a Tynff	6.		
D 18ma. Martii bey den Carmeliter N ^o 9 Scheiben eingesetzt wo Herscher Schaber hat gesthanden von Ihro Durchl der Fürstin Straznikin a g 10	2	1	2
d. 23 Martii bey Herr Nowicki N ^o . 1 tafeln scheibe	2	1	
Dito N ^o . 4, schaiben in die laterne von deren die Lampe anzienden a schost	1	1	
Dito vor durchl der fürstin engelsch Glass zu geschnitten		1	
d. 25. Martii. im vorsahl wo die wache stehet N ^o . 2 schaiben a schost		2	
Dito N ^o . 1 gantze Tafel in Rahmen a 7 schost	2	1	
d. 2da. April bey Herr Commissario Gurski N ^o . 1 schaib in Carnis a 5 schost	1	2	
d. 4ta. April. bey Herr Nowicki N ^o . 2 schaib a schost		2	
d. 5ta. April N ^o . 10 grosse schaiben in die stahl laterne a Tynf	10		
d. 13. April N ^o . 2 schaiben in Carnis bey Herr Pagien a 5. schost	3	1	
d. 26. April N ^o . 2 gläser in Pariser Rahmen vor Ihro Durchl der fürstin a 5 schost	3	1	
d. 27. April in der Caffé Sthube N ^o . 2 schaiben in Carnis	3	1	
d. 14. Maji. bey den Candeler N ^o . 2 schaiben in Carnis	3	1	
d. 17ma. Maji wo die wache stehet N ^o . 2 schaiben in die laterne ney blay und geleit a Tynf	2		
d. 18 Maji in der Back Sthube N ^o . 4 schaiben in Carnis	6	2	
Dito vor den Thor N ^o . 1 grosse schaib in die laterne.	2		
Dito wo die Herre Edelmit, spaisen N ^o . 4 schaib in Carnis	6	2	
Dito in der Caffé. Sthube N ^o . 2 schaiben in Carnis a 5 sch.	3	1	
d. 24. Maii in Tafel Zimmer N ^o . 1 schaib in Kitt	1	2	
Dito bey dem Herr hauptmann Olmitz N ^o . 1 Tafel schaib aus gantzen Taffel	3		
Dito in Ihro Durchl der fürstin grinen Wagen N ^o . 1 seitel glass a 12 Tynff	12		
d. 17ma. Junii aus befell Herr Sthall Meister in grienen Wagen N ^o . 2 schaiben von alten glass und eine neue eingefast	2		
d. 18 Junii im Gabinet Ihro durchl des fürsten N ^o . 1 schein in Kitt herrschafft, glass		2	
d. 20. Junii bey Herr Keller Meister N ^o . 2 schaiben in die laterne zu halb Tynff	1		
Dito bey der Gräfin Denoffin N ^o . 1 grosse Scheib a 4 schost	1	1	
d 21. Junii bey Ihro durchl der fürstin N ^o . 1 schaib in kitt herrschafft. Glass a 2 schost		2	
d 6ta. Julii in der Küche N ^o . 21 schaiben in Carnis a 5 schost	35		
Dito auf der ersten und den ander Stock über der Küche N ^o . 11, schaiben in Carnis a 5 schost	18	1	
Dito im Schatz Kammer N ^o . 2, schaib in Karnis a 5 schost	1	2	
Dito im Sthall. N ^o . 1 grosses schaib		2	5
Dito 8va. Julii in der Küche N ^o . 16 schaib in Carnis a 5 scho.	26	2	
Dito auf der trepe N ^o . 3 schaiben in Carnis a 5 schost	5		
Dito bey Herr Strus N ^o . 1 schaib a halb Tynff		1	6
Dito im Spaiß Kamer N ^o 3 kleine schaiben a g 10		2	5
Dito wo die Herre Edelmit spaisen N ^o 8 schaiben in Carnis a 5 schos	13	1	
Dito in die Keller laterne N ^o . 2 schaiben a schost		2	
d. 10ma Julii im Gabinet Ihro Durchl der Fürstin, von [Buchsin ?] Pallais N ^o . 2 schaiben in Carnis a 5, schost	3	1	
Dito im Pallais wo die wache stehet N ^o . 9 schaiben a scho	3		

	Tynff	Schost	Grosch
Dito recht der über oben N ^o . 15 schaiben a schost	5		
D 17ma Julii bey den Kandeler N ^o . 6 schaib in Carnis a 5 schost	10		
D 20ma Julii im oben Saahle N ^o . 2 kleine schaiben a 8 gr		1	3
27. Julii im Garderow. Ihro durchl der fürstin N ^o . 3 grosse schaiben aus der gantzen Tafel a 7 schost eine	7		
Dito N ^o 1 schaib in Carnis wo die fängel sind a 5 schost.	1	2	
die 29. Julii wo die schneider arbeiten N ^o . 4 schaiben eingesetzt a halb. Tynf	2		
d 18 Augusti im Gabinet. Ihro durchl des fürsten N ^o . 1 schaib in kitt a 5 schost	1	2	
d 20 Augusti im Coridor über den Candeler N ^o . 3. schaiben in Carnis a 5 schost	5		
Dito im spais Zimmer N ^o . 1 schaib in kitt a 5 schost	1	2	
Dito bey der Madam Łaska N ^o . 1 scaib in Carnis a 5 schost	1	2	
Die 29ma Augusti bey Herr hauptmann Olmitz N ^o . 1. schaib aus gantzen tafel a 3 Tynff	3		
die 9na 7bris in spaiß Zimmer N ^o . 1 schaib in kitt a 5 schost	1	2	
d 13 7bris im Gabinet Ihro durchl der fürstin N ^o . 1. schaibe in Carnis a 5 schost	1	2	
Dito bey Herr Focht N ^o . 4 fligel neue von 12 grosse tafel schaiben a. 3. Tynff. eine	36		
d. 17 7bris in der Back sthube N ^o . 3 schaiben in Carnis a 5 sch.	5		
d. 23 7bris in der Küche N ^o . 2 schaiben in Carnis a 5 scho. und mit neuen Carnis gestückt	3	1	
d. 27 7bris bey der Madam Łaska N ^o . 1 schaib in Carnis	1	2	
Dito im Keller N ^o . 2 schaiben a g. 10	2		7
dito bey dem Schneider N ^o . 2 schaiben a halb Tynff	1		
d. 28. 7bris. bey der Madam Łaska No. 1 schaib in Carnis	1	2	
d. 1ma 8bris bey den Herr Komor. N ^o . 2 Kreytzer einjedes von 8. grosse tafel Schaiben a 3 Tynff eine schaibe	48		
Dito in die thüre bey Herr Nowicki. N ^o . 2 grosse tafel Schaiben eingesetzt a 3. Tynff. Eine	6		
Die 2da. 8bris. in Zimmer Ihro durchl. des fürsten von Garthen N ^o . 1 schaibe in kitt a 5 schost	1	2	
d. 3tia. 8bris. in die Keller laterne. N ^o . 1 schaib a schost		1	
Dito bey den Herr Nowicki. N ^o . 2 grosse tafel. schaiben mit blay gestückt	1		
d. 7ma. 8bris. in die Sthall N ^o . 36 schaiben a paar schost	6		
Dito im Credentz N ^o . 14 schaiben paar ein schost	2	1	
Dito bey den Herr Feltzer. N ^o . 5 schaiben a halb Tynff	2	1	6
Dito über dem Herr Marschal N ^o . 2 schaiben vor schost		1	
d 9na 8bris auf befel dem Herr Commissair Kling N ^o . 3 neue licht gemacht in Blau Pallais. einjedes licht von 20 schaiben a Tynff die schaibe	60		
Dito in die Sthall laterne N ^o . 4 grosse, schaiben a Tynff	4		
d. 10ma. 8bris. bey dem Herr Magnuszewski N ^o . 2 grosse schaiben in Carnis a 5 schost	3	1	
Dito bey dem Herr Pagien No. 2 schaiben in Carnis a 5 sch.	3	1	
14 8bris. in Corps de Garde No. 12 schaiben herrschafft. glass a g 3		2	11
Dito ein Oval fenster über den thier von Pallais a 10 Tyn	10		
Dito in der Küche No. 3 schaiben in Carnis a 5 schost	5		
d 15. 8bris No. 12 fligel. Herrschafft. Glass mit waissen Kitt verkitt in welchen schaiben 96 a 2 schost. von eine von forn des Palais	64		
Dito 4 fligel. meines glass in waiss kitt einjedes fligel zu 8 schaiben, macht 32 schaiben a 5 schost	53	1	
Dito N ^o . 12 licht auch von forn des Pallais rumh und rumh verkitt a 6. Tynff vor ein jedes licht	72		
d. 17 8bris. aus dem Garthen N ^o . 16 licht rum und rum verkitt a einjedes licht N ^o . 6 Tynff	96		

	Tynff	Schost	Grosch
dito N ^o . 4 licht oben bey der Gräffin Denofin verkitt a 6 Tynff	28		
Dito N ^o . 3 fenster bey Herr Capitain Hiche verkitt a 3 Tynff ein fenster	9		
Dito N ^o . 2 fenster bey Herr hauptmann Olmitz verkitt a 3 Tynff vor ein fenster	6		
Dito N ^o . 2 fenster bey Herr Focht verkitt a 3 Tynff vor einjedes fenster	6		
Dito ein grosse taffel, schaub mit nay blay wo die Wache steht	2		
D 18. 8bris. in die Sthall laterne N ^o . 1 schaub in ney blay		1	
Dito vor Struzen in die höltzerne laterne N ^o . 2 schaub a scho		2	
d. 19. 8bris. bey dem Herr Komor. N ^o . 1 grosse taffel schaub eingesetzt a 3 Tynff	3		
Dito bey dem Herr Feltzer N ^o . 2 schauben a halb Tynff	1		
d. 30ma. 8bris. bey dem Herr Pagien N ^o . 2 schauben in Carnis a 5 schost	3	1	
Die 6ia. Nov. vor die Struzen N ^o . 10 neue laterne N ^o . 5. laterne. zu 3 Tynff	15		
und ander N ^o . 5 zu 7 schost	11	2	
Dito bey dem Herr Keller Meister N ^o . 2 schauben eingesetzt a 2 schost	1	1	
d. 9na. Nov. in Garderow. N ^o . 2 schauben in Carnis a 5 schost	3	1	
d. 13. Nov. N ^o ein fligel neue in Keller von 8 schauben a schost	2	2	
d. 18. Nov. N ^o . 1 grosse schaub in die Sthall laterne	1		
Dito wo die Herre Edellnit spaisen N ^o . 1 schaub in Carnis a 5 schost	1	2	
Dito bey dem [?] Sthall Meister N ^o . 1 schaub			6
Die 27. Nov. in die Keller N ^o 6 schauben paar schost	1		
dito N ^o . 2 schauben in die sthelle laterne a 2 schost.	1	1	
d. 27. Nov. auf befell dem Herr Marschall in Pallais durchl des. Fursten Radziwill wo Commission wurd gehalten No. 4 grosse taf. schauben eingesetzt in Carnis a 7 schost	9	1	
Dito N ^o . 2 fligel aus dem Gahrten bey Ihro durchl der. Fürstin in Rothen Zimmer ander mahl verkitt	6		
d. 11ma Xbris N ^o . 1 grosse schaub in die Sthall laterne a Tynff	1		
Dito bey Herr Magnuszewski N ^o . 1 schaub in Carnis a 5 schost	1	2	
d. 15. Xbris. N ^o . 2 neue fligel von N ^o . 16 grosse schauben in Starck bret blay gemacht a 4 schost bey der Gräfin Denofin	21	1	
d. 17ma. Xbris. bey Ihro durchl der. Fürstin N ^o . 1 schaub in Carnis a 5 schost	1	2	
d. 18ma Xbris N ^o . 2 grosse. schauben in die laterne a 4 schost	2	2	
Dito N ^o . 1 schaub in der Back sthube in Carnis	1	2	
d. 20. Xbris. No. 1 schaub in Carnis bey den Candler	1	2	
Dito vor durchl der. Fürstin ein grosses Wagen glass eingesetzt und verkitt a 6 Tynff	6		
Dito in die laterne von denen die lampen anzienden N ^o . 2 schauben eingesetzt a schost		2	
d. 24 Xbris. im Vorzimmer durchl der fürstin N ^o . 1 schaub in kitt a 5 schost	1	2	

Summa Tynf 939 9
 abzug 167 9
 772 Ty

zu hand bezahlt
 Jacobus Noski

Jacobus Noski
 Anno Dni 1765to
 D ult. Xbris

mp

N° 553.

Conotation der Glaser Arbeit
 von Pallais Ihro Durchl des
 Fürsten Czartoryiski Woiewod
 von Russland und General der
 Kron Garde über die Carmeliter
 Anno Dni 1765to

[tłumacz. s. 25-31]

Wyszczególnienie robót szklarskich w pałacu Jasnie Oświeconego Księcia
 Czartoryskiego Wojewody Ruskiego i Generała Gwardii Koronnej
 Przy Karmelitach
 Roku 1764

	Tynfy	Szóstaki	Grosze
Według rachunku, jaki oddałem			
22 grudnia u Pana Kiernera 8 szyb, jedna para po tynfie	4		
Tegoż dnia u Pana Dłuskiego 9 szyb po 10 gr	2		2
Tegoż dnia w przedpokoju księżnej jedna szyba oprawna w kit za 5 szóstaków	1	2	
23 grudnia do latarni przy schodach 2 szyby po tynfie	2		
Tegoż dnia u Pana Rogowskiego 2 szyby po pół tynfa	1		
<u>Roku Pańskiego 1765</u>			
2 stycznia jedna szyba do latarni stróża		1	
Tegoż dnia u Pana Starościca Skrzetuskiego jedna szyba w karnizach	1	2	
Tegoż dnia w [?] 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
Tegoż dnia u Pana Strzałkowskiego 3 szyby w karnizach	5		
26 stycznia u [Stuckerin ?] 3 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	5		
30 stycznia 2 szyby u Pana Marszałka, po szóstaku		2	
Tegoż dnia w kordegardzie jedna szyba za 10 groszy			10
10 lutego u pana Kuchmistrza w drewnianej oficynie 3 szyby po szóstaku	1		
Tegoż dnia u krawca jedna szyba po szóstaku		1	
Tegoż dnia 2 szyby do latarni stróża po szóstaku		2	
Tegoż dnia w skarbcu 11 szyb w karnizach, po 5 szóstaków	18	1	
Tegoż dnia w pałacu przy schodach 7 szyb po szóstaku	2	1	
2 marca tam gdzie zatrzymał się książę Czetwertyński 3 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	5		
Tegoż dnia w jadalni 2 szyby oprawne w kit	3	1	
Tegoż dnia u Pana Podskarbiego 2 szyby po szóstaku		2	
8 marca w Pokoju Kawowym jedna szyba w karnizach, którą wybili Pagienowie, po 5 szóstaków	1	2	

	Tynfy	Szóstaki	Grosze
12 marca w domu siodlarza, gdzie zatrzymała się Pani Denhoffowa 6 dużych szyb do 2 latarni oprawnych w olów i lutowanych, po tynfie	6		
18 marca w pałacu Przy Karmelitach wstawiono 9 szyb, tam gdzie zatrzymali się Państwo Schaber po J. O. Księżnej Straznikowej, po 10 groszy	2	1	2
23 marca u Pana Nowickiego jedna tafła szklana	2	1	
Tegoż dnia 4 szyby do latarni od której zapalają lampy, po szóstaku	1	1	
Tegoż dnia dla J. O. Księżnej angielskie szkło do cięcia		1	
25 marca w sieni gdzie stoi warta 2 szyby po szóstaku		2	
Tegoż dnia jedna cała szyba w ramach za 7 szóstaków	2	1	
2 kwietnia u Pana Komisarza Gurskiego jedna szyba w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
4 kwietnia u Pana Nowickiego 2 szyby po szóstaku		2	
5 kwietnia 10 dużych szyb w latarni stajennej, po tynfie	10		
13 kwietnia u Pana Pagiena 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
26 kwietnia 2 szkła w ramach paryskich dla J. O. Księżnej, po 5 szóstaków	3	1	
27 kwietnia w Pokoju Kawowym 2 szyby w karnizach	3	1	
14 maja w kandelierce 2 szyby w karnizach	3	1	
17 maja, gdzie warta palacowa 2 szyby w latarni oprawne w olów i lutowane, po tynfie	2		
18 maja w piekarni 4 szyby w karnizach	6	2	
Tegoż dnia jedna duża szyba do latarni przed bramą	2		
Tegoż dnia w jadalni Państwa Edellnit 4 szyby w karnizach	6	2	
Tegoż dnia w Pokoju Kawowym 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
24 maja w jadalni jedna szyba oprawna w kit	1	2	
Tegoż dnia u Pana Kapitana Olmitza jedna szyba z całej tafli	3		
Tegoż dnia w zielonej karecie J. O. Księżnej jedna [?] szyba, po 12 tynfów	12		
17 czerwca z rozkazu Pana Koniuszego w zielonej karecie wprowadzone 2 szyby ze starego szkła i jedna nowa	2		
18 czerwca w gabinecie J. O. Księcia jedna szyba oprawna w kit z pańskiego szkła		2	
20 czerwca u Pana Podczaszego 2 szyby w latarni, po pół tynfa	1		
Tegoż dnia u Pani Denhoffowej jedna duża szyba za 4 szóstaki	1	1	
21 czerwca u J. O. Księżnej jedna szyba oprawna w kit z pańskiego szkła, po 2 szóstaki		2	
6 lipca w kuchni 21 szyb w karnizach, po 5 szóstaków	35		
Tegoż dnia na dwóch piętrach ponad kuchnią 11 szyb w karnizach, po 5 szóstaków	18	1	
Tegoż dnia w skarbcu 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
Tegoż dnia w stajni jedna duża szyba		2	5
8 lipca w kuchni 16 szyb w karnizach, po 5 szóstaków	26	2	
Tegoż dnia przy schodach 3 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	5		
Tegoż dnia u Pana Strusia jedna szyba po pół tynfa		1	6
Tegoż dnia w jadalni 3 małe szyby po 10 groszy		2	5
Tegoż dnia w jadalni Państwa Edelnit 8 szyb w karnizach, każda 5 szóstaków	13	1	
Tegoż dnia do latarni piwnicznej 2 szyby po szóstaku		2	
10 lipca w gabinecie pałacu J. O. Księżnej [von Buchsin ?] 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
Tegoż dnia, gdzie warta palacowa 9 szyb po szóstaku	3		
Tegoż dnia ponownie tamże 15 szyb po szóstaku	5		
17 lipca w kandelierce 6 szyb w karnizach po 5 szóstaków	10		
20 lipca w górnej sali 2 małe szyby po 8 groszy		1	3
27 lipca w garderobie J. O. Księżnej 3 duże szyby z całych tafli, po 7 szóstaków każda	7		
Tegoż dnia w ptaszarni jedna szyba w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
29 lipca w pracowni krawieckiej wstawione 4 szyby po pół tynfa	2		

	Tynfy	Szóstaki	Grosze
18 sierpnia w gabinecie J. O. Księcia jedna szyba oprawna w kit, po 5 szóstaków	1	2	
20 sierpnia w korytarzu ponad kandelierą 3 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	5		
Tegoż dnia w jadalni jedna szyba oprawna w kit, po 5 szóstaków	1	2	
Tegoż dnia u pani Łaskiej jedna 1 szyba w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
29 sierpnia u pana Kapitana Olmitza jedna szyba z całej tafli po 3 tynfy	3		
9 września w jadalni jedna szyba oprawna w kit, po 5 szóstaków	1	2	
13 września w gabinecie J. O. Księżnej jedna szyba w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
Tegoż dnia u Pana Fochta 4 nowe skrzydła po 12 dużych tafli szklanych, po 3 tynfy każda	36		
17 września w piekarni 3 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	5		
23 września w kuchni 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków, z dodanym nowym karnizem	3	1	
27 września u Pani Łaskiej jedna szyba w karnizach	1	2	
Tegoż dnia w piwnicy 2 szyby po 10 gr.		1	7
Tegoż dnia u krawca 2 szyby po pół tynfa	1		
28 września u Pani Łaskiej jedna szyba w karnizach	1	2	
1 październik u Pana Podkomorzego 2 ramiaki, każdy po 8 dużych tafel szklanych, po 3 tynfy każda szyba	48		
Tegoż dnia w drzwiach u pana Nowickiego osadzone 2 duże tafle szklane po 3 tynfy każda	6		
2 października w pokoju od ogrodu J. O. Księżnej jedna szyba oprawna w kit, po 5 szóstaków	1	2	
3 października do latarni piwnicznej jedna szyba za szóstaka		1	
Tegoż dnia u Pana Nowickiego 2 tafle szklane oprawne w olów	1		
7 października w stajni 36 szyb, każda para po szóstaku	6		
Tegoż dnia w kredensie 14 szyb, para po szóstaku	2	1	
Tegoż dnia u pana Feltzera 5 szyb po pół tynfa	2	1	6
Tegoż dnia nad Panem Marszałkiem 2 szyby za szóstaka			
9 października z rozkazu Pana Komisarza Klinga zrobione 3 nowe świetliki w Pałacu Błękitnym, każdy świetlik po 20 szyb, po tynfie za szybę	60		
Tegoż dnia do latarni stajennej 4 duże szyby po tynfie	4		
10 października u Pana Magnuszewskiego 2 duże szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
Tegoż dnia u Pana Pagiena 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
14 października w kordegardzie 12 szyb z pańskiego szkła, po 3 grosze	1	2	11
Tegoż dnia owalne okno nad drzwiami do pałacu za 10 tynfów	10		
Tegoż dnia w kuchni 3 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	5		
15 października od frontu pałacu 12 skrzydeł z pańskiego szkła oprawnych w biały kit, w których 96 szyb, po 2 szóstaki za każdą.	64		
Tegoż dnia 4 skrzydła z mojego szkła oprawne w biały kit, każde skrzydło po 8 szyb, co czyni 32 szyby po 5 szóstaków	53	1	
Tegoż dnia 12 świetlików również od frontu pałacu oprawnych w kit, po 6 tynfów za jeden świetlik	72		
17 października od ogrodu 16 świetlików oprawnych w kit, każdy z świetlików po 6 tynfów	96		
Tegoż dnia u góry, u Pani Denhoffowej, 4 świetliki oprawne w kit, po 6 tynfów	28		
Tegoż dnia zakitowane 3 okna u Pana Kapitana Hiche, po 3 tynfy okno	9		
Tegoż dnia zakitowane 2 okna u Pana Kapitana Olmitza, po 3 tynfy okno	6		
Tegoż dnia zakitowane 2 okna u Pana Fochta, po 3 tynfy każde okno	6		
Tegoż dnia, tam gdzie warta palacowa duża tafła szklana w ołoiu	2		
18 października w latarni stajennej jedna szyba w ołoiu		1	
Tegoż dnia w drewnianych latarniach stróża wstawione 2 szyby, po szóstaku		2	
19 października u Pana Podkomorzego osadzona jedna duża tafła szklana, za 3 tynfy	3		
Tegoż dnia u Pana Feltzera 2 szyby po pół tynfa	1		
30 października u Pana Pagiena 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
6 listopada dla stróżów 10 nowych latarni, 5 latarni za 3 tynfy	15		
pozostałe 5 za 7 szóstaków	11	2	

	Tynfy	Szóstaki	Grosze
Tegoż dnia u Pana Podczaszego wstawione 2 szyby po 2 szóstaki	1	1	
9 listopada w garderobie 2 szyby w karnizach, po 5 szóstaków	3	1	
13 listopada w piwnicy jedno nowe skrzydło po 8 szyb, po szóstaku	2	2	
18 listopada jedna duża szyba w latarni stajennej	1		
Tegoż dnia w jadalni państwa Edellnit jedna szyba w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
Tegoż dnia u koniuszego jedna szyba			6
27 listopada w piwnicy 6 szyb, para po szóstaku	1		
Tegoż dnia 2 szyby w latarni stajennej, po 2 szóstaki	1	1	
27 listopada na rozkaz Pana Marszałka, w pałacu J. O. Księcia Radziwiłła, gdzie odbywała się komisja, wstawione			
4 duże tafle szklane w karnizach, po 7 szóstaków	9	1	
Tegoż dnia u J. O. Księżnej w Pokoju Czerwonym od ogrodu			
2 skrzydła zakitowane	6		
11 grudnia jedna duża szyba w latarni stajennej, po tynfie	1		
Tegoż dnia u Pana Magnuszewskiego jedna szyba w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
15 grudnia u Pani Denhoffowej dwa nowe skrzydła po 16 dużych szyb oprawnych w olów, po 4 szóstaki,	21	1	
17 grudnia u J. O. Księżnej jedna szyba w karnizach, po 5 szóstaków	1	2	
18 grudnia 2 duże szyby w latarni, po 4 szóstaki	2	2	
Tegoż dnia w piekarni jedna szyba w karnizach	1	2	
20 grudnia jedna szyba w karnizach w kandelierze	1	2	
Tegoż dnia do wielkiej karety J. O. Księżnej wstawiona i zakitowana szyba, po 6 tynfów	6		
Tegoż dnia w latarni, od której zapalają lampy wstawione 2 szyby, każda po szóstaku		2	
24 grudnia w przedpokoju J. O. Księżnej jedna szyba oprawna w kit za 5 szóstaków	1	2	

w sumie tynfów 939 9
odjęto 167 9

---

772 tynfy

zapłacono do ręki

Jacobus Noski

Jacobus Noski mp
roku 1765
ostatniego dnia grudnia

Nr 553. Wyszczególnienie robót szklarskich w pałacu Przy Karmelitach
Jasnie Oświeconego Księcia Czartoryskiego Wojewody Ruskiego
i Generała Gwardii Koronnej
Roku 1765

INDEKS NAZWISK

Adamowicz, cieśla 45, 46
 Armgart, powroźnik 39, 41
 Armus, kapitan 35, 36
 Assmus, malarz 21, 39, 41
 August II Mocny, król Polski 8

Baasch (Baaschinn) Marianna, kominiarka 23, 52, 53
 Baczyński, kucharz 42, 43
 Bartholdi Piotr, administrator i gubernator dóbr pruskich A. A. Czartoryskiego 30
 Behlau A., furman 35
 Berezewski Antoni, szypier 53
 Berkowski, cieśla 45, 46
 von Bistram (Bistranc), kapitan 54
 Bogacki, cieśla 45, 46
 Bojanowicz Jan, malarz 7, 17, 18, 73, 76
 Boy, krawiec 18, 21, 42, 43, 49
 Branicki Jan Klemens, hetman wielki koronny 20, 24
 Brühl Heinrich, pierwszy minister Augusta III 12
 von Buchsin, księżna 17, 84, 88
 Büttig Gottfried, cieśla 20, 21, 42, 43, 45-47

Charkowski J. 30
 Contessa Samuel, rzeźbiarz 10, 14, 16
 Czartoryscy 5-8, 10, 12, 19-21, 23
 Czartoryska Maria Zofia z Sieniawskich, 1o voto Denhoffowa, wojewodzina ruska 8,9,18, 66, 67, 69, 71-73, 88, 90
 Czartoryska z Flemmingów Izabella, generałowa ziem podolskich 9, 10, 55
 Czartoryski Adam Kazimierz, generał ziem podolskich 10, 24, 55, 58, 59
 Czartoryski August Aleksander, wojewoda ruski 5, 6, 8, 9, 12, 18, 21-24, 31, 32, 34, 35, 44, 48 - 50, 52, 53, 54, 56, 60, 61, 63, 65, 66, 68, 73-78, 81, 83, 87-90
 Czempiński (Kazimierz ?), kupiec 39, 41
 Czetwertyński 83, 87

Denhoff Ernest, wojewoda malborski 7, 8

Denhoff Stanisław, wojewoda połocki 8
 Denhoffowa 17, 84, 86, 88-90
 Denhoffowa ze Słuszków Konstancja, wojewodzina malborska 7, 8
 Denhoffowa z Denhoffów Joanna, wojewodzina połocka 8
 Deybel Johann Sigmund, architekt 12
 Dinowicz, cieśla 45, 46
 Dłuski Tomasz, łowczy lubelski 83, 87
 Dollinger Michael, kamieniarz 10
 Domaszewski Antoni 83
 Dombrowski, cieśla 45, 46
 Doupee, koniuszy A. A. Czartoryskiego 58, 59

Edelnüt (Edelnit) 84, 86, 88, 90

Feltzer 85, 86, 89
 Flemming Jakub Henryk, feldmarszałek, koniuszy wielki litewski 27, 29
 Flemming Jan Jerzy, podskarbi wielki litewski, wojewoda pomorski 38
 Focht 85, 86, 89
 Fontana Jakub, architekt 12, 13
 de Fontenay, generał-major 24, 33, 34
 Förster, zwierciadlarz 39, 41
 Friböss, kupiec 39, 41
 Fridericy (Fryderycy), koniuszy A. A. Czartoryskiego 23, 30
 Furtwagner, powroźnik 39, 41

German Joachim 54
 Glühman Friedrich 22, 37
 Goetze, cieśla 45, 46
 Goldschad 30
 Golaczewski, cieśla 45, 46
 Górski (Gurski), komisarz 84, 88
 Grabowska 15, 67, 70
 Gröll, kupiec 39, 41
 Grzegorzewski Ch. 51, 52
 Gugenmus Frantz (Franciszek Adam), zegarmistrz 23, 39
 Gugenmus Johann Michael, zegarmistrz 23

Gunther Gottlob August 38
 Gutowska Magdalena 24

Hartsch Gottlieb, stelmach 50
 Havemann Johann Christian, snycerz 23
 Hiche (Hiż) Jan Wilhelm (Jean-Gil-laume), kapitan, plenipotent A. A. Czartoryskiego 31
 Hiche (Hiż) Piotr, kapitan, architekt 6, 12, 13, 16, 17, 72, 80, 82, 86
 Homecki Adam, historyk, archiwista 5
 Hübner 40, 41, 42, 43

Janowczyk Piotr 24
 Jaskanis Paweł 24
 Jasiński Wawrzyniec, malarz 18, 21, 23, 48

Kaczorowski, cieśla 45, 46
 Kadau Michał, egzekutor podatku łokociowego 55, 56
 Karpiński, cieśla 45, 46
 Kazimirski (Casimirski), cieśla 45, 46
 Keüper (Keuper, Keüpert) Eberhardt, stolarz 6, 7, 9, 13-16, 61, 65, 72
 Kierner 83, 87
 Klemm Jan Henryk, major, architekt 24
 Klemowa M., krawcowa 24, 55
 Klingck (Klingk, Klingh), komisarz A. A. Czartoryskiego 24, 30-32, 39, 52, 53, 73, 75, 76, 80, 80, 82, 85, 88
 Knöbel Johann Friedrich, architekt 12
 Kobyliński, cieśla 45, 46
 Kwiatkowska Maria I., historyczka sztuki 6
 Kwiatkowski Marek, historyk sztuki 9

Larff, doktor 74-76
 Lesker 42, 43
 Lieschefskey Marcus, kominiarz 23, 31-33
 List, cieśla 45, 46
 Lob Augustin, ślusarz 21, 39, 42, 43
 Lobeck Marx Daniel, blacharz 21, 23, 40-43
 Lobers Albert, kupiec 73

Loch August, stolarz 7, 7, 80, 82
 Lohne L., stolarz 80, 82
 Lubiński, cieśla 45, 46
 Lubomirska z Czartoryskich Izabella (Elżbieta), marszałkowa wielka koronna 23
 Lütke Friedrich, stolarz 7, 17, 21, 39, 41, 42, 43, 74, 76

Łaska 17, 86, 90

Magnuszewscy 85, 86, 90
 Maliczewski, cieśla 4, 5, 46
 Malinowska Irena, historyczka sztuki 6, 9, 10
 Malinowski, cieśla 45, 46
 Melline 40, 41
 Miczeliński, cieśla 45, 46
 Milewski, cieśla 45, 46
 Miłobędzki Adam, historyk sztuki 7, 9
 Modest, cieśla 45, 46
 Müller Johann, cieśla 10

Nagel mł., cieśla 45, 46
 Nagel st., cieśla 45, 46
 Noske (Noski) Jacob, szklarz 7, 9, 13-15, 17, 65, 68, 86, 87, 90
 Nowak Janusz, historyk, archiwista 5, 24
 Nowicki Łukasz 17, 84, 85, 88, 89

Olczewski, cieśla 45, 46
 Olmitz, kapitan w służbie A. A. Czartoryskiego 84-86, 88, 89

Pagienowie 17, 84, 85, 86, 88, 89
 Paulin F., egzekutor podatku łokociowego 33, 36, 54
 Peger, cieśla 45, 46
 Pelau, cieśla 45, 46
 Peński, cieśla 45, 46
 Piola Giuseppe, architekt 7
 Plersch Jan Bogumił, malarz 14, 16
 Pohl Johann Friedrich, malarz 21, 23, 39, 41
 Potoccy 5

- Pöppelmann Carl Friedrich, architekt 12
 Potocki Eustachy, cześnik koronny,
 starosta tłumacki 20
 Przynicki (Pzynicki), cieśla 45, 46
- Radziwiłł Janusz „Panie Kochanku”,
 hetman wielki litewski 19, 86
 Radziwiłłowie 18, 19
 Ragge, kowal 40-43, 51, 52
 Redler Johann Chrisostom, rzeźbiarz 20,
 21, 23, 39, 41
 Redlerowa Anna Maria (Marianna),
 malarka, dekoratorka 16, 20, 39, 41
 Riaucour Pierre, bankier, kupiec 40, 41
 Ricaud de Tiregaille Pierre, architekt 9,
 13, 14
 Richter (Johann Christian ?), budowni-
 czny 10
 Rogowski 83, 87
 Rössler, kupiec 39
 Rybiński, cieśla 45, 46
- Samolewski, cieśla 45, 46
 Santowski, cieśla 45, 46
 Schaberowie 84, 88
 Scheil H., krawiec 24, 35, 36
 Schenck Peter, rytownik 7
 Schmid, cieśla 45, 46
 Schmieder, ogrodnik 40, 41
 Schräder Johann Carl 23, 30
 Schröger Efraim, architekt 12, 18-20, 22,
 40, 41, 44, 47-49, 53
 Schröger Samuel Michael, sekretarz A.
 A. Czartoryskiego 22, 35
 Schultz, kupiec 42, 43
 Schultze, cieśla 45, 46
 Seberowski, cieśla 45, 46
 Sieniawscy 5
 Skrzetuski Józef, podczaszy przemyski,
 podstoli braclawski 17, 83, 87
- Słowik, cieśla 45, 46
 Smuglewicz Łukasz, malarz 18, 30, 21,
 39, 41-43, 48
 Sosnowski, cieśla 45, 46
 Spaarmann, cieśla 39, 41
 Stamiński, cieśla 45, 46
 Stanisowski, kupiec 39, 41
 Stanisław August Poniatowski, król
 Polski 18, 21, 23
 Stanisław Leszczyński, król Polski 8
 Staude Johann Ehrenfried, budowniczy
 6, 10, 18, 58-60
 Strzałkowski 17, 83, 87
 Struś 84, 88
 Susson Charles, tapicer 20, 21, 23, 39, 41
 Sybilski, major 26-28
 Szilasowski, cieśla 45, 46
 Szrynicki (Szrinitzki), cieśla 45, 46
- Tamilkowski, cieśla 45, 46
 Terrenkowski, cieśla 45, 46
 Thieme, cieśla 45, 46
 Tomczyk (Domczik), cieśla 45, 46
 Trawkowski Krzysztof 24
 Tronskowski, cieśla 45, 46
- Ulrich, cieśla 45, 46
- Volckmann, cieśla 45, 46
- Weste Erdtmann, ogrodnik 7, 77, 78
 Wielopolski Hieronim, koniuszy wielki
 koronny 12
 Wissner Christian Gottlob, furman 34
 Worowiecki (Woronecki ?), starosta 58,
 59
- Zamoyski, generał 53
 Zöllner, kupiec 20, 39, 41